

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"-

Livu Rebreanu



**Director: SEVER URSA**

**PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂȘĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU**

**ANUL X Nr. 1 (66) \*\*\* MAI 2005 \*\*\* 8 PAGINI \*\*\* 10.000 LEI**

# Măierean - european

Desigur, aș putea fi acuzat de restricția termenului: cum adică „măierean”? Păi în primul rând ești român, d-le! Da, numai că „europenismul” își propune, printre multe altele, respectarea culorii regionale, ba chiar și a celei specific locale. Despre fenomenul globalizării s-a scris deja mult, iar cel al europenizării este de asemenea discutat pe larg de specialiști, de jurnaliști redevabili, de politicieni ori politologi. Noi nu ne propunem decât o abordare dintr-o anumită perspectivă a termenului, anume cea pe care ne-o oferă drumul/parcursul în câteva etape succinte, această purcedere către un macrounivers (Europa) ai unui ins venind dintr-un microunivers numit - mai mult sau mai puțin întâmplător - Maieru.

La începutul experienței Vestului (Doamne, ce cuvânt magic mai era el sub vremuri comuniste!) aflam, cu mirare, că strădaniile lumii occidentale în privința creării Europei Unite avea deja o vechime considerabilă, că „adecătelea” drumul acesta, în forma lui de început, luase ființă imediat după cel de-al doilea război mondial. Citeam și îmi era cumva rușine de neștiința mea în domeniu, pe care mai apoi am pus-o pe seama ignoranței la care ne supuseră canoanele mass-mediei ceaușiste.

Dar pe atunci nu băteau gândurile mele atât de departe, mă mulțumeam cumva să aflui despre ideea de Europa, mult mai veche decât o aveam eu în bagajul meu destul de subțire în cunoștințe...europene. Că peste mai bine de zece ani va apărea în această relație și România nu îndrăzneam să sper, ori nu speram cu voce tare, ca să zicem așa. Mai mult, aici, în acest Vest ducându-mi traiul, observam - cu îndestulătoare tristețe - cât de incompatibili erau cei doi termeni, dihotomia România/Europa în concepția celor de aici - ori cel puțin asta era impresia mea, așa simțeam eu de pe margine, luând pulsul, atât la nivelul mass-mediei cât și la cel al cunoștințelor directe pe care le făcusem în țara...adoptivă.

Atent la ce se întâmplă în jurul meu, atât cât putea surprinde un om scădat dintr-o dată în apa rece a Apusului, încercam să văd cât mai multe fețe ale acestei Europe, care, aveam eu să descopăr, nu că nu s-ar fi uitat deloc la noi, dar o făcea cu destul de multă lipsă de indulgență. (Avea și ea motivele ei, episoade precum mănecarea de către români a lebedelor din parcuri vieneze ori spargeri de instituții bancare, de magazine de lux intrând cu mașina, prin vitrină, direct în mijlocul spațiilor comerciale, ș.a.m.d. făcuseră deja școală aici. Ștampila ne era pusă și ea nu ne era prea favorabilă. Dimpotrivă!

Timpu, indiferent la ale noastre trecătoare probleme, văzându-și mai departe de scurgerea-i egală și infinită, avea să se facă luni, iar mai apoi ani; imaginea României, atât cât observam eu, nu evolua prea mult în direcția relației ei cu Europa. Desigur asta era ceea ce simțeam eu aici, pentru că, în minunatele concedii petrecute în Maieru, stând de vorbă cu prietenii, aflam că, precum era și firesc, privită din țară această purcedere/ascensiune către Europa îmbracă altă haină, drumul înspre integrare era văzut ca unul natural, firesc. Cu toată jena, mă văd nevoit să-mi cer scuze - așa la modul oarecum retoric - și să recunosc: am fost în acea vreme, a anilor 1994-1995, destul de sceptic în această privință. Iar marile mele îndoieli izvorau din atitudinea de oarecare indiferență pe care o vedeam eu aici vis-a-vis de țara noastră. Nu vreau să mă refer la contextul politic intern, pe care eu oricum îl aflam doar la un nivel lacunar și artificial - cum altfel, dacă nu îl trăiești nemijlocit? -, nici ia cel economic. Asta nu se poate decât trăi direct, și nicidecum aflat prin corespondență. Și nu știu nici cine ar fi de pus pe... podium dacă am proceda la recunoașterea ierarhică a meritului în drumul spre Europa. Unei formațiuni ori unor figuri politice... Ceea ce știu, și afirmația o fac cu destul de multă convingere, este că jocurile erau încă de demult făcute, și că România, ca atâtea alte țări, proaspete membre în EU ori în curs de aderare, urma să-și vadă de traseul ei intrat, spre marea mea bucurie, pe linie dreaptă. Desigur, progresele făcute la noi, mai ales cele în domeniul dreptului omului, dar, în ultimii ani și cele de natură economică sunt importante. Nici nu vreau să mă gândesc cum, în urmă cu destul de puțini ani, ne făceam din nou de răs prin aproape destabilizarea națională provocată de minerii din Petroșani. Că și atunci a trebuit ca...d-na Europa să dea dezamăgita din cap.

Și uite-așa, pe nesimțite, parcă a început să se mai scrie/audă și lucruri mai...normale despre România. Unele stop-cadruri surprinse în audiovizualul german rămăneau încă oarecum tendențioase, punând în lumină lucruri și fapte care urmăreau să atragă atenția cititorului occidental. Proamericanismul în chestiunea irakiană-aderarea la NATO era cât pe ce să treacă aici nemenționată, dar nici nu cred că era cazul să facem din asta prilej de jubilară la nivel național, cu demonstrații sprijinitoare și cu tot tacâmul, fie doar în trecere spus -, discrepanța dintre săraci și (noii) bogați luând uneori proporții de hâu, construirea autostrăzii care urmează să ne lege de Europa (E60), intrarea pe piața europeană de mașini (în Germania începând cu vara lui 2005) a Daciei Logan etc., au făcut subiectul unor reviste importante de aici, precum *Der Spiegel*, *Focus* ori revista de specialitate a, între timp și la noi binecunoscutului ADAC. Zarurile au fost așadar demult aruncate. Și dacă lucrurile stau așa, cred că amândouă părțile vor avea de câștigat.

În felul nostru, e drept mai original, dar și mai direct, noi ne-am europenizat prin plecările la lucru în Spania, Irlanda ori în Italia. Dar felul acesta de europenizare este unul născut la necaz - o spun cu riscul de a fi didactic. Atâta vreme cât aceste...ieșiri - și ele sunt de ordinul milioanele - urmăresc doar profitul material, oricât de capitalist ar fi el Occidentul, prețul mi se pare prea mare. Pentru asta tinerii își sacrifică anii cei mai frumoși, ori cei mai puțin tineri își riscă sănătatea (muncile oferite fiind de cele mai multe ori foarte dure, istovitoare). Și nu în ultimul rând, familii cel puțin temporar dezmembrate... Sau o fi vorba din nou de o generație de sacrificiu? Dar parcă aia am fost cei care trăiam sub talpa absurdului de comunism, al și mai absurdului de ceușescu (nu merită să-l scriu cu literă mare) și nu tinerii de douăzeci de ani de astăzi. Știu, veți întreba, alternativa? Iar eu voi tăcea deocamdată, tot din motive de prudență, de a nu fi greșit înțeles.

Și vreau să vă mai spun ceva, un lucru de o importanță rară în acest context. Am avut aproape nesperata ocazie de a vedea un film despre România. Este ceva aparte, fiind, după câte știu eu, prima realizare cinematografică de după 1990 care încearcă și reușește să vadă în România din perspective noi. Un film care nu are nimic de a face cu copiii străzii din București, cu orfelinatele de la noi, cu furturile mai mult sau mai puțin calificate ai căror făptași sunt, de origine română, cu alba-neagra...etc, etc.

Dimpotrivă, „Das Land in dem ich geboren bin” (trad. „Țara în care m-am născut”) abordează dintr-o perspectivă totalmente nouă subiectul, de altfel atât de darnic, redând destul de bine specificul românesc, și mai ales reușind să ofere o imagine destul de cuprinzătoare a societății românești postdecembriste. Regizorii, căci sunt doi, Mark Becker și Hansi Breier, abordează subiectul din două perspective distincte: pe de o parte apelând la metafora ai cărei exponenți sunt doi călugări, povestind despre o țară care se numește România, despre mitul mioritic, etc, pe de altă parte, eroii filmului (personaje reale din viața românească ale astăzi) sunt invitați să vorbească despre experiențele proprii, despre viața de zi cu zi, despre bine și rău, despre ieri și azi. Impresionantă mi s-au părut povestea unor constructori de biserici din lemn, din Maramureș. Învățând meseria din tată-n fiu, acești oameni, simpli la vorbă și la port, dar durând biserici a căror faimă a ajuns departe, până în America, sunt de-a dreptul fascinanți... Interiorul casei maramureșene, aidoma celei măiereane, stă de asemenea sprijin păstrării tradiției. Ce rău îmi pare că nu am reținut numele localității prezentate. Privită de sus, aceasta nu lasă să se vadă nici un acoperiș de casă din tablă, totul era din lemn, învăluind ochiul în natural, în cald. Într-o altă secțiune a filmului se prezintă viața unui medic uman, într-o localitate rurală învecinată cu Bucureștiul. O alta redă cotidianul unei familii de ingineri agronomi, lângă stațiunea Neptun, lucrând pe cont propriu, cu angajați preluați de la fosta întreprindere de profil de stat. Și, în sfârșit, o ultimă parte se ocupă de viața unui tânăr absolvent al unui institut de sport, trăitor în Iași, tatăl al unui băiat de șase ani, împărțindu-se între viața de cadru didactic și cea de antrenor, a doua necesară pentru a mai ridica nivelul veniturilor familiei. Toate aceste tablouri încearcă, și reușesc în bună parte să

redea aspecte care vin să completeze imaginea, aș zice eu, incompletă dacă nu greșită, de până acum, a consumatorului de artă occidental. Era să uit, filmul este turnat în anul 2002.

La același cinematograf, „Kommunales Kino” hdn Stuttgart, unde am văzut filmul de mai sus, va rula la începutul lunii aprilie un film documentar având ca temă soarta satelor transilvane săsești, până în urma cu 15 ani locuite de etnici germani, între timp ajunse într-o stare de-a dreptul precară. Titlul filmului este „Gherdeal”. Am de gând să merg și la acesta, deși tema anunțată nu este nouă. Simplul fapt că documentarul se ocupă de pământ și oameni de la noi, mă va determina să mai merg o dată ia cinema, cândva o obișnuință, între timp...o sărbătoare. Cinematograful a rămas și aici mult în spatele comodului tv.

Pe data viitoare. Până atunci toate cele bune

Și pentru a termina...europenește: cunoșcuților, cu care mai stăm la taclale (chiar și aici, la nemși se mai poate „taclali”), le spun, tot mai convins că, nu că m-aș simți eu mai puțin român, dar pe vreme ce trece mă simt tot mai european. Și știți care e culmea? Sunt destul de convins de ceea ce afirm...

## 10 ANI

Anul acesta, în luna mai, s-au împlinit 10 ani de când revista noastră a intrat pentru prima dată în casele d-voastră. Cât de utile sau interesante au fost cele 65 de numere editate până în prezent rămâne să decidă, evident, cititorii săi. Este adevărat că au fost poticneli sau dezamăgiri, datorate, în special, „jenei” financiare cu care ne-am confruntat nu o dată, dar redacția s-a străduit an de an s-o tipărească în cel puțin 500 de exemplare/număr. Dincolo de calitatea materialelor publicate, avem satisfacția că întâia gazetă, în mediul rural, în România de după 1989, a apărut în Țara Năsăudului, în comuna Maieru.

În „Argumentul” primului număr ne angajam să vă facem cunoscute evenimentele culturale și sociale din această zonă (și nu numai), să-i publicăm pe cei care aveau ceva de a vă transmite încercând să vă înobileze spiritual, convingși fiind de influența cuvântului tipărit, de data aceasta necenzurat, încercând, în același timp, să reînnoim trecutul cu prezentul în numele ADEVĂRULUI.

Spre bucuria noastră, am constatat că revista noastră a ajuns să aibă ecou și în străinătate, acest lucru datorându-se și corespondenților noștri externi, cărora le mulțumim și pe această cale; astăzi, ea este cerută de români din Germania, Franța, S.U.A., Spania și Irlanda.

Oricum, cu ocazia acestui an „rotund” pentru noi, Redacția mulțumește tuturor colaboratorilor și celor care au contribuit la existența acestei publicații.

REDAȚIA

Lirica

# Bunica

Vremiile trecute-mi vin în minte,  
cu ciopoarele vrăjite de-amintiri  
și mă-ntorc la cel ce-atunci, cuminte,  
nu avea decât în vise rătăcirii!  
Dar apoi am înțeles se pare,  
că poporul e robit și impilat  
și-am pornit-o-n iureș, cu ardoare,  
să luptăm; la comuniști m-am înrolat!

Dar bunica vrea să mă desbare,  
să rămân un gospodar, în satul ei;  
își puse în gând să mă însoare,  
îmi dădea și-un loc, în „Poderei”  
Fără să știu și fata mi-o pețise,  
îmi cumpărase, pân și loc în strană,  
hleaburile, pentru min, le prelungise  
și-mi țesuse pănură de haină.  
Boi îmi dase unchiul Anchidim,  
și câte vise, biata, nu urzise;  
îmi dăduse pân și loc în țințirim,  
dintr-al ei; la toate se gândise

Dar singur am voit ca să răzdesc,  
nu mă vedeam născut pentru odihnă,  
dar nici rămas, în sat, iepuri să cresc.  
M-am dus de unde nu veneau nici vești,  
ca să răpunem, unde-om prinde fiara  
și s-apărăm fruntarii românești  
și să scăpăm de holocausturi țara;  
crezând că răsturnăm destinul-atâtot vieți;  
ca pescărușii dominam furtună  
Dar am sărit atunci din rău, într-un alt rău,  
sub tenebra stalinistului Coran,  
în izbul strâns într-un satanic hău  
și-ntr-un alt idilogic van,  
prinzându-mă ca mreana-n altă plasă  
Înfruntând catapeteasma urilor de rasă,  
odebient ajuns-am urilor de clasă  
-nregimentat în alt convoi de crime,  
ce a mânat în turme, oamenii-n Siberii,  
trecându-i peste Styx, cât mii de Hiroșime,  
având în beregată-nfiptă ghiara gherii  
-n năpraznice și-apocaliptice cinisme,  
-ntind altare și iconostase sfinte  
sub călcâiul iufului nociv de cisme  
Așa ne-am irosit puteri și forțe sacre.  
complăcându-ne în murdăria spumii,  
avar strângând într-ală noastre lacre,  
hoiturile descompuse-ale minciunii!

Pe pită aș tăia, cu brișca slană,  
și n-aș mai fi a-ntunecimilor erou...  
Ce mult m-aș vrea azi cu bunica-n strană,  
să mă învețe rugăciunile din nou !

AUREL CLEJA



Doi prieteni  
Foto: IACOB HANGEA

Religie

# Europa nu Sodoma

Un elev din clasele I-IV, întrebat fiind care-i este anotimpul preferat și de ce, a răspuns: „Mie îmi place iarna, pentru că zăpada acoperă toate murdăriile. Nu cred că cineva din erudiții vremii, ar putea veni cu un răspuns mai plin de tâlc și înțelepciune. Cred că este atât de profund, pentru că se inspiră dintr-o inocentă față de care Dumnezeu nu rămâne pasiv: „A unora ca acestora este împărăția Cerurilor (Le 18:16). Pentru că la vârsta lui nu poate face încă nimic să înlăture aceste mizerii - nu doar cele pe care le acoperă zăpada - se bucura totuși ca sunt acoperite.

Pentru noi ceilalți mai înaintați în vârstă - nu neapărat și în înțelepciune - neaua nu este decât cauză a adâncirii gropilor în șosea, murdăriile rămânând aceleași atât înainte cât și după topirea ei.

Atunci când saturația pentru tot ceea ce este nociv, material și spiritual, ne dă târcoale, găsim refugiu, rezolvarea în mult așteptata integrare europeană ce va veni și - credem noi - va restabili armonia în toate straturile societății. Să dea Dumnezeu așa să fie(?)

Aruncând o privire asupra a ceea ce avem și asupra a ceea ce aspirăm constatăm că națiunea română, de altminteri creștină, trăiește - spunem noi din cauza lipsurile materiale - sub zodia lui „ce vom mânca ? sau „ce vom bea? , uitând cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos că „de toate acestea se îngrijesc păgânii (Mt 6:31-32).

Încercând să vedem spre ce ne îndreptăm, constatăm că cei spre care tindem, occidentul civilizată, trăiesc sub zodia lui „Mănâncă, bea veseleşte-te suflete al meu ai multe strânse pentru mulți ani (Le 12:19). Acest aspect îl vedem în nivelul de trai ridicat, declarat în țările occidentale și îl aflăm de la bieții căpșunari și salahori ce acolo își fac veacul, câștigându-și o pâine superioară calitativ dar mult mai amară. Acestea sunt doar câteva aspecte ce ies în evidență la prima vedere.

Nici în planul vieții spirituale lucrurile nu stau bine deloc. La noi grija zilei de mâine însoțită de întrebările „ce vom mânca? sau „ce vom bea? trădează lipsa de încredere în Dumnezeu. El nu ocupă loc în viața noastră și aceasta pentru că în goana pentru supraviețuire nu avem timp să ascultăm că la ușa sufletului bate Hristos, Cel „Ce hrănește păsările Cerului (Mt 6:26) -

Dar pe lângă faptul că nu-i acordam nici o atenție și că nu ne punem încrederea în El ne comportăm în așa fel încât tot ceea ce este creștinesc, românesc

autentic, valorile sîpiritualității răsăritene abandonăm, importând obiceiuri, sărbători, mod de viață, golite de sens, de Dumnezeu, secularizate. Și ce dacă Doar Europa ne-o cere... Iar pentru blidul de linte al Europei suntem dispuși să renunțăm la tot ceea ce avem mai scump de ce nu și la Dumnezeu?

Multe bunătați strânse pentru mulți ani a adunat bogatul căruia i-a rodit pământul din belșug, întâlnit în Scriptură, și care a ales ca alternativă la a da milostenie din surplusul său, să facă provizii ce-i puneau la adăpost de lipsuri. Greșeala lui consta tocmai într-aceea că asigurânduși traiul pentru câțiva ani, cel puțin în această perioadă nu mai avea nevoie de Dumnezeu; poate după ce i se vor termina rezervele. Iar ca pedeapsă pentru că Dumnezeu nu mai are loc în viața lui i se anunța sfârșitul. Iată cum opulența folosită cu nechibzuită duce la secularizare și implicit la moarte sufletească.

Spre așa ceva ne îndreptăm. Omul poate totul, deține totul, stăpânește totul. „Creează viața în laborator, „prelungeste viața în laborator, „pune viața la adăpost prin rachetele ce înlătură grindina ..., cu alte cuvinte Dumnezeu este de prisos. Nu este acesta oare un al doilea turn Babei prin care omul ține să-și arate puterea față de Dumnezeu și independența față de El.

Toate acestea pe fondul unei vieți morale lipsite de asemenea de Dumnezeu. Scos din școală, tot mai puțin căutat în Biserică, este alungat din familii întemeiate mai nou din doi Adami sau doua Eve, familii în care copiii nu pot să fie decât un hobby artificial. Și atunci întrebarea ce se impune: Spre ce ne îndreptăm? Dacă aceasta este Europa ce ni se propune, care sunt avantajele ce vom obține? Ne întrebăm acestea auzindu-i pe cei care sunt deja „integrați”, cum suspină după Dumnezeu pe care l-au pierdut și nu îl găsesc. Ce li s-a promis și ce au greșit?

Dorim integrarea europeană. Știm că „este bine să locuiescă frații împreună” ( ), dar în nici un caz cu prețul pierderii valorilor naționale, spirituale și implicit al lui Dumnezeu.

Din punct de vedere istoric și geografic România se găsește în bătrânul continent. Ea tinde spre integrarea în structurile europene. Însă ar trebui să strigăm răspicat pentru a fi bine auziți: Europa nu Sodoma. (B.V.A.)

Pr. BUIA ALEXANDRU DOREL

# Colindă-mă

Colindă-mă cu fulgi de gând  
Doar gândul meu tu mi-l colindă  
Cu priviri calde deschizând  
A dragostei osândă.

Colindă-mi dorul legănând  
Cu aripa iubirii  
Visul meu obosit, lăcrimând  
Pe calea fericirii

Colindă-mă cu o sărutare  
Eu te-oi ura cu un sărut  
Primește-mă cu o îmbrățișare  
Dar dă-mi-o numai împrumut.

Colindă-mi cu fulgerul vieții  
Drumul între doi poli  
E polul nașterii și al gheții  
Tunel teluric cu flori.

Colindă-mă peste mormânt  
leșit din închisoare  
Cu rugăciuni în noapte scânteind  
Crăciunul în sărbătoare.

ALEXANDRU CĂRBUNE

Rebreniana

# BARONEASA (1)

Multă cemeală s-a consumat cu povestea acestei „baronease” din Maieru. S-au scris și adevăruri, s-au scris și basme, lucruri inventate, că așa-i în literatură. Totuși, întrucât povestea se bazează pe fapte reale, vom publica în câteva numere din „Cuibul visurilor” povestea adevărată a acestei „baronease”. Cel mai mult a scris despre ea Liviu Rebreanu (4 variante), a mai scris și Emil Boșca-Mălin, în „Contribuții la monografia comunei Maieru” (ms. Cluj, 1936), a scris și Demetriu Boșca jr. în „Morminte uitate” (ms. Înreg. sub nr. 787, Muzeul din Maieru), și chiar Nicolae Iorga, în „Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească, la 1906”. Povestea Ileanei i-a fascinat pe toți, căci, așa cum spunea Nicolae Iorga, „viața grofoaiei vine parcă dintr-un roman care e unic”. Într-adevăr, poate fi un subiect de roman. A scris despre ea chiar și un scriitor ungar, Biró Vencel („Gróf Zichy Domonkos edrélyben”).

Așadar să începem cu Rebreanu. Prima variantă a scris-o la 15 dec. 1907, în limba maghiară, pe când era militar la Gyula, într-un caiet intitulat „Journal”, filele 13 și 14. În 1908 a demisionat din armată venind la Prislop, unde a citit „Amintirile din copilărie” ale lui Ion Creangă. Atunci i-a venit și lui ideea să-și scrie și el amintirile copilăriei. La 22 dec. 1908 a scris, în caietul intitulat „Amintiri din Maieru” (Arh. L.R. II, ms. 5, filele 4-5) povestirea Ileana Baroneasa. Folosind multe regionalisme și arhaisme, lipsindu-i și stilul literar, Liviu n-a publicat-o niciodată. A prelucrat-o, în schimb, și a publicat-o în volumele sale de Nuvele, sub titlul Baroneasa. Nuvela e arhicunoscută, așa că vom reproduce, mai în jos, varianta aceasta „neliterară” dar plină de farmec, mai ales că e povestită la persoana întâi, apoi „Ileana Baroneasa. Comoara”, precum și descrierea făcută de Nicolae Iorga, după care vom descrie adevărul despre baronul, contele sau groful Dominic Zichy și despre Ileana lui. Toate informațiile se bazează pe documente, așa că vă dorim o lectură plăcută.

IACOB VRANĂU-PRUNDARU

## Ileana, baroneasa

Baroneasă Știu eu pentru ce-i ziceau baroneasă? Toată lumea știa povestea cu Ileana până și cel din urmă copil și totuși baroneasă a rămas. O femeie, țărancă îmbrăcată în haine nemțești... Dar crică mai bine i-ar fi stat cu poale și cu pânzeturii decât așa... Avea niște obraji pătați, dar simpatici, talie lată, grosolană, mâini subțiri, fine și picioare mari, țărânești. Odată trebuie c-a fost minune de frumoasă... De altmintelea frumusețea a făcut-o „doamnă și baroneasă”.

În capul satului din sus este o casă mare, curtea. Curtea fusese oarecând a unui baron ungar...

Noi locuim dincolo de părau, într-o casuță aparținătoare curții, (\*în care o fi șezând cândva șpanul (administratorul) domeniilor sau așa ceva... Ce palat minunat îmi părea mie pe-atunci curtea aceasta. Ca și când aș fi văzut casteluri din povești... adeseori mă gândeam, admirându-i frumusețile, că oare cum ar fi de ar apărea odată în cerdacul cel pavat cu lespezi de marmură roșcată un pâlc de zâne și de feți-frumoși? Ograda era o grădină din povești pentru mine... Nu-mi găseam locul, neștiind ce să admir mai mult: straturile de iarbă retezată chibzuit cu foarfecele sau cărărușele prunduite cu pietricele rotunde și netede... Jucându-mă odată prin podețul casei noastre, între niște covoare de rogojină, printre horjituri și paie de pachetat, în fundul unei lăzi uriașe am dat peste un serviciu de cafea stil rococo amestecat cu motive de stil baroc... Lingurițe diforme de marmură, linguri noima, câteva tăieri subțiri ca frunza, ceșcuțe de tee... (\*\*toate cu margini aurite, cu puncte reliefate de aur și figuri ținute în negru... Bag seamă în adevăr era ceva porțelan fin... Bucuria mea cea mare, uf...)

Tocmai mă pomenisem cu un rând de hăinuțe nouă și mă simțeam atât de fericit ca evreii în sânul lui avram... Eram prieten mare cu baroneasa și deci firește că am pornit numaidecât să-i arăt îmbrăcămintea de gală: un căputaș sur, vârstat cu

cafeniu, niște pantalonași negri, primeniți dintr-u laibăr de-a tatii, dar bumbii erau mândrenia mea: niște bumbi de aramă întocmai ca ciupercile de mari... (\*\*Fugeam, fugeam, s-ajung cât mai în grabă la baroneasa, care ședea în cerdac și ronțăia cucoși... când deodată simțesc că mă apucă cineva de fund și mă trânteste la pământ. Sângele mi-a înghețat în vine. Era câinele, câinele cel rău, de altminteri un bun prieten de-al meu... Începusem a urla de se cutremura lumea... Nu mai știu cum m-am ogoiat, dar baroneasa mi-a trimis un blidoi de cucoși, la vederea cărora minten mi-au trecut toate durerile, măcar că bunul meu amic mi-a fost înhățat binișor de partea nedecibilă. Perfidul de el. Nu m-a cunoscut în toaleta asta nouă, dar i-am dat eu lui după aceea... Simțea și el că s-a prostit și-mi răbda insultele cele mai grele, zgulindu-se și lingându-mi obrazii...)

Lungă vreme baroneasa mi-a părut o figură mistică, a cărei origine se pierde în ceața timpurilor vechi... Însă numai eu eram atât de bătăran... Toată lumea îi știa povestea... lat-o:

Șapte sate era vestită Ileanuța lui Gavrilă Mocodean din Ilva-Mică... Cică nu se putea închipui o fată mai frumoasă ca dânsa. Când tocă al șaisprezecelea an nu-i ajunseră degetele de la mâini ca să-și tie socoteală de pețitori. Dar ei nu-i trebuia nimeni. Ea visa la feți-frumoși din povești, de feciori de împărați care s-or lovi în capete cu balauri ca s-o poată lua pe ea de nevastă... Și păscălaul din Măgură întocmai așa-i spusese și toate babele satului aidoma: O veni, o veni un mândru fecior de împărat cu căruță de aur, cu cai de aur, cu vizitiu de aur... toate de aur. Și s-a opri întreg alaiul înaintea casei lor de paie. Și o droaie de slugi îmbrăcați în straie aurite, cu mustați rase s-or coborî din calese și-or întinde un țol de mătase roșie de la hinteul lui până în pragul ei. Și un fecior mândru cu mustăcioare bălăioare a lua-o de mână, a sui-o-n caleasă... și harapnicii vor pocni din bice și s-or duce, s-or duce...

Și iată că-ntr-o zi a venit feciorul bălăior în chipul unui boier ungar, jigărit, galbăn ca turta și stors ca o răză de podele. Trecea prin sat într-o caleasă cu patru cai... Și Ileana torcea pe prispă niște călți și cânta dusă pe gânduri o doină mândră despre un fecior de împărat. Dar când a auzit ropotul cailor și zurăitul roatelor și-a ridicat capul și s-a uitat lung-lung cu ochii ei de cicoare la caleasă... îi părea că a venit cel așteptat... Și boierul a văzut-o, a oprit trăsura, s-a coborât anevoie și a luat-o de mână, a așezat-o-n caleasă de-a dreapta sa pe șezutul de borangic portocaliu și i-a șoptit în urechi cuvinte dulci... Și caleasa alerga, alerga nebunește și caii zburau de parc-ar fi fost năzdrăvani...

Atunci Ileana era de șaisprezece ani, iar boierul de șaiszeci și șase. Și s-a ales din Ileana amanta cea mătărită a boierului... Tatăl ei, mă-sa, au căpătat o mulțime de bani, iar ea o curte măreață... curtea cea din capul satului și sărutările, îmbrățișările neputinciosului boier cu chip de moarte...

Dar Ileana și-a strâns bani, bani mulți... galbini. A strâns o oală mare de două cupe. Și i-a dat-o tatăne-său s-o puie bine, să nu se atingă de ea de capul ce-î ține...

Atunci boierul nu peste mult a pus jos lingura și s-a dus la ungruții lui de pe ceea lume. Dar de Ileana nu și-a uitat. I-a lăsat prin testament curtea și pământ mult și bun și bănișori... Totul pentru numai câteva sărutări și îmbrățișări... Și Ileana aștepta să-i vină dragostea cea adevărată... dragostea fără bani, cea mare și pătimașă. Era domnișoară, tânără, frumoasă, ca o iconiță de pe perete... Numai una-i lipsea, numai una singură... cinstea. De fleandura baronului nimeni nu se apropia cu iubire adevărată, dar ea totuși și-a știut câștiga mulți prieteni până ce a avut mulți bani... Faute de mieux (În lipsă de ceva mai bun).

Și Ileana tot aștepta dragostea cea pătimașă. Și când a văzut că nu vine, degeaba așteaptă, a făcut un târg cu viața și s-a îndestulit cu dragostea neadevărată. Începuse a-și schimba iubiiții ca și cum își schimbă alți oameni cămașa. Putea face, c-avea parale destule...

Și începu să îmbrănească Ileana, baroneasa... Treizeci... și cincă... patruzeci... Veniră pe rând flăcăii de țaran să-i astâmpere dorul de dragoste

adevărată... Cel puțin aceștia o iubeau în cinste... Dar ea tot îmbrăneacă și tot dorea dragostea... Cincizeci... Ș-acum nici țaranii n-o mai iubeau în cinste\*\*\*\*). Trebuia să-i omenească cu rachiu, să bea cu ei la masă... Și a băut rachiu după șampane franceze...

În sfârșit, s-a lepădat de zdrențele cele nemțești și s-a îmbrăcat iar în hăinuțe țărânești... Și-a căpătat prietene care n-o întrebau de trecut nici de prezent, care îi iertau toate păcatele... Acestea cel mult o pizmuiau pentru bogăția, pentru viața ei trecută... Țăranele... A aruncat afară din casă toate mobilele cele dăltuite de meșteri mari prin Viena, prin Paris, s-a scăpătat de catifele. De mătășării, de argintării... Și-a adus în chilie lada ei de mireasă, înflorită și nevinovată ca și cum era ea atunci când o cumpărase... Numai de un inel filigran nu s-a despărțit niciodată: acela-l căpătase întâiași dată de la baron, atunci când zburau atât de grozav caii cei năzdrăvani...

Dar Ileana totuși se topea de dorul dragostei... Îi căzură deja dinții, i se rărise părul de mai n-avea, părul ei cel mândru, negru ca murea, des ca peria, părul cel minunat... Zbârcituri hidoase îi împrejmuiau gropile ochilor, obrazii, gura... Slobozise bărbii, întâi două, apoi trei... Buzele ei cele roșii, umede, cari stau să pleznească de voluptate, i se înmuieră, i se spălăciră de parcă avea două rânduri de buze... Ochii și-au prăpădit focul cel aprig, cel ademenitor... Nici urmă de acestea... Strânși, somnoroși, caută împrejur parc-ar vrea să mai deslușească, să învie trecutul...

Era găzdoaie tare slabă și începuse a bea necumpătat. Începuse cu șampanie și a sfârșit cu rachiu... Dar pe urmă nici de rachiu n-avea... Toți o furau pe une-o puteau...

Și Ileana tot aștepta dragostea cea adevărată... (Liviu Rebreanu: Caiete, Dacia, Cluj, 1974, pag. 152-156)

\*) Familia Rebreanu a locuit un timp într-o anexă a castelului iar chiria, de 8 florini renani pe lună, o plătea primăria.

\*\*) marmură = porțelan; noima = la fel; tăiere = cuțite; tee = ceai

\*\*) căputaș = paltonaș; laibăr = vestă; bumbi = nasturi

\*\*\*\*) în cinste = pe gratis

## Ileana baroneasa, comoara

Cică Ileana, încă pe când era în viață baronul, gândindu-se la viitor, ar fi strâns, fără știrea ungrului, o oală de galbeni, așezați toți în dungă. Odată apoi s-a urcat în caleasă cu oală cu tot, pe când nu se afla acasă stăpănu-său, și s-a dus oblu-n Ilva Mică ia un frate al său. Și cică a ras un rând de galbeni și-a pus în locul lor pământ, astupând astfel bine oala și mai punând și un capac de lemn. Bani rămași i-a dat frățane-său, iar oala a îngropat-o acasă la ei, tocmai sub vatră în cobârâu\*) zicându-și că după ce s-o stingea baronul i-or scoate. Și i-au astupat bine întâi c-o lespede de piatră, apoi cu lut. Și frate-său a jurat că nu s-a atinge de bani fără știrea ei.

Acum, când am venit noi în Maieru, i-a povestit tatii toată pățania aceasta, rugându-l să meargă cu ea, să îi ajute să dezgroape banii, că o să-i dea și lui un rând de galbini. Acum nu mai trăia baronul... dar nu mai trăia nici frate-său, ci numai niște copii de-ai lui, vreo opt a număr. S-au dus. Și-au aflat locul banilor și au început a săpa. Odată aud numai ținc... Adică au dat de lespede. O ridică... iaca oala. Nici n-o șterg de pământ, ci o îmbondoresc într-o maramă, se suie iar în trăsura și hai... Trecând prin sat văd o casă mândră de piatră... un fel de curte domnească. „A cui să fie?” se întrebă. Un țaran le spuse că-i a fratelui Ilienii, cel mort. Umplându-i bănuielele cercă oala. Scobesc încetșor ca să rază pământul de pe bani... dar nu... dau mai afund... nu... Ajung la fund... Adică numai pământ...

(Caiete, pag. 158-159)  
(va urma)

\*) cobârâu = nișă sub vatra cuptorului unde se păstrează lemnele.

## Uniunea Europeană

# CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE UNIUNEA EUROPEANĂ? (2)

### Consiliul Uniunii Europene: vocea statelor membre

**Rolul:** Brațul legislativ al Uniunii Europene, reprezentând statele membre.

**Membrii:** un ministru din fiecare țară a Uniunii Europene.

**Președinție:** prin rotație, din șase în șase luni.

**Întâlniri:** în Brussels (Belgia), cu excepția lunilor: aprilie, iunie și octombrie când întâlnirile au loc la Luxembourg.

**Adresa:** Rue de la Loi/Wetstraat, 175, B - 1048, Brussels.

**Telefon:** (32-2) 285 61 11

**Internet:** ue.eu.int

Este factorul principal de aplicare a deciziilor. Asemenea Parlamentului European, Consiliul s-a format pe baza tratatului din 1950. El reprezintă statele membre și, la întâlnirile sale, participă un ministru din fiecare guvern; depinde de subiectul aflat pe agenda de lucru.

Relațiile Uniunii Europene sunt asigurate de - consiliul Relațiilor Externe. În afară de acest Consiliu mai există:

- Consiliul Afacerilor Economice și Financiare
- Consiliul Justiției și Internelor
- Consiliul pentru Șomaj, Politică Socială, Sănătate și Consumator
- Consiliul Concurenței (piața internă, industrie și cercetare)
- Consiliul pentru Transport, Telecomunicații și Energie
- Consiliul pentru Agricultură și Pescuit
- Consiliul pentru Mediu
- Consiliul pentru Educație, Tineret și Cultură.

Semnătura unui ministru reprezintă semnătura întregului guvern. Fiecare ministru răspunde în fața parlamentului național și a cetățenilor pe care parlamentul îi reprezintă. Aceasta asigură legitimitate democratică deciziilor Consiliului.

Consiliul European are șase responsabilități:

- să aplice legile europene;
- să coordoneze politicile economice ale statelor membre;
- să încheie acorduri internaționale între U.E. și unul sau mai multe state sau organizații internaționale;
- să aprobe bugetul U.E. împreună cu Parlamentul European;
- să dezvolte o politică comună externă și de securitate;
- să coordoneze cooperarea dintre curțile naționale de justiție și poliție în probleme criminale.

Cele mai multe din aceste responsabilități se referă la domeniul comunitar, de exemplu, zonele de activitate unde statele membre au decis să-și unifice suveranitatea și să-și delege puterile decizionale către instituțiile europene.

### 1. Legislația:

Legislația U.E. este adoptată de către Consiliu și Parlament. Ca regulă generală, Consiliul lucrează prin propunerile venite de la Comisie, care are responsabilitatea de a se asigura că legislația U.E., odată adoptată, este aplicată corect.

2. Coordonarea politicilor economice ale statelor membre

Țările U.E. au hotărât că doresc o politică economică totală bazată pe o coordonare strânsă cu politicile economice naționale. Această coordonare este purtată de ministerele economice și de finanțe, care formează împreună Consiliul Economic al Afacerilor Financiare (ECOFIN).

### 3. Acorduri internaționale încheiate

În fiecare an, Consiliul încheie (semnează) multe acorduri între U.E. și statele care nu fac parte din U.E. precum și cu organizațiile internaționale. Aceste acorduri pot acoperi domenii ca: dezvoltare și cooperare, comerț sau specifice: impozitele, legea întreprinderilor, protecție consulară sau cooperare în domeniul justiției și al afacerilor interne.

### 4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene

Bugetul anual al U.E. este hotărât atât de Consiliul cât și de Parlament. Dacă cele două instituții nu cad de acord, regulamentele permit Consiliului să ia decizia finală, în principal legate de cheltuielile agricole și acordurile internaționale cu țările care nu fac parte din U.E., în timp ce Parlamentul are ultimul cuvânt în ceea ce privește cheltuielile neobligatorii și aprobă bugetul în întregime sa.

### 5. Politica externă și de securitate comună

Evident, țările membre acționează pentru dezvoltarea acestei politici. Dar, politica externă, securitatea și apărarea sunt probleme peste care fiecare stat membru U.E. deține control independent. Statele U.E. nu au în comun suveranitatea națională, așa că, în această privință Parlamentul și Comisia Europeană au un rol limitat. Totuși, țările U.E. trebuie să lucreze împreună pentru atingerea acestor scopuri, iar Consiliul este forumul principal care se luptă pentru această cooperare interguvernamentală.

Pentru ca U.E. să răspundă mai afectiv la crizele internaționale, Consiliul European (în întâlnirea de la Helsinki, decembrie, 1999) a hotărât înființarea Foreței de Reacție Rapidă, formată din 60000 de militari care trebuie să intre în acțiune în 60 de zile și să fie operabilă cei puțin un an. Aceasta nu va fi o armată europeană. Militarii vor rămâne membri ai armatei naționale, sub comandă națională, iar rolul lor va fi limitat la acte umanitare, de salvare, de menținere a păcii și a altor misiuni unde apar astfel de probleme. Pentru a preveni politica și strategic aceste crize, Consiliul European (întrunit la Nice, decembrie 2000) a hotărât înființarea unor structuri permanente, politice și militare. Aceste noi structuri sunt:

- Comitetul Politic și de Securitate (P.S.C.)
  - Comitetul Militar al Uniunii Europene (E.U.M.C.)
  - Stafful Militar al Uniunii Europene (E.U.M.S.)
- E.U.M.S.-ul este sub comanda militară a E.U.M.C.-ului.

În 2002 s-au înființat două agenții cu misiuni tehnice și științifice pentru politica externă și de securitate comună. Ele sunt:

- Institutul European pentru Studii de Securitate (în Paris, Franța - adresa internet: www.iss-eu.org)
- Centrul de Sateliți al Uniunii Europene (în Torrejon de Ardoz, Spania - adresa de internet: )

### 6. Justiția și Afacerile interne

Drogurile, terorismul, fraudă internațională, traficul

de ființe umane, exploatarea sexuală a copiilor sunt marile probleme ale țărilor europene. Acestea sunt considerate activități criminale și numai printr-o cooperare interstatală aceste crime pot fi eradicate. Dacă Europa va proceda astfel și va acorda tuturor cetățenilor săi acces la justiție civilă, atunci tribunalele, forțele de poliție, vameșii, serviciile de imigrare ale țărilor U.E. trebuie să lucreze împreună. De exemplu: un divorț sau custodia unui copil sunt recunoscute în toate țările U.E.; granițele U.E. sunt supravegheate foarte atent; ofițerii vamali și poliția schimbă informații cu privire la traficantii de droguri sau contrabandiști etc.

*Cum este organizată activitatea Consiliului?*

### 1. Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER)

În Brussels, fiecare stat membru al U.E. are o echipă care reprezintă interesul național la nivelul U.E. De obicei, conducătorul ei este ambasadorul țării respective la U.E. Acești ambasadori se întâlnesc săptămânal prin C.O.R.E.P.E.R. Rolul acestui comitet este să pregătească activitatea Consiliului (cu excepția problemelor agricole de care se ocupă Comitetul special pentru Agricultură). Coreper-ul este asistat de grupuri de lucru formate din oficiali ai administrațiilor naționale.

2. Președinția Consiliului se rotește din șase în șase luni. Astfel:

- în 2005 - prima jumătate a anului - Luxembourg;
- a doua jumătate a anului - Marea Britanie;
- în 2006 - prima jumătate a anului - Austria
- a doua jumătate a anului - Finlanda

### 3. Secretariatul General

Președinția este asistată de Secretariatul General care pregătește și asigură funcționarea activității Consiliului la toate nivelele. Secretarul General este asistat de către un Secretar General-Deputat.

### 4. Voturile în Consiliul U.E.

Hotărârile în Consiliu sunt luate prin vot. Evident că zona cu o populație mai mare are mai multe voturi. Dar numărul nu este strict proporțional; de obicei este ajustat în favoarea țărilor cu o populație mai mică. Din 1 noiembrie 2004 numărul voturilor pentru fiecare țară este următorul: Germania, Franța, Italia și Marea Britanie - 29  
Spania și Polonia - 27  
Olanda - 13  
Belgia, Cehia, Grecia, Ungari și Portugalia - 12  
Austria și Suedia - 10  
Danemarca, Irlanda, Lituania, Slovacia și Finlanda - 7  
Cipru, Estonia, Letonia, Luxembourg și Slovenia - 4  
Malta - 3

TOTAL: 321

Procedura de vot: majoritatea câștigă. Totuși, problemele sensibile ca: taxele, politica de azilant și imigrare trebuie să întrunească unanimitatea, fiecare stat având drept de veto.

(va urma)

ICU CRĂCIUN

### Bibliografie:

1. "How the European Union works" - col. European documentation
2. It's a Better Life" - col. Europe on move.

Distorie

# 'Icoana unei școli dintr-un colț de țară românească

Cu gândul limpede și curat, pofticios de investigarea trecutului zbuciumat al înaintașilor de pe meleagurile județului Bistrița-Năsăud, m-am cufundat – în ore mici ale nopții – în relecturarea Anuarului cu titlul de mai sus. Apărut în anul 1929, cuprinzând o perioadă de 6 ani, respectiv 1924-1929, cele 616 pagini, tipărite la Tipografia Națională G. Mateiu din Bistrița într-o grafie și astăzi de invidiat, Anuarul Școlii Normale din Năsăud este o oglindă fidelă a ținutului năsăudean, elaborat de Omul de vastă cultură și Dascălul de renume SANDU MANOLIU. Cu o modestie tipică marilor consumatori și producători de cultură, SANDU MANOLIU așează, în loc de prefață, următoarea dedicație: „Vouă, dragi elevi și foști elevi și vouă, dragi colegi, prieteni și colaboratori, vi se închină aceste pagini, în cari se vede adevărat – odată cu icoana trecutului – cum s-a înfiripat și ridicat o școală prin însăși iubirea și munca voastră, solidară și neîncetată, zi de zi, în acest colț străvechi de țară românească de pe malul Someșului.”

În preambulul lucrării intitulat „Câteva lămuriri”, autorul face un scurt istoric al anuarelor, formulează – după o concepție proprie – menirea unui anuar: „Un anuar trebuie să cuprindă și viața din trecut a școlii (partea istorică). Trebuie să înfățișeze și icoana reală a muncii din prezent (activitatea și viața școlară). Dar cu osebire trebuie să trateze diferite chestiuni culturale și educative, înrudite mai ales cu ramura profesională îndrumătoare.”

Felurite probleme și informații de cultură generală, de literatură, de știință, de școală, de pedagogie și educație, ar fi spicuite, scormonite și cercetate, expuse, rezumate și limpezite pe înțeles, nu atât pentru publicul mare sau pentru părinții copiilor, în bună parte țărani, cu alte griji și năcazuri – cât mai ales pentru membrii corpului didactic și în special pentru foștii elevi ieșiți din școlile normale – trebuie să mărturisim – prea tineri și fără experiența vieții.”

După un asemenea program a fost elaborat acest Anuar, structurat în 3 părți: „Partea I, „ISTORICA” cuprinde câteva lămuriri cu privire la viața și activitatea Năsăudului, vechimea școlii preparandiale și începuturile școlii normale; Partea a II-a „LITTERARIA”, cuprinde articole ale profesorilor și colaboratorilor școlii cu privire la diferite chestiuni literare, științifice, culturale și pedagogice; Partea a III-a, „STATISTICA”, cuprinde oglinda vieții și activității școlii noastre în scurtul timp de la înființare și până în prezent.”

O pleiadă de trudituri patrioți locali și naționali și-au înscris onorant numele în paginile acestei lucrări-document care poate servi ca model pentru pușinii care s-ar mai încumeta să se inhămeze la un asemenea travaliu. Astfel, în Partea I semnează: Sandu Manoliu, Vasile Bichigean, Ștefan Scridon, Virgil Șotropa, Ignat Seni, Toma G. Bulat; în partea a II-a: Th. D. Speranția, Jacques Béreith-Liégaux, V. Bilciurescu, A.M. Mihăilescu, A. Podolean, Al. Ionescu-Butaș, Gh. Pteancu, I. Tomuța, G. Ionescu-Ivanovici, Petru Șuvagău, I. Pavel, S. Manoliu, I. Nistor, Vl. Macovei, I. Filimon, Nec. Matei; iar în partea a III-a sunt prezentate date statistice detaliate privind situațiile școlare, vizite și inspecții, necroloage, producții și șezători, excursii, tabloul profesorilor, premianții, situațiile

pe clase etc., etc. Acest al treilea și ultim capitol este la rândul lui, structurat în trei părți: A. Școala normală, B. Școala de aplicație și C. Comitetul școlar.

Fiecare pagină din acest anuar este o filă de istorie năsăudeană din care mustește dăruirea de sine a semnatărilor, spiritul lor profund patriotic și o conștiință nepătată nici de timp și nici de semeni. De aceea, mi-a fost peste poate să aleg un text reprezentativ, iar dacă aș fi făcut-o, ar fi trebuit să reproduc toate cele 616 pagini ale Anuarului, ca citat spre a stârni interesul cititorului spre lecturarea lui. În această situație am apelat la a reproduce poezia „Învățătorul” de Th. D. Speranția, de la pagina 291 și despre care Sandu Manoliu face următoarea precizare: „Între hârtii vechi am dat de această poezie a lui Th. Speranția. O publicăm și ca un omagiu pentru cel ce a fost prietenul dascălilor și a tinerimii”.

## Învățătorul

Învățător, tu ai un nume  
Ce l-a avut Mântuitorul  
Pe urma lui pășește astăzi  
Să luminezi întreg poporul,  
Precum făcu Mântuitorul

Când suspina sub apăsarea  
Robiei vechi, întreg pământul,  
Atunci trimis de sus de Tatăl  
Se întrupa ca om cuvântul  
Să mântuiască-ntreg pământul.

Pe cei rămași în întuneric,  
Ce au nevoie de lumină,  
Învățătorule-ndreptează-i,  
Pe calea vieții cea senină  
Către dreptate și lumină

Atunci, venind Mântuitorul,  
S-a dat pe El de pildă vie,  
Acum să știi, c-al tău e rândul:  
Această cinste-ți vine ție  
Să fii la alții pildă vie

Învățător, tu ai un nume  
Ce l-a avut Mântuitorul  
Pe urma lui pășește astăzi  
Să luminezi întreg poporul,  
Precum făcu Mântuitorul

Apoi, în ordinea inserării lor în Anuar, am mai extras „Imnul învățătorilor” al cărui text a fost scris de Victor Bilciurescu, pe muzică de A. M. Mihăilescu și A. Podolean, precum și „Imnul Școlii Normale din Năsăud” al cărui text din poezia „Cântec” aparținând marelui poet clasic năsăudean la Hordou, George Coșbuc, al fost așternut pe portativ de Al. Ionescu-Butaș:

## Imnul învățătorilor

Chemați de sfânta datorie  
D-a lumina noi talpa țării  
Cu dor de muncă și frăție  
Răspundem glasului chemării.

Semănători pe toată viața  
De soare-n satul viitor,  
Luptăm cu greu să topim ghița  
Ce amorțea bietul popor.

Dar lupta cere bărbăție  
Și jertfă ca să biruim,  
Puterea noastră stă-n frăție,  
Cu toții dar să ne-nfrățim.

Ai noștri pași călăuzește-i,  
Acel ce totul păstorești,  
Și-n liga tainică unește-i  
Pe toți apostolii sătești.

Și strâns legați, prin dor de muncă  
Pe-ntinsul țării răspândești  
De sus s-avem sfânta poruncă:  
„Nainte, învățători uniți”.

## Imnul Școlii Normale din Năsăud

Ți-ai mânat prin veacuri turmele pe plaiu,  
Din stejarul Rodnei tu mlădiță ruptă,  
Și-ți cântai amarul din caval și năiu,  
Dar cumplit tu fost-ai când te-a dus în luptă  
Ștefan și Mihaiu.

Când ți-or pune piedici dușmanii să cazi  
Spada ta să fie de-acum, Române,  
Fulger care aprinde, vânt ce rupe brazi,  
Și te-ncrede-apururi că vei fi și mâine  
Tare cum ești azi.

Sus ridică fruntea, vrednice popor  
Câți vorbim o limbă și purtăm un nume,  
Toți s-avem o țintă și un singur dor –  
Mândru să se-nalțe peste toate-n lume  
Steagul tricolor.

Astăzi, când noi umbre încearcă, prin toate mijloacele diplomatice interne străvezii, sau uneori obraznic de abrupt, să reîntoarcă vremile fostei stăpâniri străine de tristă amintire pentru Ardealul nostru neînfrânt, nădăjduiesc că cele inserate mai sus vor genera primul pas spre redeschiderea sentimentului patriotic românesc. Apoi, semnalând existența acestei lucrări, nutresc speranța că va suscita interesul unor tineri patrioți scormonitori în preocupările antemergătorilor Dascălii-Patrioți, entuziaști oameni de cultură, spre studierea acestui Anuar și spre elaborarea altor lucrări-document istoric, științific și cultural pentru informarea corectă a generațiilor viitoare.

TEODOR CÂMPAN  
Cluj-Napoca



Port popular măierean  
Foto IACOB HANGEA

Însemnări

# Maiorul ca miracol (Lumea satului)

Satul este plin de povești. De odinioară și de azi. Povești cu haiduci și cu comori ascunse. Cu trăznete și fulgere ucigașe. Cu hoți și cu bătaii. Cu furturi și cu furtuni. Cu dihozi și cu ulii, care răpesc din ogrăzi și din turme. Cu animale care se îmbolnăvesc, cu animale care se vânează. Cu ani buni și ani răi. Cu stăpânirea și cu biruirile ei. Unul moare, câte unul se naște. Căsătorii dintr-o dragoste mai aprinsă sau mai potolită sau fără dragoste. Nebunul satului. Înțelepții și călugării. Babele. Și câte și mai câte... O lume în continuă forfotă, plină de evenimente, de bucurii de povestit la crucile ulițelor sau în prag de poartă sau tindă sau la gura sobei.

La sat totul are tendință să devină poveste, să implice forțe tainice, nevăzute și necontrolabile, divine sau fantastice. Lumea satului este o lume deschisă mai mult pe verticală decât pe orizontală.

Satul locuind în țaran. Locul pe care-l cântăm.

Datorăm țaranului mai presus de toate limba noastră cu toate graiurile ei. În raport cu limba țaranilor, a noastră are adesea frumusețea exterioară și ne-gustoasă a produselor de seră.

Nae Ionescu vorbea de „Biserica țaranilor”. Țăranii sunt chiar biserica. Între biserica satului și cea cosmică trecerea este lină. Contactul țaranilor cu Dumnezeu este nemijlocit și nemediat. Dumnezeu devine de-al locului, de-al casei. „Dumnezeul nost” spun țăranii.

Se spune că dacă ar rămâne un singur creștin adevărat, Biserica lui Christos ar supraviețui prin el. La fel este și cu țaranul. Unul dacă mai există, existența lui este deplină și reprezentativă.

Mirosul specific de sat este mireasma de grajd. Ea te încredințează că ai ajuns, negreșit, în sat. Ea nu este singulară, ea intră într-o infinită suprapunere cu alte miresme fermecate: de fum, de flori, de fân, dar acestea aparțin, în egală măsură, câmpului, pădurii, muntelui sau apelor...

Se poate vorbi despre sat fără să fi îndrăgostit de el? A fi îndrăgostit înseamnă răpire și intuiție. Uitare de sine, dezinteres practic. Dar cum poți rămâne îndrăgostit și lucid totodată?

Întrebați-i pe Sever Ursă, pe Icu Crăciun, pe Alexandru Rațiu, pe toți acei dascăli și intelectuali din Maieru care au refuzat slujbe și onoruri mai înalte pentru a rămâne alături de consătenii lor, în mirificul „Cuib al visurilor” al lui Rebreanu și al măierienilor, și sunt convins că veți afla răspunsul dorit.

Intrați în muzeul „Cuibul visurilor” și mai priviți o dată cu atenție „recolta” de exponate adunate într-o viață de om și așezată într-un spațiu care, prin strădania omului, dascălului și cărturarului Sever Ursă, „grăiește” despre istoria măiereană a legendarei dvs. localități, și astfel veți înțelege sensul întrebării de mai sus.

Mergeți apoi și răsfoiți colecția revistei „Cuibul visurilor”, zămisliță de același Sever Ursă și redactorul șef Icu Crăciun, susținută de o remarcabilă echipă redacțională; citiți cărțile măierienilor, atâtea câte sunt, căutați-le producțiile risipite, de-a lungul anilor prin presa vremii și veți răspunde singuri la aceeași întrebare. Opriti-vă o clipă în fața instituțiilor de învățământ, cultură, în fața monumentelor din sat și plăcilor comemorative care amintesc de iluștrii dvs. înaintași și veți înțelege de ce Maierul – până mai ieri alaltăieri un sadovenian loc unde nu se întâmpla nimic – a încetat să mai fie doar un simplu toponim pe harta țării și, ieșind zidit, miraculos, în raza inconfundabilă a culturii.

Eu vă mulțumesc pentru că sunt aici cu dumneavoastră. Sunt onorat. Sunt bucuros. Vă asigur că sunt un beclenar, prieten al măierienilor, pe care se poate conta.

AUREL PODARU  
Maieru, 3 decembrie 2003

Ne-am întâlnit cu zâmbetul ei bun, atunci când a ajutat prin îmbrăcăminte și încălțăminte pe cei 22 de copii orfani și cu probleme sociale din școala măiereană.

Nu a uitat, de asemenea, de unde a plecat în performanța sportivă, și cât de mult i-a lipsit o ținută sportivă adevărată și a premiat cu echipament sportiv echipa de volei masculin școlar (juniori III), campioană județeană.

Sunt gesturi care înobilează un adevărat caracter uman atât de complex ca cel al Mariei.

Îți mulțumim, Maria. Fără îndoială, cariera ta sportivă va avea sușuri și coborâșuri inerente. Fii sigură, însă, că în inimile familiei tale, în cea a antrenorului tău iubit de la Hunedoara, în cele ale noastre, ale măierienilor care știm să prețuim întotdeauna valoarea și sacrificiul, în inimile tuturor românilor drepti, tu ai cucerit definitiv aurul olimpic.

Prof. LIVIU URSA

Decinii noastre

# Școala Generală Cormaia

Așezată pe malul drept al râului Cormaia, la aproape 2 km de linia ferată Ilva Mică - Rodna Veche, a fost dată în funcțiune la începutul anului 1957, cu o singură sală de clasă terminată.

Școala a luat ființă în anul 1952, cu un singur post de învățător pentru clasele I-IV și a funcționat în primii ani într-o casă particulară. Primul învățător a fost Mihai Tomșa.

Îmi amintesc ca elev al acestei școli că am inaugurat actuala clădire a școlii când eram elev în clasa a II-a, la începutul trimestrului al doilea, al anului școlar 1956-1957, împreună cu învățătorul de atunci, Traian Istrate.

Numărul elevilor a crescut, ajungându-se după câțiva ani să existe două posturi de învățători și ceva mai târziu 4 posturi.

În toamna anului 1969 s-a înființat clasa a V-a și cu aceasta ciclul gimnazial. În acel an existau 4 posturi de învățători și două posturi de profesori pentru clasa nou înființată. Profesorul de limba română, Bumbu Pricopie și directorul școlii, Mircea Pop, erau cadrele didactice care predau la această clasă nou înființată.

În 1972, când am ajuns în această școală, ca profesor de matematică și diriginte la clasa a VIII-a, erau toate clasele I-VIII, ceea ce încheia procesul de formare ca școală generală. Astfel, în primăvara anului 1973, de la Școala Generală Cormaia, a ieșit prima promoție de elevi absolvenți ai clasei a VIII-a.

Lângă vechea clădire s-a construit un corp cu o singură sală, unde funcționa la început grădinița din Cormaia, astăzi este o sală de clasă pentru ciclul primar.

După anul 1980 s-au mai construit două săli de clasă și o sală pentru biroul directorului, atașate vechii clădiri. Astfel, toți elevii pot învăța într-o singură serie, începând cu ora 8 dimineața.

Numărul elevilor oscilează puțin de la un an la altul, el fiind în jur de 125 pentru clasele I-VIII, iar numărul copiilor de grădiniță este în jur de 40, cu două posturi de educatoare. Anul acesta școlar, 2004-2005 au fost înscriși 128 elevi și 46 copii la grădiniță. Într-o clasă sunt în jur de 16 elevi.

Personalul didactic este destul de fluctuant, pe aici s-au perindat multe cadre didactice. Anul acesta, la școala din Cormaia s-au prezentat mai multe cadre tinere, ceea ce impulsionează activitatea didactică la clasă.

De-a lungul anilor de existență ai acestei școli de pe băncile ei s-au ridicat oameni cu pregătire superioară, mai ales în domeniul învățământului, chiar în acest an avem o absolventă de facultate din Cormaia, Florina Tahâș, profesoară de fizică-chimie.

Nu există probleme deosebite privind situația la învățătură și purtare a elevilor și nu avem elevi care să abandoneze școala, doar unii absolvenți ai clasei a VIII-a nu doresc să continue școala, dar numărul lor este mic. În anul școlar trecut toți elevii clasei a VIII-a au promovat clasa și au fost admiși la Testarea Națională. Ei continuă să învețe la școlile din Sângeorz-Băi și Maieru, iar un elev este la Bistrița.

Toate cadrele didactice sunt bine pregătite, unele dintre acestea au experiență bogată la clasă și depun eforturi deosebite pentru buna pregătire a elevilor.

Noi sperăm ca numărul elevilor să crească în anii următori și școala noastră să se mențină în continuare, iar elevii să fie tot mai bine pregătiți.

Profesor  
VALER HODOROGA,  
directorul școlii.

Reviste născădene

# REVISTE PEDAGOGICE ȘI ȘCOLARE NĂSCĂDENE (Continuare)

După apariția cărții sale „Instrucțiune pentru inventatorii de la școlile centrale ale reuniunii grănițieresci din fostulu regimentu român I, privitor la tractarea cărților școlare”, Sibiu 1872, cu un sugestiv moto: „Puterea învățetorului zace în metodu său”, îndrumările metodice preconizate de Vasile Petri sunt aspru criticate de profesorul, publicistul și editorul blăjean Ștefan Pop (în organul ASTREI, „Transilvania”, Nr. 9/1872), dar autorul cărții îi răspunde „punct cu punct” în articolul „Discuțiuni pedagogice” (An I, începând cu Nr. 1/1876 pe 8 pagini), unde-l „scarmână cam tare pe recenzent” 28).

Legea școlară a lui August Tréfort din nefastul an 1879, referitoare la maghiarizarea învățământului primar, este considerată în revista „Școala Română” „un atentat asupra naționalității române”, numita lege urmărind „să pună securea de-a dreptul la rădăcina școlilor noastre”, cum Vasile Petri se exprima, pe drept cuvânt, în articolul „Introducerea limbii maghiare în școlile populare din Ungaria” (An III, Nr. 4/1879). Față de această lege, Vasile Petri publică protestul Bisericii Ortodoxe prin articolul „Reprezentarea deputaților bisericii gr.-ort. În cauza proiectului de lege privitor la introducerea limbii maghiare în școlile populare” (An III, Nr. 5/1879), iar când legea se dezbătea în parlament sunt redată amănunțit luările de cuvânt ale reprezentanților români întru „apărarea ființei, graiului și școlii românești”: mitropolitii Ioan Vancea de Buteasa și Miron Romanul, episcopii Victor Mihali de Apșa și Ioan Mețianu, ale vestiților oameni de stat: Alexandru Roman, Petru Mihali, Gheorghe Pop de Băsești și Partenie Cosma (An III; Nr. 8, 9, 10/1879).

Însă, cu toate protestele reprezentanților celor două biserici și ale deputaților români, parlamentul maghiar votează legea, prilej pentru revista lui Vasile Petri ca în articolul „Ceva din „Néptanítók lapja” („Gazeta învățătorilor populari”, n.n.) despre limba maghiară” (An III, Nr. 11-12/1879) să amenințe profetic: „(...) dacă rugările mitropoliților și protestele deputaților nu avură rezultatul dorit, doară vor avea ale altora Uită domni de la putere că, atunci când va veni treaba la (o) adică, masa poporului încă are vot” 29). În sfârșit, Vasile Petri în revista „Școala Română” ia atitudine fermă împotriva persecuțiilor ungurești la adresa românilor, izvorâte dintr-un șovinism exacerbat față de limba și școala românească, prin articolul „Cum ne tratează „frații” maghiari” (An III, Nr. 7/1879), calificând drept „inconștiență” și nu „netoleranță” silogismul, raționamentul maladiv al unui învățător ungar cu destinația elevul român: „Tu ești hoț, pentru că ești român, și românii sunt hoți” (mert az oláh tolvaj, n.n.) 30).

Încă din ale doilea an de apariție, în paginile „Școlii Române” întâlnim, sub pseudonimul „Surdu” 31), colaborarea lui Vasile Gr. Borgovan (1850-1923), eminentul elev al lui Vasile Petri la Preparandia din Năsăud (1866/67) și excepționalul absolvent, „maturus cum praecelenția”, al Gimnaziului superior gr.-cat. Românesc de aici (1872), acum profesor de pedagogie, lb. germană și matematică la Preparandia din Gherla (1876-1888). O suită de patru articole, „Școlile confesionale sunt scutul, cele comunale (de stat, n.n.) mormântul naționalității” (An II, Nr. 5/1877), „Haladás (progresul, n.n.) și școlile române” (An II, Nr. 44/1877), „Introducerea limbii maghiare în școlile noastre elementare” (An III, Nr. 6/1879) și „Educațiunea să fie națională” (An III, Nr. 11-13/1879), se constituie într-o adevărată pledoarie pentru păstrarea ființei naționale a românilor și apărarea drepturilor lor la cultură în limba proprie, iar printr-o argumentare riguroasă, științifică, dă în vileag politica guvernărilor maghiari de oprimare și deznaționalizare îndreptată împotriva unui „popor de 3 milioane”.

(va urma)

IRONIM MARȚIAN

Remember

# LUNGA VIAȚĂ ȘI DRUMUL LUNG AL DURERII

## Păsări în colivii (3)

Or, toate acestea se efectuau în calitatea de ambulator al țării în America, și nicidecum ca și cadru universitar ori de „profesor asociat” al vreunei Universități străine, așa cum pretinde „Domnul profesor”, care în țara noastră nu a desfășurat nici un fel de activitate universitară.

După decembrie 1989, obscura personalitate, se autointitulează „dizident”, cu mari servicii aduse democrației, încadrându-se în Frontul Renașterii Naționale devenind politolog și la toate știutor, un fel de analist politic, cu nenumărate apariții oboșitoare la televiziune în care vorbește de „globalizare – integrare europeană”, „Orientare înspre Occident”, și multe altele, pe care nu le înțelege nimănui, și cu previziuni care deocamdată nu se împlinesc fiind denumit chiar „Oracolul de la Dămăroaia”, pretinzându-se un fel de „Omni re scibili et quibusdan aliis”, adică despre toate ce se pot ști și încă despre ceva, așa cum se considera Giovanni Pico – conte de Mirandola.

De, altfel, această „falsă dizidență politică” de la comunism la democrație, este deconspirată de Al. Bărlădeanu, fost membru al PCR, cu înalte funcții în vechiul regim, care ca deputat în noua democrație, consulfându-l bine pe Silviu Brucan, îl caracterizează astfel: „singura atitudine care merită să o adoptăm față de D-l Brucan, este aceea de a nu-l lua în seamă. Așa este. Dar poți să aștepți liniștit și să-i asculți toate neadevărurile și aberațiile, toate denaturările și afirmațiile sale tendențioase pe care le debitează la adresa unor oameni și în legătură, cu unele evenimente, în primul rând la adresa adevărului? Este mult adevăr în toate cele destăinuie.

Deocamdată atât, despre acest pretins „stegar al noii revoluții”, doborât de noi argumente imbatabile.

2) PAMFIL ȘEICARU, (1894-1980), cu numele de familie Popescu (pseudonim ziaristic-literar Șeicaru, șeic – în arabă, înțelept, șef) este cel mai cunoscut ziarist publicist, pamfletar, istoric, și om politic al țării noastre până după cel de-al doilea război mondial.

Este fondatorul ziarelor „Ora” și „Hiena” iar mai târziu din 1928 „Curentul”, cu o largă și răspândită publicitate și critici inegalabile la adresa politicienilor înrâiți și corupți.

Pamfil Șeicaru se evidențiază ca un neîntrecut ziarist combatant, rar întâlnit, bine informat și consecvent în toate publicațiile sale, necruțat în a face cunoscute greutățile și neajunsurile prin care trecea țara. Ca un bun patriot, a luptat în primul război mondial iar în amintirea celor căzuți eroic pe câmpurile de luptă, prin contribuția proprie a înălțat o biserică pe malul Dunării la Moldova Nouă, acum județul Caraș-Severin.

Din cauza articolelor sale, pline de adevăr, după 23 August 1944, a fost nevoit să părăsească țara, plecând mai întâi în Spania, și mai apoi stabilindu-se în Germania, unde a și murit, pentru că dușmanii lui profitând de funcțiile lor politice – în noul regim – să-l implice într-un proces politic fiind condamnat în contumacie (lipsă) la moarte, pedeapsă scoasă din cazierul judiciar de Nicolae Ceaușescu, care i-a apreciat calitățile politice, personalitatea complexă, prin reabilitarea făcută.

Pamfil Șeicaru este personalitatea care pe lângă publicistică și ziaristică are și nenumărate volume de memorialistică, pamflete și chiar analize istorice, printre care trebuie amintite: „Istoria Partidului Național Țărănist și Național Țărănist”, „Istoria Partidelor Politice în România”, „Pax American – Pax Sovietică”, bine documentate și apreciate. De altfel, în ultimii ani – în exil – și-a orânduit aceste scrieri, iar în țara noastră, nu de mult au apărut postum, următoarele lucrări: „Scrieri în exil, Figuri din lumea literară”, voi. I, - Editura Saeculum I.O. – București – 2002; „Scrieri în exil, Portrete politice” vol. II, - Editura Saeculum I.O. – București – 2002.

Desprinzând din aceste lucrări doar două personalități, evidențiem pe:

Nicolae Iorga, 1871-1940, pe care îl prezintă cu caracterizarea făcută încă din 1934, de istoricul american Gorham Stevens, astfel: „Nicolae Iorga e cea mai copleșitoare minte a umanității”, continuate cu multe alte aprecieri de felul că, prin toată opera sa: „Nicolae Iorga trebuie să rămână în conștiința noastră cu o adâncă venerație, pe care ca buni creștini, o avem în fața sfințelor icoane”.

De altfel, chiar noi ne reamintim, cele spuse de marele istoric A.D. Xenopol: „Cum a putut un creier să conceapă atâtea lucrări și o mână să le scrie, mai ales dacă adăugăm la această activitate și aceea a ziaristiceii”. Și, totuși acest mare istoric a avut o moarte tragică, împușcat de legionari, în toamna anului 1940.

Iuliu Maniu, 1873-1953, caracterizat ca: „Făuritorul Revoluției Naționale, care a dus la făurirea României Mari, la 1 Decembrie 1918”, fiind cel care în primul război mondial, ca tânăr sublocotenent, luptând pe fronturile din Rusia și Italia, rănit la picior în luptele de la Fiume, a organizat armata celor 40.000 de mii de ostași – tineri ardeleni, care reîntorși în Ardeal au dus la destrămarea imperiului totalitar Habsburgic, cu toate consecințele cunoscute.

Și, totuși acest mare om politic a suferit o condamnare nedreaptă – murind alături de alți oameni politici în închisoarea de la Sighet, în 1950.

Aceasta este – în sumar – activitatea lui Pamfil Șeicaru, cel făcut „trădător” și „guzgan al presei”, de trădătorul comunist și acum falsul dizident politic Silviu Brucan (Saul Brukner), care își renegă toată activitatea din trecut.

### 3) EMIL BOȘCĂ MĂLIN (1913-1976)

exemplificat cu virtuoaasa aureolă - neînvinsul - de către profesorul Icu Crăciun în prezentarea făcută în culgerea de eseuri, recenzii, reflexii, adunate în deosebita apariție „În căutarea Graalului” - Editura Clubul „Saeculum” - Beclean - 2003.

Este fiul plaiurilor năsăudene, născut în Maieru, un trăitor al marilor suferințe, cunoscut ca publicist, memorialist și poet, un mare patriot, suferind ani grei de detenție, peregrinând prin mai multe închisori ale regimului comunist, alături de alți oameni însemnați ai țării. El, nu și-a ascuns numele, ca Saul Brukner, schimbându-l pentru a-și acoperi răutatea și prigonirile și și-a adăugat numele poetic-literar de „Mălin”, ca o ofrandă adusă florilor ornamentale - plăcuto mirosoare.

După absolvirea școlii primare la Maieru, și a liceului la Năsăud, urmază la Cluj și absolvă cursuri superioare de știință juridică, absolvindu-le eminent, fiind încadrat imediat ca și judecător - magistrat chiar la Cluj, - orașul studiilor sale, activând în această calitate până în august 1940, odată cu cedarea Ardealului de Nord, când se refugiază în vechea țară, continuându-și activitatea și însușirile ziaristice-poetice.

Încă de tânăr, ca elev la Năsăud, face parte din comitetul publicației „Încercări”, o revistă lunară a Societății literare a elevilor „Virtus Romana Rediviva” și a „Congregatiei Mariana”, apărută încă în Octombrie 1931, la Tipografia „Flacăra” din Năsăud, care își încetează apariția odată cu prima apariție din lipsă de fonduri.

Dar încercările publicistice nu se opresc aici, deoarece în 1935 se inițiază revista „Vatra”, a învățătorilor din Năsăud, cu numeroși colaboratori, care străbate 6 ani de existență și 62 de numere, care își încetează apariția în anul 1940, odată cu cedarea Ardealului de Nord, printre colaboratori semnând: Lazăr Tăbășchi, Dumitru Vranău, Mihai Beniu, Iuliu Moisil, Tiberiu Moraru, Ioan Barna, Octavian Goga, Alexandru Husar, Aurel Șorobetea, Nicolae Ilieșiu,

Olimpiu Barna și Emil Boșcă Mălin, cu deosebite articole de studii monografice, pedagogice, recenzii, medalioane, folclor și chiar poezii.

În 1935 apare „Națiunea Română” - redactor fiind Emil Boșcă Mălin, care însă își încetează apariția după câteva numere apoi, în 1936 se tipărește primul număr al revistei „Solia - tovărășiei Căminelor Culturale din Județul Bistrița-Năsăud”, care își încetează activitatea, respectiv apariția, după puțin timp în 1938, colaborator fiind și Milu Mălin (Emil Boșcă Mălin).

În refugiu face parte din conducerea revistei „Plaiuri Năsăudene” la București, ca redactor și apoi director, primul număr apărând la 1 iulie 1943, printre directori, colaboratori fiind și Iustin Ilieșiu, aceasta fiind revista refugiaților ardeleni, având tipărită pe prima pagină stema VRR și steagul grăniceresc, care își încetează apariția cu nr. 34, 15-28 februarie 1945, un sfârșit asemănător avându-l și ziarul „Voința Transilvaniei”, probabil datorită influenței și demersurilor înverșunatului potentat politic - Silviu Brucan - care era coordonatorul ziarelor comuniste.

Aceste ziare-reviste, au avut un număr impresionant de colaboratori, printre care Iustin Ilieșiu, Dr. Iuliu Filipoi, Lucian Valea, Aurel Cleja, cu scrieri literar-poetice și patriotice, bine ardelean de cititorii.

Ca refugiat și bun român ardelean - pe lângă profesiunea exercitată de avocat, cât și publicistică, se preocupă și de nevoile refugiaților făcând parte din Comisariatul General al Refugiaților din Nordul Transilvaniei, din nou înființatul Subsecretariat de Stat al Colonizării populației evacuate.

De un ajutor prețios din partea lui Emil Boșcă Mălin am beneficiat și noi, mama Paraschiva, Bob și eu Horațiu Bob, ca refugiați, obținând în septembrie 1940 la București și legitimațiile de refugiați, mie, Horațiu, dându-mi-se chiar îmbrăcăminte, consemnată pe verso-ul legitimației respective, iar mama Paraschiva, având montată pe verso-ul legitimației, adresa lui Boșcă Emil Mălin, București, Bdul Pache, nr. 31, telefon 381556. Totodată, eu, Horațiu, ca elev refugiat, am fost repartizat pentru continuare studiilor la Liceul de băieți „Timotei Cipariu” din Dumbrăveni, județul Târnava Mică, iar mama mea Paraschiva, trimisă la Brăila și încadrată la o întreprindere ca și contabilă, mai târziu și eu fiind transferat la Liceul de băieți Nicolae Bălcescu, din Brăila.

Totodată, mai știm că Emil Boșcă Mălin, care a funcționat ca avocat în Baroul Ilfov-București l-a sprijinit și pe Mircea Eneș Ilieșiu din Maieru, luându-l pe lângă el ca avocat stagiar (începător), până la definitivarea lui în avocatură, după care și-a desfășurat singur activitatea.

(va urma)

av. Dr. HORATIU BOB  
col. magistrat RADU TRAIAN BOB



La strungă  
Foto: IACOB HANGEA

Rebreniana

# L-am întâlnit pe LIVIU REBREANU

La cei nouăzeci și doi de ani ai săi / n.13 febr. 1913 / ALEXANDRU NICULA este zilnic la măsuta din mijlocul camerei capitate cu cărți, măsuta cu lampa aprinsă în plină zi, înghesuită de cărți și de fișe, de pe care nu lipsește și „L' osservatore Romano”, ediție în limbile italiană și franceză. Productiv și cu vervă, are sub tipar două volume: un volum de Predici și ediția a doua a monografiei lui Iuliu Hossu, după ce prima ediție a apărut sub îngrijirea Dr. Augustin Prunduș, Clemente Plăianu și Al. Nicula. Acum primii doi sunt în lumea umbrelor, doar Al. Nicula asumându-și



responsabilitatea unei ediții modificate substanțial.

Activitatea lui publicistică se regăsește în publicațiile dieceane Cluj-Gherla și almanahurile aforale, cât și cu lucrarea premiată în 1942 „Formarea morală și intelectuală pentru viață”, traducere liberă după Louis Riboulet, laureat al Academiei Franceze. Conduce revista „Deșteptarea credinței”, iar editorialele sunt adunate în volumul „Cristos răstignit a doua oară”, editura Viața Creștină, Cluj-Napoca, 2003.

Născut la Târlîșua, fiu de țaran, elev al Năsăudului, Clujului, la Strasbourg și Paris, peste tot elev excepțional. Fostul său coleg de clasă și cărturar Clemente Plăianu afirma: „...elev eminent în tot cursul liceului, premiat în fiecare an” pentru progres distins la studii, /1/ și împărțind laudele și premiile în bani cu valoroșii săi colegi de clasă, constant, Ștefan Cleja, sângerzan cu părinți originari din Salva, viitor medic și diplomat, și Ioan Costan, viitor preot și publicist din Rebrîșoara.

Constantin Pălăgieșiu, elev al Năsăudului, îi face, peste vreme, un portret sever și adevărat: „Nicula, serios, îngândurat. Așa a fost, așa a rămas. Nu s-a bucurat de copilărie și nici de adolescență. Corabia pe care și-a ales-o pentru îmbarcare nu l-a dus spre țărmul dorit.” /2/. Sunt privitye aici, cu ușor regret, marea înzestrare, caracterul și realizarea prin scris a elevului năsăudean Nicula.

Este și el, ca atâția elevi excepționali ai Năsăudului, în clasa a VII-a, președintele societății de lectură a elevilor, scaun pe care au stat înainte prof. Dir. Ioan Ciocan, primul președinte, poetul George Coșbuc, prof. Gavril Precup, sau prof. Ioan Păcurariu. În aceste ședințe „domina auditoriul și asigura reușita ședinței” /3/.

Pentru a vedea temeinicia pregătirii elevilor năsăudeni, precizăm că în anul 1931, la admiterea în Academia teologică Gherla / când da examen și Al. Nicula /, din 120 de candidați, reușesc 10, din care 6 năsăudeni.

După studiile în Franța, în 1940, se reîntoarce în Ardealul cedat, fiind reținut în centrul eparhial, la Administrația bunurilor eparhiale, serviciu unde lucraseră anterior publicistul Ilie Dăianu și Ion Agârbișeanu.

În 1948 se retrage la Dej. În același an este arestat, ca toți greco-catolicii ce nu trec la ortodoxism, își face cota de doi ani de Canal / Cernavodă și Chirnoși /, alegându-se cu un brevet de „orezar”.

Nu a mai putut profesa, fiind doar funcționar cu dosar de Securitate. I se confirmă în noiembrie a.c. că dispune de două dosare, a șase volume, însumând 1632 pagini.

Din întâlnirile și discuțiile purtate despre oameni și istorie pe Someș, alegem câteva crâmpie.

- Părinte, veniți din satul natal al scriitorului Liviu Rebrenu. Evocați puțin satul din vremea copilăriei D-voastre și întâlnirea cu scriitorul.

- Da. M-am născut și am copilărit în satul Târlîșua, care este și satul natal al marelui romancier. Tatăl său, Vasile Rebrenu, a sosit în septembrie 1885 aici, ca notar adjunct. Abia au trecut două luni și, la 27 nov. 1885, se naște întâiul copil al familiei, Liviu. Familia Rebrenu a rămas puțin în Târlîșua, fiind prea izolată și îndepărtată de orice cale de comunicație. De altfel, însuși scriitorul numea Târlîșua satul său natal, cum s-a exprimat în

ziua de 10 mai 1926, în fața noastră, un grup mai mare de năsăudeni care ne găseam la București. În luna mai 1926 eram la București următorii elevi ai liceului George Coșbuc pentru a participa la „Tinerimea română”, care s-a transformat, cu timpul, în cunoscutele olimpiade: Barna Ion, cls. a VIII-a, Maieru / ajuns avocat /, Ciorbă Ovidiu, cls. a VII-a, Maieru / medic /, Avram Alexandru, cls. a VI-a, Maieru / avocat /, Onofrei Pompei, cls. a V-a, Sărata Bistriței / preot /, Timoc Ioan, cls. a IV-a, Feldru / inginer /, Linul Ștefan, cls. a III-a, Năsăud / preot /, Nicula Alexandru, cls. a II-a, Târlîșua / preot / și Coruțiu Ioan, cls. a I-a, Maieru. Jumătate din cei opt elevi erau, deci, măiereni. Grupul era condus de directorul liceului Vasile Bichigean și de către prof. de matematică Emil Mărcușiu, care cred că i-au fost profesori și lui Liviu Rebrenu, și eram cazați la un mic hotel, numit „Carpați”, din Calea Griviței, aproape de Gara de Nord. La acel hotel s-a organizat întâlnirea lui Liviu Rebrenu. Scriitorul avea 41 de ani. S-a întreținut cu cei trei elevi mai mari, măiereni, ca și cu niște cunoștințe vechi care au lucruri comune de-și-amintit. Pare firesc faptul, fiindcă elevii din clasele terminale aveau 17-20 de ani sau chiar mai mult. Când a ajuns la mine, aveam 13 ani, s-a oprit, a zâmbit și a spus: „Și eu m-am născut în Târlîșua, dar nu știu unde-i satul, nu l-am văzut niciodată. Poate voi merge să-l văd.”



În Târlîșua s-a născut în casa bunicilor mei Nicula Vasile, care aveau două case în mijlocul satului. Una o închiriasse Vasile Rebrenu. Acea casă a fost moștenită de fratele mai mare al tatei, Nicula Ilisie. Fotografia alăturată arată fațada dinspre stradă a casei unde-i fixată placa comemorativă ce atestă locul nașterii. Placa s-a fixat în 1985, luna noiembrie, cu ocazia marilor serbări a centenarului nașterii. În fotografie, alături de mine este Tiberiu și prof. Nicula Gheorghe, unul din descendenții lui Nicula Ilisie. Scriitorul nu și-a mai văzut niciodată satul natal.

Satul Târlîșua este o veche așezare curat românească de la izvoarele Țibleșului, Ilișua. Izolarea sa între dealuri, greu de urcat și slab productivă, au ferit satul de orice amestec, dar l-au menținut și în sărăcie. Izolarea și sărăcia i-au ținut pe săteni într-o anumită stare de înapoiere, dar s-au desprins treptat a ridica privirea spre nou și carte în primii ani după primul război mondial, în 1922 de exemplu, încă nu se găseau un învățător care să se ocupe de noi, copiii de atunci. În timpul iernii se ocupa venerabilul preot Ioan Băieșiu. De aceea plecau copiii, ca și mine, încă din școala primară spre oraș.

- Cum erau școlile Năsăudului în jurul anilor 1920? Dar biurgării lui?

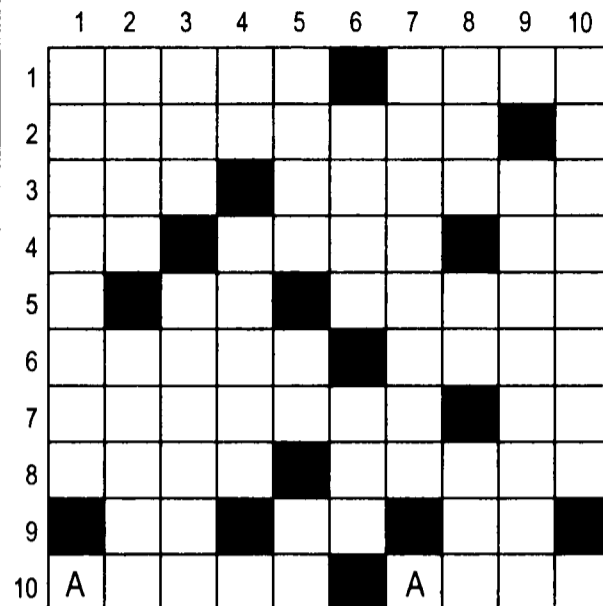
- Sosit în Năsăud la vârsta de nouă ani, din mediul de la Târlîșua am simțit impactul unei „metropole” și, de fapt, din punctul de vedere al învățământului și era, învățământ cu mare experiență, devenită rutină, tradiție. Totul la Năsăud te îndemna să înveți. Înșiși burgerii erau convinși că în Năsăud nu se face altceva decât se învață. Nu se lipsea de la școală. Eu în nouă ani n-am lipsit nici o zi. Profesorii, toți, erau de o înaltă pregătire și ținută morală, se vedea că acolo se exercita de timp lung arta educației intelectuale și morale. Ținuta lor aleasă, dar și vârsta cam înaintată, impuneau o disciplină fără constrângere. Comentând această perioadă din viața noastră, cu fostul meu coleg Dr. Ștefan Cleja, marele comunist în partea a doua a vieții, spunea și el: „acei profesori bătrâni au făcut oameni din noi” Și, de fapt, a rămas un om și el în toate situațiile prin care a trecut. Toată atmosfera de la Năsăud ca și înclinările mele mi-au ajutat în anii de liceu să citesc / ce bibliotecă erau /, să asimilez, să dovedesc...  
-va urma-

ION POENARU

1. Clemente Plăianu – Et. In Armandia nos, voi. II, 1985, p. 358, manuscris  
2. idem, p. 250, C-tin Palăgieșiu  
3. idem, p. 251.

Rebus

## Autohtonă



ORIZONTAL:

- 1) Destoinic director de școală la Maieru, Ion (1881-1953), inițiatorul mai multor acțiuni și activități de propășire a satului și cultivarea localnicilor (ca să nu mai vorbim de educarea armonioasă a propriilor elevi). – Epitet autohton pentru prostănelul local.
- 2) Carte de căpătâi.
- 3) Râde la soare și se mlădie la vânt – Ocazie irosită.
- 4) Tandem la ață sau la petec. – O duce din greu. – Încheiere pentru năuc!
- 5) Desigur – Respectivului verb, măiereni îi zic: „Dă-ne orice, numai să ne vedem beți”
- 6) Scop înalt urmărit în viață. – Splină (termen anat.).
- 7) Gărgăuni la cap! – Folfă Ana.
- 8) Măgar orășenesc. – Auricul (anat.).
- 9) Avram Lazăr – Suprafață de teren – Asia
- 10) Sprintene – Mai mult decât meserie, nu glumă.

VERTICAL:

- 1) „Cartier” măierean.
- 2) Computer arhaic – „Toată lumea cu două traiste numai eu cu un ...”
- 3) Bou lapon. – Slabi la minte.
- 4) Naroș Cosmin. – Vas de făcut mămăliga.
- 5) A aerisi. – Lene! – Acu e în aer!
- 6) Conjuncție (pop.) – Pronunțat la a doua înfățișare
- 7) Alt epitet pentru prostul satului.
- 8) A trage brazde. – Ureche Ion – Deosebit de des!
- 9) Îmblăciți sau îmblăniți!
- 10) Ultimul epitet autohton pentru prostul satului.

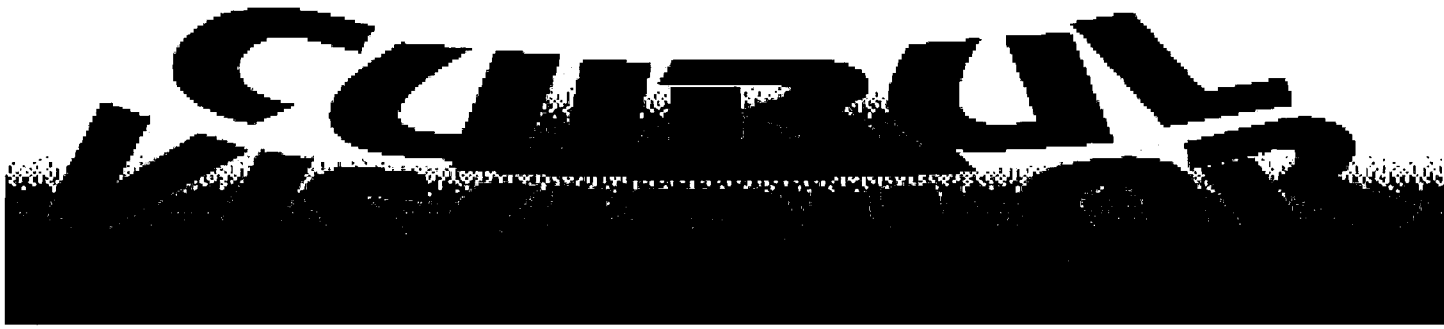
MACAVEI AL. MACAVEI

Informații  
Învățământ  
**CUIBUL VISURILOR**  
Cultură  
Sport

**Redactor-șef: ICU CRĂCIUN**  
Redactori: dr. Lazăr Ureche, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Login T. Berende, Ilie Hoza  
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)  
Corectură: Mircea Prahase  
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.  
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD  
Machetare: Icu Crăciun  
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N. Titulescu, nr. 18,  
tel.0263 223201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu



**Director: SEVER URSA**

**PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂȘĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU**

**ANUL X Nr. 2 (67) \*\*\* IULIE 2005 \*\*\* 8 PAGINI \*\*\* 10.000 LEI (1 LEU)**

## Oamenii ASTREI

### GREGORIU HANGEA (1809 - 1886)

Se vor împlini în anul viitor 120 de ani de la moartea unui mare fiu al Maierului și al Astei Năsăudene. Este vorba de căpitanul de graniță GREGORIU HANGEA, un ilustru înaintaș astrist.

Considerăm că este nedreaptă uitarea care pare a se fi așternut peste numele și faptele sale de înalt merit cultural.

În cunoscuta revistă astristă „Foaia Poporului”, anul 5, nr. 11-12, 1995, Sibiu, am publicat o schiță de portret al acestui bărbat de seamă de pe plaiurile noastre.

Gregoriu Hangea, zis și Gicău, prin luminoasa lui pildă de patriotism autentic și altruism curat, a trecut de mult peste hotarele Maierului natal. Istoriografia năsăudeană nu i-a hărăzit, încă locul meritat. De aceea, în această prezentare mă voi folosi de însemnările unuia dintre strănepoții săi, d-l Ioan Hangea, vrednic astrist autodidact.

Totodată, muzeul local "Cuibul visurilor" îi rezervă un colț de cinstitie cu documente inedite expuse în jurul unui impresionant portret în ulei executat în 1884 de către cunoscutul pictor năsăudean, Sever Mureșan, fiul Mariei, una dintre surorile căpitanului.

Așadar, Gregoriu Hangea s-a născut în Maieru, în anul 1809. Este fiul preotului Ioan Hangea și al Mariei, născută Filipoi, din comuna Șanț. Leon, al doilea dintre cei cinci copii ai preotului, va ajunge cunoscutul revoluționar pașoptist și unionist, Alexe Fortunat (1810-1875), care a trecut munții și granița vremelnică, cum o mai făcuseră și alți năsăudeni. Și-a ales acest pseudonim ca să i se piardă urma. Învățăutul năsăudean Iuliu Moșil, în biografia pe care i-o consacră, explică: "După legile grănicerești toți tinerii trebuiau, firește, să facă armata. S-a observat însă la câțiva tineri intelectuali că, pentru a nu face armata, își schimbau numele, ca astfel să nu fie urmăriți. Așa a fost un Vasile Bob-Fabian, așa un Leon Hangea".

De numele lui Alexe Fortunat se leagă înfăptuirii remarcabile în cadrul celor două mari evenimente ale epocii: Revoluția din 1848 și Unirea Principatelor din 1859. Ca profesor la Focșani, a fost unul dintre întemeietorii cunoscutului liceu "Unirea". Se numără, apoi, între membrii fondatori ai Societății "Transilvania" din București, la 1867, avându-l ca președinte pe Al. Papiu-Ilarian. "Societatea" asigura stipendii unor români ardeleni pentru studii superioare în țările latine. Fortunat se distinge prin prestația exemplară a rolului de secretar al acestui important for cultural.

Scritorul Teodor Tanco, în vasta sa cronică "Virtus Romana Rediviva", voi. II, pp 211-213 (Bistrița, 1974), îi consacră lui Al. Fortunat un remarcabil portret: "Toată viața, i-a fost o neîntreruptă trudă pe orogul școlii și a instituționalizării ei. Transilvăneanul nu i-a uitat o clipă pe cei de acasă; bolnav de dor îi vizita în vacanțele de vară și a visat neîntrerupt unirea tuturor provinciilor românești în cadrul unui stat unitar și independent, pe care îl văzură înfăptuit doar copiii și nepoții".

Firește, pentru cei rămași acasă, dar mai ales pentru Gregoriu, pilda de luptător al lui Leon, alias Alexe Fortunat, rămânea o stea călăuzitoare.

Revenim la biografia viitorului căpitan. Gregoriu a făcut școala trivială (trivium) în Maieru. A urmat apoi Institutul Militar (Militär-Erziehungshaus) din Năsăud, înființat în 1870 prin ordinul imperial al Mariei Tereza. Institutul pregătea tineri pentru regimentul grăniceresc. Mai notăm că prin același decret imperial au luat ființă școlile "triviale" din Năsăud, Maieru și Monor.

Numărându-se printre cei mai buni absolvenți ai Institutului, va fi numit ceva mai târziu profesor "adjunct", aici avându-l ca elev, printre alții, pe viitorul vicar Gr. Moșil Apoi, ceea ce nu era la îndemâna oricărui tânăr român în acele vremuri, ajunge cancelarist (pretor), cu gradul de căpitan, în conducerea vestitului regiment grăniceresc năsăudean. În memoria contemporanilor a rămas ca un înflăcărat apărător al drepturilor românilor din zonă. Așa se explică faptul că vestea înființării Asociațiunii "ASTRA", acest "reazem al

naționalității" - cum o numea Timotei Cipariu - i-a stărnit și lui, ca și altor năsăudeni luminați, un entuziasm de nedescris, care-l va călăuzi tot restul vieții.

La puțină vreme după întemeierea Astei de la Sibiu, îl găsim pe "cancelaristul" Gregoriu Hangea printre primii membri, cu multă vreme înainte de întemeierea Despărțământului din Năsăud (21 august 1881), alături de: Octavian Barițiu (profesor la Năsăud, fratele lui George Barițiu), Ioachim Mureșanu (președintele tribunalului districtual), Maxim Lica (asesor), Leon Pavelea (profesor la Năsăud), Florian Porcius (vicecăpitan districtual), Simion Tanco (preot în Sângeorz-Băi), Grigore Moșil (vicarul Năsăudului), Moise Pop (preot în Tiha Bărgăului).

După pensionare, se retrage la proprietatea sa din Maieru. A continuat să rămână demn, răbdător, în ciuda unor necruțătoare loviturile ale sorții. Mai întâi, moartea primei soții, Elisabeta. Apoi, cei doi copii gemeni, Adrian și Aurelian, născuți din a doua căsătorie cu Iuliana, mult mai tânără decât dânsul, răpuși la vârsta de doi ani de o cumplită epidemie de holeră. Destinul nemilos nu i-a putut înfrânge integritatea caracterului și nici generozitatea, rămase viu în amintirea bătrânilor din sat. Își apleca mereu urechea la necazurile sătenilor, îi susținea în cauzele lor drepte.

În calitate de membru fondator pe viață al Asociațiunii, donase impresionanta sumă de 1050 de florini (valoare austriacă). Se pare că nimeni din ținutul Năsăudului nu l-a depășit în această privință.

Dar adevărata măsură a generozității sale o da gestul rar al dăruirii unei părți din avere în folosul ridicării culturale a satului natal, în pofida sorții nemiloase care i-a întunecat ultimii ani ai vieții, Gregoriu Hangea găsește resurse sufletești pentru întocmirea unui testament unic în felul său pe aceste meleaguri.

"Posesiunea lui Gregoriu Hangea împărțită de el însuși" ne înfățișează și astăzi, după 122 ani de la redactare, o lucrare model în domeniu. Scrisă cu propria-i mână în 6 exemplare a câte 20 de pagini și datată "10 iunie, 1882, testamentul relevă nu numai înălțimea gestului dăruirii creștinești pentru semenii, ci și un larg orizont de cultură al autorului, temeinice cunoștințe juridice și literare. O împede lecție de patriotism autentic și spirit vizionar, în consonanță cu cele mai luminoase idealuri astriste ale vremii.

Elaborat îndelung, cu meticulozitate, într-o structură și cu o argumentație solide, prevăzută cu un "Codicilium" amănunțit, scris cu o caligrafie impecabilă, actul a fost depus la mai multe foruri administrativ-juridice din acea vreme. "Când eram copil - mărturisește strănepotul Ioan Hangea - auzeam des în familie de testamentul strămoșului Gicău și de bunătatea lui creștinească deosebită". Gestul filantropic al căpitanului grănicer fusese apreciat și de către Ion Pop Reteganul, pe atunci învățător în Rodna vecină. Spațiul nu ne permite decât câteva spicuri din acest testament.

Donația cea mai importantă, după prevederile pentru familie, o face prin primărie: "Poporului român din comuna Maieru prin reprezentanța sa va primi locurile...", urmează 15 numere topografice toate comasate, totalizând 2 ha, apoi 4000 de florini val. austr. pentru diferite scopuri specificate: pentru sătenii săraci, apoi, să fie salariat un medic uman, altul, veterinar cu locuință în Maieru și o moașă comunală cu diplomă. Pe cei săraci să-i ajute gratuit și apoi să beneficieze de pensii tot din fondul donat. Prevede un fond special



Casa notarășului Vicențiu Ilieșiu, prietenul lui Rebreanu  
Foto: Iacob Hangea

pentru îndrumarea unei fetițe în pregătirea de moașă. Stabilește fonduri speciale pentru stipendii de școlarizare a unor tineri pentru profesiile: comerciant, industriaș, elevi militari și un jurist.

Pentru școala confesională și biserica greco-catolică donează cele mai bune pământuri ale sale, cu mențiunea expresă de a nu fi înstrăinate niciodată ori destinate altor scopuri, ci să rămână "pe veci spre cumpărare de cărți și rechizite pentru pruncii cei săraci și spre împărțire de premii pentru prunci... în favoarea școlii române confesionale, pentru înaintarea culturii poporului din Maieru, testez și donez..."

Valoroasa lui bibliotecă este lăsată nepotului de soră, pictorului Sever Mureșan. În capitolul "Condițiuni", nu uită să amintească cu mândrie de ASTRA: "capitalul depus la Casa de păstrare "Aurora" din Năsăud, de 2000 de florini v.a. va trece în posesiunea și administrarea Comitetului Fondurilor Grănicerești din Năsăud și a Asociațiunii Transilvaniei din Sibiu... care sunt îndreptățite a se cura de dreptul de proprietate la sumele lăsate în modul cum vor afla de bine și de scop!"

Nu deținem "date exacte, deocamdată, despre modul în care au fost respectate, în timp, de către forurile locale, prevederile donatorului, dar în tradiția locului mai pălăie amintirea ajutoarelor și premiilor școlare din fondul "Gicău". Ba, mai mult, în anul 1939, alți doi astristi, figuri proeminente ale intelectualității din ținut, protopopul greco-catolic Iuliu Pop și Ioan Barna, directorul școlii, în deplină cunoștință de cauză propun, ca instituția Căminului cultural local să primească numele lui Gregoriu Hangea. Astfel, în adunarea generală de "duminică, 20 august, 1939", se oficializa, de fapt, transformarea Societății culturale "Liviu Rebreanu" (înființată la 5 ianuarie 1927), în cămin cultural, primind numele generosului donator, care "a făcut donațiuni pentru școală și biserică", cum se menționează lapidar în actul de constituire. În muzeu și în comună se mai păstrează cărți purtând ștampila "Căminul cultural Gregoriu Hangea". Dar, încă în primii ani de dictatură comunistă, când s-au rețezat atâtea inițiative nobile, a fost șters numele donatorului de pe amintita ștampilă, încetând și tradiția premierii elevilor din donația respectivă. Niciodată, însă, posteritatea nu l-a aruncat total în conul de umbră al uitării, așa cum, oficial, s-ar fi vrut.

Astăzi, adierea reîntineritoare a renașterii astriste, nu numai că readuce în lumina recunoștinței contemporane noblețea modelului și semnificațiile unor astfel de gesturi, dar încearcă să repare o nedreptate. Încheind aici o meritată evocare, s-o înconunăm cu o floare de spirit al latinului Horațiu: "Cinstirea înaintașilor e flamura înțelepciunii". Fiindcă, întotdeauna timpul, în neîntrerupta lui cernere, îl așează pe fiecare la locul meritat, prin necruțătoarea măsură a faptelor.

SEVER URSA

*De memoriam*

# Alegoria unui neînvingător: RADU TRAIAN BOB

Colonelul magistrat - judecător militar - jurist de excepție, Radu Traian Bob, s-a născut la 19 iulie 1931, în comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, pe Valea Caselor, ca și fratele său mai mare Horațiu Bob, din părinții Anhidim Bob și Paraschiva, născută Sângeorzan.

Tatăl Anhidim, preot greco-catolic, căsătorit cu mama Paraschiva din comuna învecinată Rodna, au avut laolaltă o căsnicie plină de dragoste și fericire de-a lungul a numai 10 ani, sfârșită prin decesul soțului la numai 33 de ani, la 31 ianuarie 1933 în plină tinerețe fără a se bucura împreună decât puțin timp de a-i avea lângă ei pe cei 2 copii, după care mama, rămasă văduvă la numai 28 de ani a trebuit ca singură să înfrunte vicisitudinile unei vieți plină de privațiuni dar cu speranțe, dovedind o abnegație părintească neobișnuită, dându-se cu tot sufletul și devoțiune în creșterea și educația copiilor rămași orfani atât de mici.

Amândouă familiile atât a tatălui cât și a mamei, au avut un trecut plin de semnificații creștin-patriotice și de devotați români ardeleni dovedite de-a lungul vremurilor de restriște prin care a trecut Ardealul nostru strămoșesc, întrucât:

Tatăl Anhidim Bob, născut în 1833 în Maieru, pe Valea Caselor, având ca părinți pe Avacom și Palaghia, născută Partenie, țărani cu o gospodărie bogată și înfloritoare și cu mulți copii, el fiind cel mai mic, după terminarea școlii primare din comună avându-l ca învățător pe preotul greco-catolic Ieronim Groze, și-a continuat pregătirea școlară la Năsăud, la Gimnaziul, cum era numit liceul în acea vreme, frecventând 8 clase absolvite în primăvara anului 1918, după care a fost încorporat și trimis pe front în Italia, alături de alți tineri, printre care și Patriciu Groze, fiul preotului Ieronim, aceeași soartă având-o și 2 frați ai lui Anhidim, trimiși pe fronturile din Galiția și Rusia, în primul război mondial fratele Toader murind în lupte, iar fratele Ioan, căzut prizonier reintorcându-se acasă numai după 7 ani, din întreaga familie Bob, frați și surori, rămânând astăzi peste 100 de urmași, copii, nepoți și strănepoți, răspândiți prin comunele învecinate și prin țară.

Trimis pe frontul din Italia, Anhidim Bob, în luptele care au avut loc, la un bombardament de artilerie dușman a fost îngropat cu pământ într-o tranșee, fiind găsit întâmplător după 3 zile de camarazii săi și readus la viață reușind a se întoarce acasă împreună cu alți ostași cu care plecase printre care și Patriciu Groze, după sfârșitul războiului, într-o formație de 40.000 de luptători scăpați cu viață sub comanda tânărului ofițer român patriot, Iuliu Maniu, trecând prin Viena și Budapesta zădărnici încercările comunistului Bela Kun de a instaura o republică comunistă.

Cu sănătatea zdruncinată și suferind, reîntors acasă tânărul Anhidim, dornic de învățătură și credincios religiei sale a reușit să promoveze examenul de admitere la Academia Teologică greco-catolică din Gherla, pe care a absolvit-o în anul 1922, după care potrivit rânduielilor bisericești a intrat prin tunderă în sânul veneratului cler, apoi hirotonisit întri lector, subdiacon și diacon, după care a fost consacrat de către Episcopul greco-catolic al Diecezei Gherla, Iuliu Hossu, doctor în filozofie și științe teologice, proprietarul marelui Ordin „Coroana României” înobilat mai târziu cu înaltul titlu de Cardinal, fiind primul Cardinal din istoria bisericii greco-catolice, de către Papa Ioan Paul al II-lea, decedat nu de multă vreme la 2 aprilie acest an.

Anhidim Bob, a fost mai întâi preot în comuna Parva, apoi în ultimii ani ai vieții transferat ca preot în comuna sa natală Maieru, unde a avut o activitate pastorală bine apreciată, dar boala necruțătoare și suferințele îndurate încă din timpul războiului, denumite în acea vreme „morb” i-au curmat firul vieții la numai 33 de ani, fiind înmormântat la biserica din Deal, alături de părinții săi, biserica fiind ridicată cu zeci de ani mai înainte, prin contribuția substanțială a familiilor Bob și Partenie.

Mama Paraschiva, născută Sângeorzan, în 1905 în comuna Rodna, fiica țărănilor înstăriți și buni gospodari, Florian și Nauariea, a avut doi unchi, frați ai tatălui Florin, cu numele de Iosif Sângeorzan, cu studii de inginerie la Chaunitz și Viena, devenit inginer silvic, a trecut în România, în timpul primului război mondial, ajungând la Sinaia ca administrator ai Domeniilor Coroanei Regale, și altul cu numele Iacob Sângeorzan, cu studii de medicină la Viena și Budapesta, ajungând medic militar pe front și alinând suferințele răniților în timpul primului război mondial, fiind otrăvit de unguri, fără a se mai întoarce acasă.

Rămasă văduvă la numai 28 de ani, cu doi copii mici, mama Paraschiva pentru a se putea încadra într-o muncă și a avea posibilități materiale ca să-și întrețină copiii, a trebuit ca să-și desăvârșască pregătirea profesională deși avea Gimnaziul absolvit la Sighet, s-a dus iarăși la Timișoara unde a absolvit Școala de Dirigenți de Poștă, după care având această calificare a fost încadrată la un Oficiu de Poștă din Cluj, iar mai târziu ca dirigintă de poștă, în centrul de plasă Aghireș din apropierea Clujului.

În această împrejurare cei doi copii orfani, au rămas o vreme în grija bunicii materni din comuna Rodna, unde pe lângă frecventarea școlii primare, aceștia participau, după puterile lor, la muncile câmpului, umblând cu vitele la pășunat prin diferite locuri din comună, proprietatea bunicii.

Soarta celor doi copii se înrătățește odată cu cedarea Ardealului de Nord, în 1940, când fiul mai mare, Horațiu, fiind în vacanță școlară la mama lui dirigită de Poștă la Aghireș-Cluj, s-a refugiat împreună cu aceasta, cu ultimul tren, în România, în vreme ce fiul mai mic, Radu-Traian, a rămas la bunici în comuna Rodna.

Școlarizarea copiilor este îngreunată de faptul că Horațiu,

ca refugiat, și-a continuat clasele liceale mai întâi la liceul „Timotei Cipariu” din Dumbrăveni, jud. Târnava Mică, iar apoi la liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, în vreme ce Radu-Traian, rămas la bunici în Ardealul cedat cu mari eforturi și greutate ale acestora este nevoit să fie școlarizat la un liceu din Cluj, deoarece liceul din Năsăud a fost desființat de ocupații maghiari.

Odată cu terminarea celui de-al doilea război mondial, în 1945, cei doi copii și mama lor se reîntâlnesc în casa bunicii din Rodna împreună cu judecătorul-procuror doctor în Drept Ion Șerban cu care mama s-a recăsătorit și care a funcționat mulți ani la Brăila și care necorespunzând politic în noua orânduire de după 23 august 1944 a fost transferat ca judecător șef la Centrul de Plasă cu Judecătoria la Rodna, deci dintr-un oraș într-o comună și dintr-o funcție mai mare în una mai mică, desfășurându-și activitatea aici până în primăvara anului 1940, când după reforma justiției în care se cereau îndeplinite alte criterii social-politice, a fost îndepărtat definitiv din funcție, familia rămânând în această situație fără câștiguri și posibilități materiale trebuind să muncească și să trudească din greu în gospodăria bunicii formându-și și ei o gospodărie proprie cu pământ și animale, iar în vacanțele școlare copiii îmbrăcați țărănește văzuți de toată lumea din comună, participau și ei la muncile agricole și pășunatul vitelor, în vreme ce fostul judecător-procuror a întemeiat o stupărie cu cca. 35 de stupi sistematici, vânzând miere de albine, în acest fel familia câștigându-și cu greu existența, mai ales că trebuiau predate la Stat cote cu produse agricole, având și de întreținut și școlarizat copiii în liceu.

Greutăți mari au avut de întâmpinat cei 2 copii întrucât trebuiau să-și continue studiile liceale, fiind însă sprijiniți la înscriere la liceul „George Coșbuc” din Năsăud de fostul revizor școlar pensionar, Ilie Cleja, ruda familiei care funcționând cu mulți ani înainte ca învățător în comuna Rodna s-a căsătorit cu Ioana, fiica Irinei Sângeorzan soră cu bunicul după mamă Florian - care personal s-a preocupat de toate formalitățile cunoscând pe directorul liceului, Aurel Șorobetea.

Odată înscrși la liceu în condițiile grele din acea vreme și frecventând cursurile, cei doi copii și familia lor, cât și bunicii au trebuit să facă față nevoilor stringente din Cantina -Internat a liceului, întrucât pe lângă taxele școlare destul de mari erau nevoiți să aducă de-acasă toate alimentele necesare cât și lemnele de foc pentru încălzirea dormitoarelor, transportate toate cu căruțele chiar de copii de la Rodna la Năsăud, o cale de drum de 42 km, la ducerea la Năsăud și alții la reîntorcerea în comună și aceasta de câte 2-3 ori pe lună după care copiii reveneau la școală.

După absolvirea liceului, cei doi copii au avut de întâmpinat alte greutăți, când în continuare trebuiau să înceapă studiile universitare pentru a se califica în profesia dorită cea juridică pregătiți și îmboldiți de fostul judecător-procuror, cu care s-a recăsătorit mama lor, înscriindu-se și promovând examenul de admitere la Facultatea de Științe Juridice /Drept/din Cluj, în condiții deosebit de pretențioase și exigente, cu mult deosebite de cele de acum, începute încă în anul 1947.

Cu toate acestea, cei doi studenți, în decursul studiilor universitare, au avut de înfruntat cerința principală a noii orânduiri, cea a originii sociale, țaran sărac sau muncitor, ca nefiind corespunderă, deoarece aceștia erau fii de preot greco-catolic, având și 2 unchi foști preoți greco-catolici, unul Gavril Pop, cu care era căsătorită sora mamei, anume Marioara și altul Ionel Sângeorzan, fratele mamei, cât și o verișoară, Florica din Brașov, căsătorită cu inginerul Flaviu Suluțiu la religia ortodoxă în toamna anului 1948, apoi, ca fii ai unei mame recăsătorită cu judecător-procuror îndepărtat din funcție, și, în al treilea rând, ca nepoți ai unor bunici chiaburi, părinții mamei, toate acestea fiind de nenumărate ori verificate și reverificate de activiștii de partid și securitate periodic în dosarele personale ale acestora.

Dar sânguină și buna lor pregătire dovedită cu promovarea examenelor, toate calificative bune, în fiecare an de studiu au depășit originea lor social-politică, reușind să absolve Facultatea, apreciați și evidențiați de profesori, ca licențiați în aceeași specialitate: Științe Juridice Drept.

Fiul Horațiu, odată licențiat în această specialitate, în decursul anilor a profesat ca jurist, consilier juridic la Petroșani, apoi ca avocat la Petroșani, notar de stat la Năsăud, consilier juridic și avocat la Timișoara, profesiune pe care o desfășoară și azi, cu bune rezultate profesionale, după 50 de ani de activitate juridică, în decursul timpului având și studii de doctorat cu specializare în Drept civil și Dreptul Muncii totodată, și-a îndeplinit și stagiul militar absolvind Școala militară divizionară de geniu din Alba-Iulia, de ofițer în rezervă, avansând în gradele militare până la căpitan în rezervă efectuând de asemenea mai multe concentrări de pregătire în specialitatea armei - de geniu.

Fiul Radu-Traian, ca student eminent și cu o deosebită pregătire juridică și înfruntând originile sociale negative, ca licențiat a fost încadrat imediat ca judecător-magistrat militar în Justiția militară, avansând după puțină vreme datorită calităților lor pregătirii profesionale ca vice-președinte și apoi ca președinte, activând la Tribunalele militare din Cluj și Timișoara, parcurgând și toate gradele militare până la cel de colonel, după o activitate neîntreruptă timp de 40 de ani, până la 1992, când a fost pensionat la cererea lui insistență cu toate că i s-a mai cerut să rămână în activitate datorită prestigioasei

activități, fiind puținii magistrați militari care de la început până la sfârșitul activității a lucrat numai la Justiția militară.

În toată această îndelungată perioadă a avut o activitate profesională juridică-militară deosebit de bine apreciată atât ca militar cât și ca judecător magistrat, cu calificative maxime, deosebit de conștiincios în muncă, cu multe deplasări pentru procesele cu militarii la fața locului pe o mare rază de activitate, desfășurată în mai multe județe, existând în toată țara doar 4 Tribunale militare: București, Iași, Cluj și Timișoara. A susținut nenumărate conferințe, demonstrații practice de pregătire juridică cu ostașii, cu îndrumări în satisfacerea corectă a serviciului militar, iar el, ca ofițer a avut concentrări pentru desăvârșirea instrucției și pregătirii militare, pentru avansările în grad, totodată fiind decorat cu medalii și ordine de peste 10 ori, iar ca magistrat-judecător a avut nenumărate convocări de pregătire juridică profesională care i-au consolidat cunoștințele în această materie de o deosebită specialitate. De asemenea, a manifestat și un înalt spirit de într-ajutorare prietenească și colegială, cu multe ajutoare bănești la nevoie, fără a mai pretinde restituirea lor.

Toate acestea i-au adus deosebite aprecieri și mulțumiri ale inspectorilor judecătorești și organelor superioare din ministerele Justiției și Apărării Naționale, fiind dat întotdeauna ca exemplu la toate consfătuirile, dările de seamă periodice și alte întâlniri cu Tribunalele militare din țară.

Totodată, i-au amplificat prestigiul profesional cât și comportamentul colegial-prietenesc în îndelungata lui activitate încât după anul 1990 a fost chemat oficial și insistență la București de către Direcția Tribunalelor Militare din Ministerul Justiției și chiar personal de către ministru, propunându-i-se imediat avansarea la gradul de general cât și ocuparea unei funcții importante de conducere de specialitate, avându-se în vedere că avea studii de doctorat în materie de: Drept penal, Penologie și Codul Justiției Militare, dar cu toate stăruințele n-a acceptat aceste promovări, într-adevăr bine justificate, preferând să-și continue activitatea la Timișoara, ca Președinte al Tribunalului Militar.

Ca o mențiune deosebită și de mare însemnătate pentru amândoi frații, este dragostea și atașamentul față de rudenii apropiată familia prof. univ. dr. Aurel Cleja despre care s-a amintit, cu soția și fiicele Sanda și Ina, evidențiate prin vizite și întâlniri reciproce, dar mai ales prin sprijinul și îndrumările date în aprofundarea pregătirii lor post-universitare, adresându-i acestuia în toate scrisorile: „Dragul nostru SENIOR”, mai ales că pe Radu-Traian îl cunoștea încă de mic când avea doar 5 ani și era la bunici din Rodna, cât și din împrejurarea că în anii de apostolat ca dascăl, 1937-1938, a locuit în casa părinților lor de pe Valea Caselor.

Totodată, Aurel Cleja și familia acestuia le-a fost un exemplu de conduită în viață prin suferințele îndurate ca refugiat, luptător pe front și prizonier în cel de-al doilea război mondial, cât și cu bucuriile de mai târziu prin desăvârșirea unor studii superioare de înaltă prestație universitară, cât și ocuparea unor funcții importante timp de mulți ani făcând parte dintr-o familie care a dat țării peste 10 dascăli, un medic, fost ambasador și alți intelectuali, - și cu fiicele cu doctorate în diferite specialități, - toate trei familiile ClejaSângeorzanBob menținându-și întotdeauna legăturile de rudenii apropiate, - având suferințe și biruințe comune.

Radu Traian a fost căsătorit cu Ioana, profesoară de limba și literatura română, având toate gradele didactice și cu o activitate de peste 35 de ani în învățământ, școlarizând și îndrumând peste 100 de generații de tineri elevi cu toții ajunși în viață cu înalte calificări profesionale, profesoara desfășurându-și activitatea la Colegiile „Diaconovici Loga” și „Henri Coandă”, - instituții de mare prestigiu din Timișoara, - până la pensionare. Cei 2 soți au conviețuit împreună aproape 35 de ani, fiind mereu alături unul de altul, manifestându-și o dragoste și într-ajutorare reciprocă, iar soția în ultimii lui ani de viață i-a dovedit un atașament neprețuit îngrijându-l și dându-i speranțe de însănătoșire în suferințele bolii nevredicabile care i-au adus sfârșitul.

Ultima întâlnire și despărțire dintre cei doi frați a avut loc București în zilele de 18-19 martie a.c., într-o cauză de interes comun, în care au avut succes profesional/deosebit despărțindu-se bucuri și plini de voie bună și speranțe în Gara de Nord, -urmând ca după câteva zile să se reîntâlnească la Timișoara, dar aceasta n-a mai avut loc decât într-o situație tragică neașteptată, murind la 2 aprilie, fiind condus pe ultimul drum la locul lui de naștere -în comuna Maieru, -unde, la 6 aprilie, a fost înmormântat la biserica din Deal -cu hramul „Cuvioasa Paraschiva / ca și numele mamei/- alături de bunicii după tata- și părinți, printr-o procesiune funerară neobișnuită, care au participat rudenii, cunoscuți și prieteni într-un număr de peste 250 de persoane, dăruind frumoase și multe coroane de flori, -în amintirea fiului îndrăgît al comunei, -trecut în veșnicie- corul bisericii întonând îndurerat „Veșnica lui pomenire”.

În Necrologul citit în biserică de părintele paroh Emil Coman au fost făcute cunoscute toate cele pomenite aici, - iar părintele paroh Ion Lăpuște în predica lui a dezvăluit credincioșilor prezenți tainele unei vieți creștinești - cu citate convingătoare, - și învățăminte din Cărțile bisericești, - ascultate cu multă evlavie de întristata adunare.

-continuare în pag. 3-

HORAȚIU BOB

Solioc

# IERTAREA

Cea mai grea cerință din rugăciunea rugăciunilor "Tatăl Nostru" rămâne - orice s-ar spune - cea cuprinsă în celebrele cuvinte: "și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșelile noastre". Aceasta ar fi piatra de pentru orice creștin.

Pe scurt: să iertăm, ca să fim iertați.

Marii nedreptăți ai lumii au știut să ierte. Cu nelegiuții e mai greu. Ca și cu cei care își întemeiază filosofia de viață pe perceptul "ochi pentru ochi și dinte pentru dinte". Aceștia se iartă doar pe ei înșiși...

A greși este omenește, dar a ierta este dumnezeiește - spunea filosoful Leibnitz. Să nu uităm nici acest adagiu foarte vechi rămas de la grecul Sofocle, care va fi sintetizat mai târziu de latinul Seneca în cuvintele: *Errare humanum est, perseverare diabolicum* - a greși este omenește dar a persevera în greșeală este diabolic.

Într-o philippică împotriva lui Antoniu, marele orator roman Cicero formula puțin altfel acest adevăr: *cuius vis homines est errare nullius nisi insipientis in errare perseverare* - orice om poate greși, numai prostul perseverează în greșeală.

Firește, trebuie mai întâi iertat ceea ce ți se face fără voie.

Se întâmplă des să ceară izbăvire și iertare tocmai cel care o refuză altora. Cu atât mai mult trebuie să iertăm pe cel care își mărturisește greșeala. Spovedania, ca act de înaltă conștiință - și nu preotul mijlocitor - acordă iertarea păcatelor, afirmă Oscar Wilde, iar marele Shakespeare susține că iertarea este o faptă, mai nobilă și mai rară decât răzbunarea. Vai de acela care ține minte pedeapsa și uită greșeala, adăuga Iorga. Și tot el: ai dreptul să ierți numai ce s-a făcut în paguba ta. În tine trebuie să fie un judecător care să-i ierte numai pe alții.

Iertăm dar nu uităm, zic unii. În cazul acesta iertarea nu poate fi completă. Alții sunt de părere că cel iertător iartă pe acela care îl ofensează o singură dată. Cine l-ar putea ierta pe acela care-l ofensează neîncetat? Iertăm câteodată ofensa în aparență, decât s-o uităm în adevăr. Atâta timp cât rămâne amintirea ofensei, nu ne putem bizui pe o iertare adevărată, deși a ierta uneori te face complicele, celui pe care l-ai iertat. Totuși, iertarea trebuie să fie definitivă, fără jumătăți de măsură. Nu pot să-l iert, conchidem câteodată. Sau iertăm numai ce înțelegem. Orgoliul și stratul prea gros de ingratitudine din sufletul nostru nu ne îngăduie o iertare profundă, adică din toată inima.

În limba noastră s-au fixat numeroase ziceri despre iertare (iertăciune): să avem iertare, să ne ierte Dumnezeu, Doamne iartă-mă, să fie cu iertare, să nu fie cu supărare, să nu luați în nume de rău, scuzați etc.

Iubește adevărul dar iartă greșeala - se mai zice. Fă-o din tot sufletul, fără ipocrizie și prefăcătorie.

ISUS a spus fără ocolișuri și nuanțări: „iubiți-vă unii pe alții”. Ierți atât cât iubești. Când n-am iertat eu însumi, mai pot fi iertat.

Iertând mereu, lumea ar fi infinit mai bună și Pacea ar fi regină.

ION DELAMARGINA

Lirică

## TOPIT ÎN AȘTEPTARE

scara pe margine de lumină  
statuie destrămată în infinite chipuri:  
cristale de secundă  
întârziate pe muchia privirii de mătase  
subțirimi de pleoape sub somn zvârcolit

împrăștiere pe țeava de pușcă  
gestul tău  
căutător de mal  
aruncat din văzduh în ape adânci

iar mai la dreapta  
aplecat  
în rugăciune  
petec de tărâm  
cu arma îndreptată spre tine

(pe patul lui doar somnul de mai doarme)

te-aduni din mii de chipuri  
sub tine  
orele-au început să trosnească  
te oprești  
cu arătătorul încleștat pe trăgaci  
între unu și doi  
la amiaza amiezii

te trezești apoi  
într-o scuturare nervoasă  
secundele cad  
de pe geamul sub care  
râsul tău se privește-n oglinzi

DAMASCHIN POP BUIA  
iunie 2004

Reviste născădene

## REVISTE PEDAGOGICE ȘI ȘCOLARE NĂSCĂDENE

(Continuare)

Ultimele două articole sunt de o gravitate extremă, autorul lor, ascuns sub acel pseudonim din motive lesne de înțeles, punându-și întrebarea deloc retorică: „În fața acestui pericol suprem este de datoria noastră a ne întreba: ce ar trebui să facem pentru a ne salva școalele, progresul în cultură, limba și existența națională?” (An III, Nr. 6/1879, pag. 258). Și tot discipolul lui Vasile Petri va da răspuns categoric întrebării în articolul cu același titlu: „educațiunea să fie națională” (An III, Nr. 11-12, pag. 481-496), analizând sub toate aspectele această problemă de o importanță covârșitoare 32). Mai întâi, Vasile Gr. Borgovan definește „naționalitatea”, ca fiind „suma însușirilor ce caracterizează pre un popor” și-i conferă individualitatea; apoi, educația națională, care înseamnă „a cresce tânăra generațiune în vederile, simțământul și deprinderile străbunilor, cultivând cu tot de-adinsul (dinadinsul, n.n.) virtuțile, stăpînd însă în același timp vițurile lor”. Este adeptul înfăptuirii educației naționale prin intermediul obiectelor de învățământ, precum limba și literatura română: „studiind productele clasice ale literaturii, junimea învață a cunoaște dulceața și frumusețea limbii materne, începe a o iubi și a-și iubi și națiunea, care a produs o limbă atât de frumoasă, se deprinde a cugeta, a simți și a lucra românește”; și în privința istoriei naționale, observă că în timp ce adversarii, „trecând cu vederea virtuțile poporului nostru, se opresc cu pasiune la neajunsurile sale (...), noi (...) ne vom ocupa și de păcatele noastre cu scop de a le combate; dar vom căuta mai ales paginile ilustre din istoria națională pentru ca să vadă copiii noștri, că au tot cuvântul a fi mândri de trecutul străbunilor lor”. În continuare, se pronunță răspicat: „Iar când s-ar întâmpla, una neîntâmpnată, ca adică să ni se interzică formal de a propune în școalele noastre istoria noastră, vom răspunde opresorilor: (...) opriți-ne de a învăța istoria națională; ne rămâne istoria biblică și vom învăța din cartea Macabeilor 33) a lupta și a muri pentru națiune”.

Tot în acest din urmă articol, Vasile Gr. Borgovan identifică și mijloacele de realizare a educației naționale, întrebându-se cu subînțeles: „Cum poate cineva să-și iubească patria dacă nu o cunoaște de ajuns?”. Parafrazându-l pe al său profesor, Vasile Petri, ajunge la aceeași concluzie, anume că educația este un proces care trebuie să rămână deschis permanent receptivității umane: „Nu când ieșim din școală se termină educația, atunci abea începe și ține cât trăim”. Și adaugă definiția: „Educațiunea ținde a transmite viitoare generațiuni moștenirea străbunilor punând-o în stare de a o conserva și spori”, desprinzându-se de aici scopul educației, acela de a asigura continuitatea unei națiuni „nu numai în ce privește existența sa fizică, ci mai vârtos cu privire la dezvoltarea sa preste tot” 34), morală, intelectuală, profesională și socială.

-va urma-

IRONIM MARȚIAN

In memoriam

## Alegoria unui neînvins: RADU TRAIAN BOB

(continuare din pag. 2)

Este grea și de neînlocuit despărțirea de rudeniile apropiate, prieteni și cunoscuți - în amintirea cărora își va mângâia veșnicia fără întoarcere, cel plecat din această lume plină de greutate și necazuri Radu Traian, - socotindu-se mereu alături de:

- soția Ioana și rudeniile ei: Lina-soția fratelui decedat mai demult - Simion, - și copiii lor- nepoții Adrian, Gabriel, Mircea, Onuț și Minai, -cu soțiile lor, -și copiii lor, -toți cu înalte calificări, aflători în țară și străinătate, cu care s-a întâlnit de multe ori la Rodna, Brăila și București, - și acum la Maieru;

- familia Anișoara și Dorel Hâncu- din București- în locuința cărora s-a adăpostit de multe ori, chiar și în ultimele lui clipe înainte de a trece la cele veșnice;

- familia prof. univ. dr. în Drept Penal, -Matei Basarab,- la Facultatea de Științe Juridice -Drept-din Cluj, - coleg în toți anii universitari atât de Cămin cât și de studii de specialitate juridice;

- familia prof. univ. Traian Bunescu,- din Timișoara, - cu îndelungate afinități prietenești,

- familia ingineri Pop Gavril și Valeria,- din Timișoara,- prieteni apropiați și de mare ajutor,- care l-au condus și pe ultimul drum, -în comuna Maieru;

- întregul personal de la Tribunalul Militar și Parchetul Militar Timișoara ca care a lucrat mulți ani,- conduse după plecarea lui de dr. în Drept Ivan- fost Președinte, -și de actualul Președinte Mățiu,- colonel-magistrați și de col. procuror militar, Petronescu;

- **Fratele Horațiu** - căruia în timpul copilăriei i se spunea Puiu, -alintare rămasă și azi în familie, cu aparținătoarea lui dragă Silvia-Cristina,- nepoata Mirela și strănepoata Sonia, din Cluj, - împreună cu:

-numeroasa familie Bob, - cu Ionel, Dănilă, Anhidim, Ana, Măriuca, Cornelia Andronesi, Scridonesi, Hangea și Hogeia- cu toți urmașii lor din Maieru, Anieș, Rodna și Șanț,- iar alții răspândiți prin țară,

- familiile Domide, Sângiorzan, Pioraș, Groze, învățător în comuna Rodna,- omorât de unguri în retragerea lor din Ardealul revenit României, - Mureșan, Păiuș, Pop, Bălai, Rus, Bureacă, Bodriheic- toți cu pregătiri superioare și apreciate cadre didactice, - și urmașii lor, - și alți neamintiți- rudeniile apropiate și vecini- din Rodna și alte părți.

- familiile Cosma Radului -Bindiu, -Matei, Porțiuș și Ilie Gușă -renumit sculptor în lemn făuritor de: altare, iconostase și porți împărătești la multe biserici din țară și urmașii lor din Rodna și din alte părți,

-întregii familii Boca- din Maieru-Balasăna, - frați și soră și urmașii lor, -de mulți ani de neprețuit ajutor în gospodăria ce o avem în „Rodna”,

- familia Rodica Grapini -Silăș,- profesoara născută în comuna Șanț,- mutată de mulți ani la Bistrița,- cu o fiică, iar alta la București, -cât și familiile Grapini Monuț, Cosma și Moșil- din Șanț, -cu urmașii lor,- rămași acolo ori răspândiți,

Se socoate, mereu alături și cu neprețuită prezență în viitor față de:

- familia prof. univ. dr. Aurel Cleja, -rudenie apreciată și mult stimată - de ani îndelungați;

- familiilor prof. Sever Ursa, director și prof. Icu Crăciun -redactor șef, -al minunatului periodic "Cuibul Visurilor" din Maieru, oameni de o înaltă cultură și formație literar-reportericească, - care au aapreciat întotdeauna colaborările făcute împreună cu fratele Horațiu,- evidențiindu-se în mod deosebit prezentarea făcută familiei preotului greco-catolic Anhidim Bob - din Maieru, - tatăl celor doi, - prezențe și la funeralii cât și la înmormântarea din bisericuța din Deal,- aducând și un ultim omagiu - printr-o coroana de cetină și flori - cu însemnele "Cuibul Visurilor", pentru a-l însoți pe lumea mult visată.

De asemenea, recunoștința nepieritoare preotului greco-catolic Ionică Vranău, care a participat printre mulțimea de credincioși la tot ceremonialul de înmormântare atât din bisericuță cât și de îngropare și căruia totuși i s-a observat prezența, fost coleg la Liceul din Năsăud cu fratele Horațiu, - rămași prieteni și acum, -cât și preotului greco-catolic Partenie; - din familia căruia intrat în familia Bob, Palaghia Partenie,- căsătorita cu Avacom BOB - bunicii după tată.

Ultima recunoștință se îndreaptă înspre preoții parohi Emil Coman și Ion Lăpuște, -ca și tânărului preot care au săvârșit tot prohodul și procesiunea înmormântării până la acoperirea sicriului în groapă- și așezarea pe mormânt a numeroaselor coroane de cetină și flori, pentru a fi văzute de-acum încolo de cei care vor veni la bisericuță și vor citi pe placa de marmură "Colonel magistrat Radu-Traian Bob" -amintindu-și de el și familia lui.

Un semn providențial poate fi și acela că în viața de apoi fiul de preot /greco-catolic Radu Traian Bob va fi în preajma Papei Ioan Paul al II-lea, -stins din viață în aceeași zi -2 aprilie 2005,-amândoi neînvinși în credința catolică,- cea mai bine răspândită credință în întreaga lume.

De-acum înainte cei care i-au fost rude, prieteni ori cunoscuți prezenți ori lipsă la despărțirea de fiul comunei Maieru, trebuie să cunoască că toată viața lui - s-a călăuzit după dictonul latin, -și anume:

„Honeste vivere, alterum non laedere, suum quique tribuere” adică în traducere:

„Am trăit onest-cinstit- n-am supărat vătămat - pe nimenea, și am dat fiecăruia ce i se cuvine.”

Totodată, - ca urmare a acestei vieți pline de adevăr și demnitate,- se poate afirma: „at pulchrum est monstari et diceo, dicton latin, care în traducere înseamnă:

"Ce frumos este când cineva arată înspre Tine și exclamă:

Acesta este, a fost- adică eu, Radu Traian Bob

HORATIU BOB

*Istoric*

*Maieru file de monografie (37)*

În cadrul cercetării noastre vom înfățișa pe scurt câteva date esențiale din istoricul satului Anieș, aparținător Maierului.

Dintre cercetătorii mai importanți ai trecutului și prezentului acestei așezări amintim pe marele lingvist Nicolae Drăganu, istoricul Iuliu Marțian, publicistul Emil Boșca Mălin și, mai recent, profesorul Pavel Ciupe precum și subsemnatul. Tangențial, „cătunul Anieș” este menționat și de marele cărturar Nicolae Iorga.

Adesea Anieșul apare în unele documente cercetate de noi, fie alături de Maieru, fie alături de Rodna. Situat la nord-est de vatra Maierului, la confluența râului cu același nume cu Someșul Mare, se întinde pe luncile apei, la jumătate distanță dintre localitățile amintite, pe o distanță aproape 14 kilometri și la o altitudine de 450-480 m. Peisajul este dominat de silueta impresionată a piramidei Măgurii Mari, în parte de vest. De menționat că așezarea s-a extins aproape de zidurile castelului ale căror urme se cunosc și azi.

Potrivit documentelor și tradiției orale, în jurul anului 1200 existau aici un grup de case care țineau de vechea cetate a Rodnei. Aceste case au fost arse în pustiitoarea năvălire mongolo-tătară din 1242 1/.

Unii arheologi, în principal Iulian Marțian, susțin că aici se află dovezi de viețuire încă din epoca daco-romană, mai ales în preajma cunoscutului izvor de apă minerală 2/.

În muzeul „Cuibul visurilor” se păstrează mai multe probe arheologice, între care și o monedă romană din vremea lui Aurelian, precum și o cărămidă romană inscripționată „Legiunea XIII-a Gemina”. Reputatul arheolog Gheorghe Marinescu apreciază că unul dintre cele două topoare neolitice din amintitul muzeu, șlefuit din andezit cenușiu-roșcat și un celt de bronz găsit printre ruinele castelului sunt autentice 3/. Prin urmare, dispunem de probe că văile noastre a existat viață omenească încă din vremi imemorabile.

O scurtă explicație a numelui satului o dă și savantul Nicolae Iorga în cunoscuta lucrare „Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească”. El face mențiunea că „Arieșul moților ar fi putut fi un Anieș (prin rotacismul obișnuit („n” a devenit „r”). Aici, continuă savantul, este „o moară în cupe care macină cu o singură roată vara și iarna”. Numele satului ar veni de la unguerescul „Aranyos”, adică „Valea aurarilor”, ca și în cazul Arieșului din Țara Moților.

Până în 1918 localitatea mai este numită în unguerește Dombhat, de la „Domb hat furdo” adică băile din dosul dâmbului; e vorba de dâmbul izvorului de apă minerală.

Pe Valea Anieșului este un loc numit „La Boscadauă” care ne amintește de vechea spălătorie a minereului aurifer. Există la noi o frumoasă legendă „Boii și plugul de aur” cu referire directă la minele aurifere de aici, pe care vom publica-o într-un episod următor.

Emil Boșca-Mălin îl citează aproape în întregime pe Nicolae Drăganu din lucrarea acestuia „Toponimie și istorie” 1524, consemnând că „Anieșul nu este decât o formă asimilată de la Araniaș, Areniaș, Arăniaș, Arinieș, Aninieș, Anieș. Mai departe, cu privire la vechimea satului, reproduce prezentarea lui Iuliu Marțian: „Cătunul Anieș are, fără îndoială, o mare însemnătate istorică prin însuși faptul așezării la închizătura clădirii naturale în care e așezată Rodna. Dovadă sunt resturile a două cetăți, probabil din vremea dacilor, îndepărtate spre vest. Cetățile acestea două nu sunt decât verigi ale unui întreg lanț de fortărețe ridicate de-a lungul Văii Someșului pentru a putea opune o cât mai îndrăjită rezistență armatelor române. Prima fortăreață e pe partea dreapta a Someșului și în stânga Anieșului, în vârful dealului denumit de localnici „pe Cetate”. Până mai ieri, din ruine s-a păstrat o parte de incintă, zid legat cu var. Cetatea a fost întreținută până în 1242 când a fost distrusă definitiv de tătari. A doua fortăreață a fost tot la Anieș, pe malul stâng al Someșului, vis-à-vis de prima, la poalele culmei Măgurii, unde se găsesc de asemeni resturi de zid și moloz. Tradiția spune că aceste două cetăți au comunicat printr-un șanț subteran (tunel, n.n.) care trecea pe sub Someș, comunicând chiar cu cetatea Rodnei. Urmează aici, în paranteză, un îndemn direct al cărturarului E. B. Mălin: „Ar fi bine ca cei tineri din comună, vara, să mergem cu tăracoape și să dezgropăm resturile de zid în loc să umbilăm pierde-vreme prin sat discutând politică”. De peste treizeci de ani, urmându-i sfatul, am întreprins săpătură la nivel de amatori, descoperind cu elevii școlii mai multe fragmente ceramice, cuie vechi, pipe, oase, un lacăt masiv, bulgări de ciment hidraulic etc. pe căreia le-am expus într-o vitrină anume în muzeul amintit 4/. Cu privire la bogățiile subsolului din Valea Anieșului, istoricul Vasile Meruțiu precizează: „Valea Anieșului este regiunea în care se întâlnesc toate formațiunile de roci caracteristice pentru Munții Rodnei. Aici, mica albă s-a menținut neschimbată. O parte din șisturi cristaline o formează șisturile de colorit care sunt în continuare și șisturile micacee. Au aspect brun, verde închis, adeseori arămiu” 5/. Construcțiile în lemn ale băilor, începute încă la sfârșitul secolului al XVIII-lea, după Dâmbul Borcutului (Dombhat) au avut darul să întemeieze aici o mică stațiune balneo - climaterică în folosul unor magnați ai imperiului austro - ungar. Bazinele construite se mai pot localiza și astăzi. Mica stațiune a fost, cu timpul, în 1820, asimilată băilor „Hebe” de la Sângeorz, dată fiind valoarea curativă a apelor de la Anieș. După multe petreceri, întreprinzătorii sângeorzeni cedează proprietatea și patronajul băilor, ocolului silvic Rodna, începând cu anul 1890.

Încă din 1848, un prim incendiu devastator a mistuit construcțiile din lemn. Odată refăcute, acestea vor avea parte de un alt incendiu în anul 1906.

În episodul următor vom continua cu prezentarea altor aspecte din istoricul Anieșului.

( va urma)

SEVER URSA

*Note bibliografice*

- 1/ Ciupe Pavel, *fișă de cercetare geografică* ..., lucrare în manuscris, 1975, în biblioteca Muzeului "Cuibul visurilor";
- 2/ Vezi și Marțian Iulian, „Căstul Rodna”, în *Arhiva Someșană nr.4/1924, pag.45 și urm.*;
- 3/ Marinescu Gheorghe, *Cercetări arheologice în județul Bistrița-Năsăud*, vol. I, *Complexul Muzeal județean Bistrița-Năsăud*, Ed. "George Coșbuc", Bistrița, 2003, pag. 36;
- 4/ Marțian Iulian, *Țara Năsăudului înainte de instituirea regimentului de graniță și Urme ale războaielor romanilor cu dacii*, A.S nr.4, pag. 13 și, respectiv, 29;
- 5/ Meruțiu Vasile, *Munții Rodnei* (1929)

*Rubrica elevilor*

**Rămas bun,  
doamna învățătoare!**

Au căzut patru steluțe  
Din universul școlar,  
Patru ani în care-ați fost  
Ca o mamă, pentru toți.

Stimată doamnă învățătoare  
Cu glasul blând, cu chip iubit,  
Vă mai rugăm încă o dată  
Să ne iertați de v-am greșit.

Ființă blândă și frumoasă,  
Ne-ați îndrumat pașii de mici,  
Spre o cunoaștere mai largă  
Și spre a fi cât mai cuminți.

Sosit-a clipa despărțirii.

Ce v-am putea dori acum?  
Rămas bun, doamna învățătoare,  
Plecăm cu toții pe alt drum.

În viață de-ți învăța pe alții,  
Să-i învățați ca și pe noi,  
Să-i învățați ce-i rău, ce-i bine  
Cum ne-ați învățat pe noi.

Noi vă dorim în viitor  
S-aveți numai bucurii,  
S-aveți putere să-nvățați  
Noi generații de copii.

Elevii clasei a IV-a D  
Grup Școlar „Liviu Rebreanu” Maieru  
Pentru Doamna învățătoare,  
Maria Rebrîșorean

**Primăvara**

Într-o frumoasă primăvară  
Când plugurile ară,  
Când pomii înfloresc  
Și păsări ciripesc,

Când câmpu-i plin de flori,  
De flori ce strălucesc  
Și viața-ți pare mai frumoasă  
Și-ai vrea să tot privești

Acele locuri mândre  
În care mă găsesc  
În care am crescut...  
Ce mult eu le iubesc!

Ce munți frumoși și-nalți  
Cu râuri curgătoare  
În apă cristalină  
Ce stau și m-oglesc.

Frumoasă pentru mine ești  
Frumoasă, dragă primăvară,  
Aș sta mereu și aș privi  
Aș sta mereu afară.

Cum stau și mieluseii  
Pe lângă a lor mamă  
Ce zburdă pe câmpie  
Din zor și până-n seară!

CHARIUC PARASCHIVA  
cls. a IV-a C

**Primăvara**

Când pomii înfloresc  
când ghiocelii apar,  
Când păsărelele  
Se întorc din  
Țările calde  
Atunci oamenii știu că a venit  
Primăvara!

Atunci plugurile ară,  
Pe dealuri iarba înverzește,  
Păsărelele încep să ciripească  
Să zboare peste casele oamenilor din sat,  
Copiii merg la joacă și  
Oamenii muncesc pământul.

BOLFĂ  
PETRICĂ  
cls. a IV-a C



**La Paști**

A sosit Paștele  
Și ne bucurăm nespus  
Că este Învierea Domnului  
Nostru Isus

Bisericile sunt pline  
De oameni credincioși,  
Ei merg la Biserică  
Și se roagă lui Hristos.

Ei a murit pe cruce  
Pentru ale noastre păcate  
Să ne izbăvească  
Și să ne mântuiască.

Isus ne iubește  
Și este iubit  
Pentru că ne-a dat viață  
Și ne-a mântuit.

CROITOR AURELIA  
cls. a IV-a D

**La Paști**

Iată Paștele a venit  
Copacii au înverzit  
Ouale s-au înroșit.

Zâmbet iarăși a venit  
Copiii s-au înveselit  
Pentru că Paștele-a venit!

Veseli mergem după ouă  
Mândri și vioași  
Și vestim întregii lumi  
Că a înviat Hristos!

ANDRONESI CRISTINA  
cls. a IV-a D

**Țara mea**

Patria este locul unde m-am născut și unde am crescut.

Meleagurile țării mele se întind departe până la Dunăre, acolo unde sunt câmpii roditoare cu grâu și porumb. Frumusețea și bogăția ei este cunoscută în lumea întreagă. Țara mea este ca o frumoasă vază cu flori unde vaza este Marea Neagră iar florile frumos aranjate, orașele și toate acestea la tulpină sunt legate de frumoasa Dunăre. Din munți pornesc în susur blând izvoarele cristaline care își adună apele până la Dunărea albastră.

Carpații, ca niște străjeri, își înalță vârfurile în văzduh povestindu-ne istoria aceluia neam de viteji care cu prețel vieții și-au apărat țara. Pe tot cuprinsul țării noastre se pot vedea urme din războaiele purtate de poporul nostru.

Frumoase și neasemuite sunt pădurile cu brazi falnici la umbra cărora cobanii își cântă adesea doinele. Mai jos, la poalele munților, se întind dealuri cu podgorii roditoare și imense livezi cu pomi fructiferi.

Oriunde mă voi duce patria îmi va rămâne mereu în suflet ca o mamă.

BAZGA MIHAI  
cls. a IV-a C



Rebreniana

Remember

# BARONEASA (2)

În călătoria sa de documentare prin Transilvania, Nicolae Iorga trece prin Maieru în seara zilei de 14 octombrie 1906.

Din Dej a călătorit cu trenul până la Beclean iar de aici cu trăsura, prin Cociu, Florești, Nimigea și Mocod, până la Năsăud. Tot cu trăsura merge apoi la Bistrița, prin Jidovița, Prislop, Cepan (nu Cepari, cum în mod eronat i se spune azi), și Dumitra.

După ce vizitează Bistrița, în compania avocatului Gavrilă Tripon, pleacă amândoi, cu căruța, într-o scurtă vizită la Jelna și la Ragla.

Planul savantului era ca să viziteze pe someșeni și, trecând prin Rodna și peste pasurile Rotunda și Prislop să ajungă în Maramureș. Așa că din Bistrița angajează pe „sfătosul Arsentie”, care-i duse și la Jelna, ca să-l ducă cu trăsura până în Maramureș, la Borșa, Vișeu și Sighet. În această lungă și grea călătorie este însoțit de avocatul Victor Onișor,

După ce trec prin Aldrof (Unirea), Iorga zice: „Mai departe e Iadul dar acest iad nu seamănă de loc cu iadul fioros care așteaptă pe vinovații lumii acesteia. Iadul sașilor și românilor din părțile Bistriței are case de piatră, clădite ca acele din Dumitra, el are lumină electrică, în legătură cu o fabrică și două biserici.” Din Iad urcă, pe vechiul drum, pasul Strâmb coborând în Ilva-Mică, apoi se îndreaptă spre Rodna. Era o vreme de lapoviță și ninsoare timpurie, în septembrie. „Pe o asemenea vreme drumul nu e însă singuratec. Trec cară încărcate cu scânduri lungi, care se lucrează la fierăstraiele muntelui. Apoi săteni călări, bărbați și neveste, înaintează încetinel, tăcuți. Turme de oi, căduri de vite se îmbulzesc, mânațe din urmă de păstori, care au alergat să le scape de urgia viscolului. Altele vin de la târgul de țară al Rodnei, care s-a ținut astăzi, în ziua de „Vinerea mare” sau „Sfânta Paraschiva”.

Prin Maieru, după lăsarea întinericului: „Satul următor se cheamă Maieru (Maieri, zice Nicolae Iorga). Aici



erau odată maierii Rodnei celei vechi, care se întindea mult mai departe. Acuma /Maieru/ e o grămăgioară de căsuțe având în frunte cărciuma, unde se petrece mult, bine și foarte zgomotos, /Parcă așa zicea și Rebreanu/, pentru că, lămurărește Arsentie, crășmarul e și el român și lumea vine bucuroasă la dânsul.”

Trecând prin Anieș, Iorga constată că: „Din acest loc pleacă acele cară cu scânduri care, trecând neconținut strică drumurile. Aici e fierăstrăul cel mare de la Anieș, numit după valea ce trece pe lângă dânsul. Aș crede că și Ariesh Moșilor nu e și el altceva decât un Anieș, căruia i s-a aplicat rotacizarea obișnuită în tot cuprinsul Munților Apuseni.”

Iorga și însoțitorul său, Victor Onișor, înnoptează la cărciuma lui „Todor-baci” din Rodna, unde mai sunt găzduiți și sașii care vând fructe.

A doua zi, pe când să plece mai departe, surpriză: Arsentie zice că nu poate merge mai departe, așa că Iorga și Onișor sunt nevoiți să mai stea o zi la Rodna. Să vedem ce zice Iorga mai departe: „Badea Arsentie nu se poate duce în Maramureș; nu știe drumul și are cai slabi; doi „feșteri” (pădurari) îi dau, pe lângă aceasta, șase zloți ca să-i ducă la Bistrița pe drumurile ninse. Dacă nu vom găsi însă pe altul care să primească a merge peste munte, vom fi siliți a strica socoteala „feșterilor” și a merge tot noi cu același Arsentie până la Bistrița, înapoi.”

Domnul Iorga și însoțitorul său se duc să vadă ce mai e prin piață: „Cumpărătorii - spune Iorga - care se îmbulzesc în tina galbenă și în tina neagră până deasupra opincilor, sunt bistrițeni cu sumenele albe, bucovinenii care se acopăr cu postavuri întunecate, din care se desfac ciucuri roșii și albaștri. Bucovinencele se înfășură într-o singură fotă, pe când femeile din aceste părți poartă la spate frumoase catrințe roșii, și înainte le atârnă un șorț verde, mărginit jos cu o dungă înflorită.”

Seara îi găsește tot la Rodna. „Seara nu adusesse nici o hotărâre, - zice Iorga - căci puțini birjari rodneni erau duși prin deosebite locuri. Mă gândeam să intru în Maramureș cu trenul, pe cealaltă cale, care încunjură prin tot nordul Ardealului și scoate tocmai prin Sătmar în valea Tisei. Desigur, un drum nefiresc, lipsit de interes și de legătură cu călătoria de până acum.

Dar dimineața aduce o veste bună. Arsentie,

cuprins de muștrări de cuget și de dorința de a duce cu șase zloți pe cei doi „feșteri”, îmi aduce un vizitiu pentru Maramureș. E un om înalt și tare, cu tipul rutenesc, care poartă numele străin de Ianiuc, Ștefan Ianiuc. Stă în Maieru nu de mulți ani de zile, a venit din Vatra Moldoviței, din Bucovina, E căsătorit cu o rusca din Colomeia, cu care vorbește rusește, cumpără, vinde și mână caii, n-are copii, și cutreieră zi și noapte drumurile. Zice că știe foarte bine pe cele din Maramureș, pe care le străbate adesea... În sfârșit, ne va duce în două zile, cu siguranță și pe răspundere, dacă i se vor da o sută de coroane „o sută în capăt, nici măcar nouăzecișinouă”.

Deci vom călători cu badea Ianiuc. E un fel de hotărâre eroică fiindcă din toate părțile ne vin înștiințări prietenești că drumul e lung, că zăpada e înaltă până la genunchi, că gerul stăpânește pe culmea Rotunde și că e o adevărată nebulie să alegem această cale, pe care nu vom ajunge la capăt.

Deși fusese vorba să plecăm la amiazi, trăsura sosește din Maieru abia la unu. Ianiuc a închiriat cu zece zloți, zice el, caleașca „grăfoaii”. Dar să spunem întâi cine e acea „grăfoaie”, a carii viață vine dintr-un roman care e unic.

Un conte Zichy a fost episcop în Ungaria. Fratele lui a perit de pe urma revoluționarilor unguri de la 1848, pentru legături cu imperialii. El însuși a prins scârbă de țara care i-a făcut atâta durere. A plecat și s-a ascuns în acest colț de Ardeal, în Maieru. Aici bătrânul a cunoscut o frumoasă fată de țaran care se chema Ileana. A dat-o la școală, a adus-o înapoi împodobită cu frumoase învățături, și a făcut-o contesă Zichy, „grăfoaie”, „măria-sa”. Contele a murit lăsându-i casa, locul din jurul ei sau „grădina, o moșioară și o rentă în sarcina rudelor din Ungaria. Ileana e și ea acum bătrână, umblă cu rochii vechi, de altă modă, călătorește în trăsuri hodogite și se luptă pentru rentă cu acele rude din Ungaria. Se simte totuși româncă și are legături cu sătenii din satul ei, care-i zic și după moartea contelui, binefăcătorul lor, tot „măria-sa”. Aceasta este „grăfoaia”, în trăsura căreia călătorim, în după amiaza călduță care presară fire de ninsoare rară.” (N.Iorga: „Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească, la 1906”).

Așadar drumeții noștri merg mai departe și după ce trec de Șanț și valea Mare se afundă în peisajul de basm al muntelui. Pentru frumusețea descrierii merită să mai reproduc câteva rânduri din descrierea lui Nicolae Iorga. „Tot mai departe urmează valea strânsă între înalți pereți de pădure. Lângă dânsa aleargă Someșul, ale cărui ape se zbat între pietre, se încurcă spumegând, luptă în alergări pripite. Podoaba galbenă și roșie a fagiilor a încetat acum, și suntem în țara molidului și bradului. Pe marginea drumului nins, crengile negre, cu frunze care nu se veștesc de iarnă, întind prinosul alb al zăpezii proaspete. Țurțuri mulți, lungi, albi, galbeni, atârnă de pe trunchiuri și de pe vârfurile stâncii. Din cerul sur care se coboară prin neguri asupra zărilor, pe când ici-colo se năzare câte o geană de lumină, ștearsă, cad liniștit fulgi rari, mărunți.

Au încetat acum drumeții, „drumarii” care se duc de la un sat la altul, „târgarii” ce se întorc de la Rodna. Altă viață nu e în pustii palid decât prăvălirea răsunătoare a izvoarelor care se aruncă în Someș.../.../ De la „hai tul” unde apa se strânge pentru a fi aruncată la vale în curente largi care să ducă până departe lemnele, nu mai este în sus îngusta șuviță a Someșului, ci ele, apele de munte, cu alergările nebune, îl pregătesc numai, în sălbaticile lor îmbrățișări...

Ianiuc și-a cioplit în codru o cracă, în vârful căreia a prins lampașul cu păcură, și acum o torță roșie răspândește lumina ei crudă asupra drumului alb și părelui din dreapta unde se perindează brazi uriași. Singurătatea de aici e desăvârșită...”

Cu astfel de impresii a plecat Nicolae Iorga din frumoasa vale a Someșului Mare, dintre foștii grăniceri năsăudeni.

(va urma)

IACOB VRANĂU-PRUNDARU

**ERATĂ:** Referitor la prima parte a articolului „Baroneasa”, din numărul anterior, menționez că alături de Liviu Rebreanu, Nicolae Iorga și alții, care au scris despre această „baroneasă”, trebuie neapărat trecut și numele d-lui prof. Sever Ursu, care în numerele 17 și 20 din anul 1999 ale acestei reviste a publicat două relatări importante despre ea. Dintr-o regretabilă eroare acest lucru nu s-a menționat. Cu scuzele de rigoare încerc să îndrept această greșeală, aici și acum.

IACOB VRANĂU

Lunga viață și drumul lung al durerii (4)

## -Păsări în colivii-

După această destul de sumară prezentare, dorim să evidențiem câteva relatări îngăduitoare, consemnate din declarațiile lui Emil Boșca Mălin, în lucrarea: „Administrația Militară Hortistă în Nord Vestul României sept. noiembrie 1940”, deosebit de documentată, pe baza unor acte și mărturii de neînălțurat ale istoricilor Gheorghe I. Bodea, Vasile T. Suci, Ilie I. Pușcaș, Editura Dacia Cluj Napoca, 1988, în care Emil Boșca Mălin, este pomenit ca pătimaș personal la începutul căderii Ardealului de Nord, cât și ca martor ocular al căderii suferințelor românilor ardeleni, din care cităm: fără a mai intercala ghilimelele:

-magistratul Emil Boșca, relatează că în ziua de 12 septembrie 1940, trecând prin cartierul Mănăștur Cluj, unde auzisem focuri de armă în tot cursul nopții, aici văzând distruse și casele românilor, femeile plângând și sânge. Femeia Ana Murășan mi-a povestit că în cursul nopții s-au făcut arestări și bătăi, au fost împușcați mai mulți români, printre care și avocatul Alexandru Hoțiu.

Tot în aceeași zi, în fața Palatului Tribunalului, au fost bătuiți doi români, fiind arestați și împușcați în cartierul Iris doi muncitori, români, spargerile și bătăile continuând și în noaptea de 12-13 septembrie.

Apoi, în dimineața zilei a fost arestat și Onofrei Pompei, părintele catedralei greco-catolice, bătut și spânzurat dar scăpat ca prin minune, cu viață, după care a fost expulzat fiind arestați și toți teologii de la Academia de Teologie.

La orele 4 și ½ (adică patru și jumătate dimineața) relatează Emil Boșca Mălin, am fost arestați la locuința din str. Păstorului, nr. 2-a, subsemnatul și soția mea de o patrulea compusă din 4 jandarmi, 2 polițiști și 2 membri ai organizației „Tuzheraos”, mai înainte predând judecătoria reprezentanților guvernului Ungariei, apoi mi s-a perchezitionat locuința, ridicându-mi un drapel românesc și o cască de gaz, apoi transportați sub escortă la Cazarma Jandarmilor din Calea Moșilor, unde eu am fost lovit în față, iar nevastă-mea a fost palmuită, iar la protestele mele adresate unor ofițeri unguri, care erau de față în franțuzește mi s-a răspuns: „Ceea ce pătești tu acum, ai noștri au suferit din partea voastră timp de 22 de ani”, apoi, de acolo, am fost transportați cu un camion de Chestura poliției, iar de acolo cu un camion „Rapid”, la închisoarea militară fără a avea loc, fiind țixit de români, iar de aici la închisoarea Tribunalului, unde subsemnatul am fost încarcerat în celula nr. 61, iar soția mea în celula nr. 82, acolo fiind internați foarte mulți intelectuali români printre care: prof. univ. dr. Stoicovici, avocatul Gheorghiu din București, insp. gen. dr. Alex Pedorca de 80 de ani, dr. Virgil Mircea, fostul șef al Siguranței, dr. Leontin Pop, foștii comisarii Topan, Ilea, părintele Ralea, funcționarii Miclea cu doi frați, 24 foști gardieni însărcinați cu predarea poliției și 18 foști agenți, toți fiind bătuiți măr. Apoi tot în închisoare în noaptea de 12-13 septembrie au fost aduși alți intelectuali români, preoți și învățători din jurul Clujului, fiind arestați vreo 420 de români, printre care și 20 de elevi de liceu, apoi 4 ingineri de la telefoane și o funcționară, veniți special de la București pentru predarea telefoanelor, din Cluj Eugen Donea - cu toții fiind bătuiți, iar pe coridoarele închisorii mai erau cam 100-150 de soldați români desconcentrați care ziua erau duși sub escortă să care gunoaiele de pe străzi, fiind bătuiți în continuu, cu pietre, de către populația maghiară.

De asemenea, constata magistratul Emil Boșca, că starea de spirit în Cluj este deprimantă, iar cei care nu sunt arestați stau închiși în casă, iar pe seară ies numai cei care stăpânesc la perfecțiune limba maghiară, și au cocarde ungurești, iar opinia publică ungurească este alimentată și îndrumată pe drumul deznădejdiilor că, în curând va fi cucerit întreg Ardealul.

Totodată, magistratul Emil Boșca, din Cluj, arestat cu soția încă din 12 septembrie, după cum am amintit, și apoi refugiat în Turda în ziua de 19 septembrie 1940, declară că: în dimineața zilei de 12 septembrie 1940, deci înaintea arestării lui și a soției mele la Cluj, am asistat la retragerea gărzilor armatei române din Cluj, care au defilat prin fața unor ofițeri români, italieni și germani ... iar după terminarea defilării, mulțimea s-a năpustit asupra mașinii ofițerilor români, încercând să-i linșeze, mulțime care nu a putut fi liniștită decât cu revolverele ofițerilor și de un tanc care era înaintea mașinii. Apoi mulțimea ungurească a manifestat pentru ofițerii germani și italieni.

Totodată, până la intrarea trupelor ungurești, tot în aceea zi, pe o vreme ploioasă, Clujul a fost martorul unor manifestări mari organizate de conducerea fabricii „Dermata”, când un număr de muncitori și muncitoare cu placarde, îmbrăcați în costume naționale de către direcțiunea fabricii au manifestat zgomotos, cerând război și cucerirea întregului Ardeal, iar în cursul manifestărilor au fost arse mai multe draperele românești și bătuiți patru muncitori români în piața Mihai Viteazu.

Este cunoscută de toți românii teroarea ocupațiilor maghiari odată cu cedarea Ardealului de Nord, diversificată sub diferite forțe și metode, masacrelor și atrocitatea bestială împotriva românilor - exemplificându-le și cu mărturisiri ale patriotului Emil Boșca Mălin, îndurând și el calvarul ilegalităților ocupanților unguri.

-va urma-

Material documentar, adunat, selectat și prezentat de:

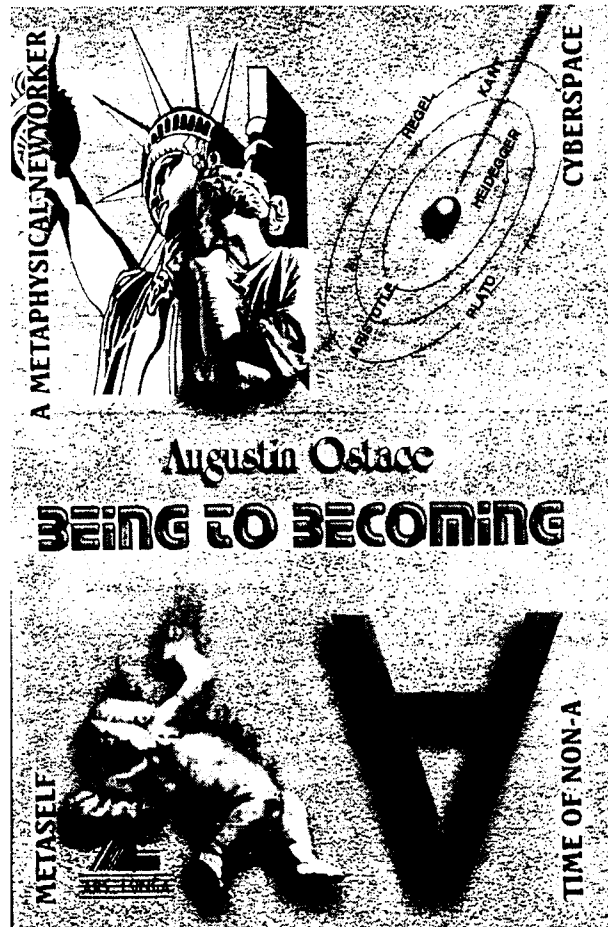
av. dr. Horațiu Bob, și col. magistrat Radu Traian Bob

Cartea

# BEING TO BECOMING

de AUGUSTIN OSTACE

Rebelul medic, Augustin Ostache, originar din Nimiea de Sus al județului Bistrița-Năsăud, vorbitor ai limbilor engleză și germană, a publicat până în prezent trei cărți; prima este un roman autobiografic în care descrie calvarul îndurat în urma părăsirii României comuniste (în anul 1988) al cărei sistem aproape îl sufocase, până în S.U.A., tărâmul visat al libertății, unde, spre deosebire de alții, nu s-a putut adapta, drept pentru care, după 1990, s-a întors în Europa, în Germania, unde viețuiește și astăzi; cea de-a doua este un volum de versuri în engleză intitulat „Being to becoming” („Ființa întru devenire”) de care mă voi ocupa puțin mai la vale; cea de-a treia carte, „Rătăcitorul timpurilor” (545 pp!) ni-l relevă pe autor ca un



buun cunoscător și interpret al operelor marilor gânditori ai lumii, de la Platon și Aristotel, până la Heidegger sau Yung, folosind maieutica socratică practică și de alți autori români (vezi Eu&Tu&Ei&Ea... sau Dialogul generalist” de Mihai Șora, ed. Cartea românească, București, 1990).

Revenind la „Being to becoming”, publicată în 2001, la editura Ars Longa din Iași, am constatat cu surprindere că ea nu este altceva decât o prefață în versuri a masivei sale cărți filozofice, „Rătăcitorul timpurilor”, publicată în 2003 la editura Herald din București.

Structurate pe patru secțiuni: „A Metaphysical Newyorker” (1993-1994 metropola văzută prin ochii unui european metafizic), „Cyberspace” (1995-1998 - spațiile electronice în altă dimensiune a timpului într-o nouă ortologie prin care condiția umană ar putea fi schimbată), „Metaself” (1995-1997 - poezia ca simbol al cunoașterii) și „Time of Non-A” (1997-1998 - scurgerea ireversibilă a timpului, spațiului sau devenirii) poemele demonstrează o sensibilitate elevată, lipsită însă de imaginar, abstractul misterios sălășluind mai tot timpul în memoria poetului, însetată de eternitate, pentru că „the poet uniquely pays an incoe tax in tears” („doar poetul plătește un tribut prin lacrimi”).

Asemenea lui Blaga, dl. Augustin Ostace este un ardelean sobru care își refulează sentimentul în reflecții extravertite de genul: un oraș fără statui n-ar istorie („City's Memory”), iar cine are eroi încă nu este pierdut și niciodată nu este singur „Memorial”, aluzie la nevoia permanentă de modele.

Pentru o mai bună înțelegere a sensibilității ezoterice a operei d-lui Augustin Ostace, această carte merită a fi tradusă în românește.

ICU CRĂCIUN

C.P.N.

# UN BILANȚ CU MII DE PĂSĂRI

Clubul ornitologic „Scatii” sucursala Societății Ornitologice Române din Anieș vă prezintă pe scurt o recapitulare a proiectelor și activităților desfășurate în 2004.

**Ianuarie** - Inventarul Hivernal al Păsărilor - o acțiune ornitologică la nivel național și european, desfășurată intens pe parcursul a 10 zile. Rezultat: 32 de specii cu 1574 exemplare.

**Februarie** - Atelier Ornitologic ...practic - 10 colivii pentru pasări din deșeu de lemn.

**Martie** - Seminar de ecologie - ornitologie: 26 - 28 martie Gilău (Cluj).

**Aprilie** - Lecție demonstrativă de ornitologie la clasa I, în cadrul Cercului Pedagogic desfășurat la Școală Generală Anieș (30.04.2004).

**Mai - iunie** - Programul Național de Monitorizare a Speciilor Cuibăritoare a avut ornitologi de teren și în nordul județului nostru (Clubul Ornitologic - Scatii). Inventarierea s-a făcut pe baza hărților (puncte fixe și trasee), contabilizându-se 70 de specii cu 3133 de exemplare.

**Iulie** - Între 10 și 24 iulie s-a derulat Recensământul Berzei Albe în județul nostru (program ornitologic de anvergură națională și europeană) cu 2 evadări în zonele Dorinei și Lăpușului. Rezultate avifaunistice: 193 de berze (48 adulți, 56

juvenili), total 5865 de exemplare cuprinse în 86 de specii.

Inventarierea lepidopterelor (fluturi) din Munții Rodnei.

**August** - excursii montane - cazare gratuită la cabana Forfecuță. S-au înregistrat 70 de specii cu 2264 de indivizi.

**Septembrie** - finalizarea proiectului „Școala Scatiilor - Academia Naturii”.

**Octombrie** - 2,3,10 - European Birdwatch - Festivalul European al Păsărilor: o acțiune desfășurată și la Anieș cu 26 de participanți, 36 de specii și 725 de păsări.

Interviu radio și un reportaj TV (B1 TV) pe aceasta temă.

Lecție de ornitologie pentru pitici la Grădinița nr. 4 Bistrița în cadrul proiectului „Eco Grădinița”.

**Noiembrie** - 24.11 Gala Premiilor Ford: Mențiune pentru proiectul „Școala Scatiilor - Academia Naturii” (baza de date privind speciile de pasări existente în Parcul Național Munții Rodnei, editarea Catalogului Natura Nord și cursul opțional „Micul Ornitolog”).

**Decembrie** - Finalizarea Cronicilor Ornitologice 2004 pentru Programul Date sintetice pentru Programul Sincron

Luna	Nr. specii	Efective (indivizi)
01	44	3685
02	34	2668
03	53	4156
04	67	1374
05	59	788
06	3	992
07	86	5863
08	70	2264
09	53	2100
10	48	3330
11	36	3093
12	31	1294

Total: 115 specii și 31.607 -indivizi.

N.B.: Mulțumiri colaboratorilor entuziaști: Aurelian Hoza, Daniel Szekely, familiei Corduneanu din Botoșani, familiei Leșe din Târgul Lapuș, familiei Negrea din Sebiș, patronului Liviu Croitor, organizatorilor Premiilor Ford, Societății Ornitologice Române, doamnei Doina Monda din Bistrița, Federației Franceze a Cluburilor CPN.

## CAIET DE OFERTE

- A. Catalog Natura - Nord** - liste cu specii: ornitologie, mamologie, herpetologie, entomologie, botanică (plante medicinale).
- Cărți-ghid și determinatoare pentru diverse domenii naturaliste
- Reviste, colecții, articole, album filatelic, albume foto, planșe, afișe, ziare, pliante, etc.
- Proiecte pentru activități didactice naturaliste și /sau educativ-ecologice
- Proiectul Școala Scatiilor - Academia Naturii
- Proiectul Grădini Înmiroșmate
- B. Consultanță și consiliere în:**
- Ornitologie, fitoterapie, micologie, entomologie, bucătărie verde, aromoterapie.
- Întâlniri, lecții, conferințe, simpozioane, proiecte naturaliste, etc.
- C. Activități de teren:**
- Ghid montan și lecții CPN
- Excursii și tabere naturaliste
- Activități CPN diverse pe domenii sau grupe de vârstă
- Birdwatch
- D. Plante medicinale**
- Plante și amestecuri de plante pentru ceaiuri
- Spuma de flori, tincturi
- Siropuri și dulceațe medicinale
- Săpun de plante (săpunarița, lavanda)
- Plante aromatice, spontane și cultivate
- Alte produse din farmacia naturii (propolis, fructe, rădăcini, coaja)
- E. Proiecte și idei în lucru sau studiu**
- Orhideele din Munții Coditei
- Lepidoptere din zona Montana
- Rețete pentru prepararea ciupercilor
- Rețete pentru prepararea uleiurilor aromatice
- Plante tinctoriale și folosirea lor
- Proiect de reciclare a deșeurilor de lemn
- Caietul verde - manual de ecologie pentru elevii mici
- Revista Carduelis nr. 6-7
- Cronici ornitologice - lucrare pe suport electronic pentru Simpozionul internațional de ornitologie - Rădăuți 10-11 septembrie 2005

## CAIET DE PROIECTE 2005

- O Federație Română a Cluburilor CPN -
- O revista CPN- a Federației Române
- Participarea sucursalei S.O.S. - Scatii din Anieș la programele naționale de ornitologie în teren
- Eco-Școala - proiect de reciclare a deșeurilor
- Schița avifaunistică a județului Bistrița - Năsăud
- Cronicile ornitologice 2003 - 2004; lucrare pentru Simpozionul Național de Ornitologie ?!!!
- Întâlniri cu păsări - carte de lecturi despre pasări pentru copii mai mari și mai mici
- Carduelis nr. 6,7 - revista clubului
- Agenda ornito - electronica!!!
- Ateliere pentru cuiburi artificiale și cantine
- Așini pentru scatii - plantare de arbori în zone cu alunecări de teren
- Aprilie - luna păsărilor.
- Ziua Mediului - Ziua păsărilor: concurs ornitologic la Școală Generală Anieș.
- Întâlnirea internațională a CPN- urilor- vacanța naturalistă europeană!!!
- Festivalul Păsărilor (Birdwatch) ediția nr. 26
- Agenda ornitologică 2005 (date de teren, diagrame, schițe, tabele, hărți, fotografii, carnete de teren, note electronice).
- Calendar naturalist 2006: proiecte, gânduri, sentimente



ILIE HOZA

# POLENUL

Polenul este recoltat de albine și se prezintă sub forma de pulbere în general de culoare galben-portocalie alcătuită din grăuncioare cu diametrul de 20-40 micrometri, în forme diferite, produse ale organelor masculine ale florilor (anterele staminelor). Datorită conținutului său excepțional de bogat în proteine, aminoacizi, zahăr invertit, substanțe hormonale, grăsimi vegetale, diferite arome și aproape întregul complex de vitamine, polenul floral are o însemnătate vitală și de neînlocuit în alimentația, dezvoltarea albinelor melifere (pentru dezvoltarea și activizarea glandelor producătoare de lăptișori de matcă, hrana larvelor, dezvoltarea glandelor ceriere etc. Acest produs al naturii, strâns cu mială de albine de pe florile pe care le vizitează, are în același timp un rol determinant în alimentația și apărarea sănătății oamenilor.

Polenul este un aliment deosebit de bogat fără asemănare în natura și în plus un aliment complet. Această bogăție este dată de numeroase feluri de elemente care au, toate, o mare importanță pentru metabolismul nostru, adică pentru întreținerea organismului și a sănătății.

Fără a intra în detalii, amintesc că polenul conține; cca.20% proteine (materii albuminoase azotoase); cca.40-45% aminoacizi (azotat total asimilabil și indispensabil vieții), cca.30% glucide sau substanțe dulci; vitamine puțin abundente, ce-i drept, iar a căror prezență în rația zilnică a unui om sănătos este absolut necesară. Polenul conține aminoacizi care sunt materii azotoase indispensabile procesului vieții și pe care organismul nostru este incapabil să le producă sau să le sintetizeze.

Polenul conține de 5 până la 7 ori mai mulți aminoacizi decât carnea de vită, oul și brânza considerate la greutate egală. Polenul mai conține 9 vitamine diferite, fiecare având un rol însemnat în funcționarea tuturor organelor noastre. Prof. IOIRIS a pus în evidență un nou element;

RUTINA Rutina de descoperită de mai bine de 100 de ani, în florile de RUTA GRAVEOLENS. Principala sa proprietate este de a spori rezistența întregului sistem capilar și are consecințe importante în domeniile cele mai diferite. Rutina se mai află și-n următoarele plante;

Ardei - 4%, fructe de scoruș 3,5% coji de ceapa - 7%, fructe de măceș -1,5%, morcov - 3,5%, coji de mandarine - 5%, flori de tei - 1%, salcâm japonez - 25%. În pastua se afla 13% în polenul de alun 3,5%, polen de nuc 3%, polen de hriscă 17%.

Rutina după cum am mai spus, are proprietățile vitaminei P mărind rezistența vaselor capilare și diminuând permeabilitatea lor, având prin aceasta un rol important în metabolismul hidric și ionic.

Indicat în edeme cardiace, insuficiență hepatică, în hemoragiile datorate fragilității capilarilor (difterie, scarlatina, tumori singerinde) în oftamologie etc. Are și un efect vascular, ușor hipotensiv.

Polenul mai conține și o cantitate neobișnuită de elemente nobile, toate cu acțiune mai mult sau mai puțin însemnată asupra uneia din sectoarele organismului nostru.

Putem afirma că acțiunea lui asupra fiecăruia dintre noi în urma unui consum regulat nu poate fi decât folositoare.

Cine nu se plânge oare în zilele noastre de cutare sau cutare carente, tulburări sau insuficiență pe care consumul de polen într-o doză zilnică le-ar ameliora sau le-am face chiar să dispară? O cură de polen vindecă enteritele cele mai rebele.

Unele persoane fac alergie la polenurile gramiceelor, din cauza împrăștierei polenului lor în atmosfera înconjurătoare pe care o respirăm, între aceste plante se poate menționa; salcia, alunul, arinul, mesteacănul, salcâmul, teiul, pinii, moliții etc. Dar la polenul cules de albine nu se întâmplă aceste accidente niciodată, deoarece acestea adaugă în polen, în timpul formării grăuncioarelor puțin nectar și saliva care distrug principiile alergice ale polenului acestor flori.

Există numeroase varietăți de polen, de diferite culori și diferite gusturi. Unele au un gust zaharat, altele sunt mai mult sau mai puțin amare. În general se consumă în amestecuri putând proveni de la specii dominante, gustul predominant este mai degrabă amar decât zaharat, amăreala care de cele mai multe ori, nu place tuturor. Dar se poate îndrepta acest lucru, pentru ca degustarea polenului să fie plăcut pe cât posibil.

Polenul se poate consuma în stare naturală, în ghemotoace sau măcinat, se mai poate consuma, într-un

amestec potrivit; cu unt, dulceață, miere etc.

Unele persoane ronțăie polenul natur și se simt foarte bine. Se poate lua și cu o înghițtură de apă. Dacă polenul este prea amar, se sugerează concomitent o bucăciță de zahăr, sau se ia într-o linguriță de miere.

Polenul măcinat cu râșnița de cafea se poate amesteca mai bine cu unt, miere, dulceață, jeleu de coacăze, de gutui, de zmeură etc.

Pentru un om adult, pentru păstrarea sănătății sunt suficiente 20g./zi iar pentru o persoană suferindă, obosită, astenică, consumul de polen va fi de 30 g/zi. Pentru consumul polenului, la copii este necesar avizul medicului. Pentru ca nu avem cântar de farmacie, să știm doar ca 1 lingură de supă rasă cu polen uscat cântărește 15 g iar aceeași lingură foarte plină cu polen uscat cântărește 24 g.

Momentul cel mai favorabil pentru rația de polen este dimineața, cu un sfert de oră înaintea micului dejun, sau se poate împărți de două ori, dimineața cum am spus și seara înaintea mesei de seară.

Trebuie mărturisit sincer că polenul ÎNGRAȘĂ.

Așa cum se face cura de struguri, cura de fructe, de ce să nu se facă și o cură de polen, adăugând alimentației zilnice câteva zeci de grame din această minunată substanță naturală, plină de vitamine și de nenumărate elemente indispensabile sănătății, pe care florile ajutate de soare a pus-o la dispoziția noastră prin intermediul neobositorilor culegătoare din stup? O cură bună trebuie să dureze o lună, mai ales la începutul anotimpurilor anului. După câteva zile de consum normal, se constată, cu rare excepții, o revenire a poftei de mâncare. Polenul acționează asupra metabolismului în general, adică stimulează toate funcțiile, în special funcția gastrică, de unde rezultă o apetență sporită care facilitează foarte mult refacerea întregului organism. Polenul îngrașă acolo unde alte tratamente au dat greș.

Vindecă constipațiile cele mai rebele fără nici un rău și fără nici o durere. Ameliorează anumite cazuri de diaree persistentă, enterite, enterocolite, colibaciloze și alte infecții atât de neplăcute cauzate de dezvoltarea în intestin a florei, sau a unor microbi periculoși, necontrolați.

În polen a fost evidențiat un antibiotic, având ca prototip penicilina, adică o substanță specifică, în stare să oprească dezvoltarea anumitor microbi în special a salmanelor atât de greu de distrus, ce provoacă febra tifoidă. Întru-n cuvânt, datorită acestui antibiotic polenul joacă în intestin rolul de regulator. Distrugând sau inhibând microbii dăunători el permite microbilor folositori să iasă repede învingători. De unde rezultatele adesea spectaculoase obținute chiar din primele zile prin întrebuintarea polenului în alimentația normală. Moralul unei persoane este în strânsă legătură cu psihicul său. Orice om sănătos are, în general, un moral excelent și înclină să trateze micile și marile necazuri ale vieții cu un anumit optimism. Cura de polen, care restabilește echilibrul și armonia funcțiilor are și ea un rezultat asemănător. După 8 zile moralul se restabilește, caracterul se resimte. Ești mai puțin nervos, mai puțin iritabil. Te enervezi mult mai greu, ai mai multă înțelegere față de semenii. De asemenea, devii mai amabil. Deci, aviz arțăgoșilor și tuturor pesimiștilor care populează omenirea. Polenul ajută foarte mult și pe neuroastenici, a căror stare generală este rea și vede totul în negru, înclină să exagereze cel mai mic rău, cea mai mică dificultate. Are mereu impresia că este un persecutat.

Sistemul său nervos este dezechilibrat deoarece a suferit un șoc, o emoție prea puternică, a fost contrariat și i-a lipsit influxul nervos pentru a învinge această depresiune care din trecătoare s-a instalat definitiv.

Vitaminele și aminoacizii conținuți în polen vor restabili armonia în acest organism dezechilibrat și dezaxat, care își va regăsi dorința de a trăi.

Toți experimenterii de bună credință sunt de acord cu acest lucru; consumul de polen are o repercusiune dintre cele mai fericite asupra stării generale. Polenul acționează ca întăritor, provocând o creștere rapidă în greutate și recuperarea rapidă a forțelor la convalescenți.

Regularizează funcțiile intestinale; provoacă la copiii anemici o creștere rapidă și evidentă a concentrației de hemoglobină din sânge, de asemenea este și un calmant, deci este recomandabil pentru toți copiii întârziați mintali, rahitici, sau cu întârzieri de creștere. S-a constatat o creștere de globule roșii mergând

până la 25-30% ; și o creștere a hemoglobinei; în medie cu 15%. Ceea ce ne dovedește că polenul este un aliment excelent, în stare să vindece anemia, cauza a atâtor tulburări grave la copii și adulți.

Principala calitate a polenului este aceea de a fi un regulator perfect al funcțiilor digestive și intestinale, se știe, de asemenea, că redă și pofta de mâncare, combate stările de slăbiciune cele mai rebele și cele mai refractare oricărui tratament, combate nevrozele și depresiile nervoase, neurostenia, afecțiunile prostatei, diabetul, și în sfârșit, că redă virilitatea celor care au pierdut-o. Rezultatele, adesea spectaculoase obținute de numeroși consumatori cărora viața modernă le-a dezzechilibrat sănătatea, stau mărturie. Secretele polenului sunt în același timp secretele plantelor pe care natura ni le-a pus la îndemână, la dispoziție pentru a vindeca multe din bolile de care e atinsă omenirea. În aceste condiții, polenul este deci nu numai un aliment viu care și-a păstrat toate calitățile și toate virtuțile, ci și un aliment superconcentrat s-ar putea spune, de felul căruia nu mai avem nici un alt exemplu în natură. Polenul, datorită că provine de la nenumărate specii florale, reunește proprietățile lor. În realitate este un cocktail de plante medicinale pure pe care albinele ni-l oferă fără transformări, fără manipulări de nici un fel. Aceasta explică eficacitatea sa și virtuțile sale ca aliment dietetic; bun la toate, în sensul eficient în cazurile cele mai diferite. În încheiere, vom arăta acțiunea specifică a câtorva specii de polen, antibiotic, aparat pulmonar, pofta de mâncare, calculi biliari, prostata, calmante, capilare, circulație articulară și venoasă, inima, diuretic, stomac, stare generală, facultăți intelectuale, ficat, infarct, insomnie, prostata, stimulent, tonic, tuse, ulcere varicoase, varice etc. Prin administrarea de polen, cu un conținut bogat în acizi nucleici în stare naturală, fără a interveni în nici un fel prin metode fizice sau chimice pentru extragerea lor.

Cercetătorii presupun că au imprimat un impuls favorabil în regenerarea normală a celulelor, împiedicând sau cel puțin întârziind cât mai mult posibil continuarea distrugerii cifrului genetic cuprins în moleculele de ADN.

Se crede, pe bună dreptate, că substanțele biologice asupra cărora oamenii își vor îndrepta atenția într-un viitor apropiat, vor începe cu acele substanțe conținute în polen și aceste substanțe vor avea o aplicare atât de vastă, cum nu ne putem imagina la ora actuală. Să ne însușim acest punct de vedere și credem că suntem foarte aproape de acest viitor și că trebuie utilizate din plin aceste resurse terapeutice ale polenului.

Cred că am expus sincera convingere, pe care sper să o împărtășească mulți din cei ce vor citi aceste rânduri.

NELU I. VRANĂU



Drușcă din Maieru  
Foto: Iacob Hangea

**S-au născut:**  
**ianuarie - iunie 2005**

Hoza Diana- Florica, Avram Maria-  
Ioana, Zavaschi Victoria- Tatiana,  
Hoza Emanuel- Avram, Gălușcă  
Aurelia- Ana, Crețiu Daniela- Maria,  
Isip Ionuc, Dumitru Ionuț-Daniel,  
Cobzalău Andrei- Cristian, Motofelea  
Violeta- Maria, Bontaș Dorel- Andrei,  
Pașca Violeta- Alexandra, Ruști  
Ioan-Daniel, Ureche Delia Florica,  
Oprea Tița Gabriela, Pop Raul-  
Cristian, Rauca Vasile- Florin ,  
Ureche Ghiță-Florin, Bolfă- Isip-  
Ometiță Ionela, Ureche Abel-  
Alexandru, Candale Silviu, Buia  
Alexandru- Dorel- Ionuț, Cîrceie  
Vlăduț- Finias, Rebrîșorean Nicoleta-  
Emanuela, Pui Condrate- Daniel,  
Deac Florin- Cristian, Mihali Lazăr-  
Ionuț, Pîrlea Tonica- Daniela,  
Candale Anamaria, Balotă Claudiu-  
Marin, Borș Aiexandru-Marius,  
Berende Denisa- Ionela, Bălos  
Silivan, Simionca Teodora- Veronica,  
Chisăliță Iosif- Daniel, Ureche Ionuț-  
Aurelian, Iluță Denis- Daniel, Ureche  
Ionel-Cristian, Nuțiu Ciprian- Neluțu,  
Rebrîșorean Robert- Cristian, Kîrdan  
Roxana- Viorica, Cărbune Ioan-  
Lucian, Bontaș Camelia- Maria,  
Mihăilă Mihaela- Georgiana, Cordoș  
Miriam-Rebeca, Ometiță Bianca-  
Maria, Bolfă Lucreția- Diana,  
Mureșan Nicoleta- Minodora,  
Vărărean Miruna, Vărărean Răzvan,  
Ometiță Cristina- Alexandra-  
Margareta, Cîrdan Manuel- Viluț,  
Algeorge Cristina

**Să crească mari, frumoși și  
sănătoși!**

**S-au căsătorit:**  
**ianuarie - iunie 2005**

Tahăș Constantin cu Avram Cristina  
Ometiță Lazăr cu Candale Maria  
Sidor Călin-Valer cu Hădărău Saveta  
Safta Gabriel-Paul cu Amitroae Mihaela-  
Georgeta  
Avram Octavian -Dan cu Deac Adina  
Dumitru Silvestru cu Boși Marina-Georgeta  
Sidor Iochim-Petru cu Pop Maria  
Timiș Alexandru-Toader cu Gălușcă Lenuța  
Hodoroga Viluș-Vasilică cu Pop-Buia Floarea  
Pop Cristian-Andrei cu Rebrîșorean Ilișca  
Hădărău Titus-Tiberiu cu Pârlea Dorina  
Croitor Alexandru cu Croitor Silvia-Maricica  
Bureacă Onisim-Ovidiu cu Dâmban Florica  
Praiea Aurel cu Cârceie Leontina  
Andronesi Dumitru cu Scundea Ileana-Maria  
Pop Daniel-Valentin cu Deac Augustina  
Chisăliță Gavrilă cu Bolfă Aurelia  
Cărbune Gabriel cu Bîrta Victoria  
Pui Titu cu Croitor Adina-Maria  
Mureșan Florea cu Cărdan Ileana-Augustina

**Le dorim casă de piatră!**

**Au decedat:**  
**ianuarie - iunie 2005**

Croitor Filon - 75 ani, Vranău Grigore - 65 ani,  
Ometiță Mihail - 56 ani, Isip Vasile - 49 ani,  
Praiea Docea - 73 ani, Rauca-Hădărău Ilișca -  
81 ani, Lorințiu Olimpiu - 77 ani, Leonte Palagia -  
75 ani, Croitor Vasile - 75 ani, Cortoian Laura -  
82 ani, Sângeorzan Vasile - 72 ani, Motofelea  
Iftinia - 81 ani, Morozaan Iftinia - 68 ani, Hangea  
Rodica-Adina - 53 ani, Lorinț Mihai - 97 ani,  
Hodorogea Victoria - 61 ani, Cărbune Mărioara -  
80 ani, Gălușcă Ioan - 79 ani, Ureche Grigore -  
70 ani, Mureșan Filon - 74 ani, Crețiu Grigore -  
81 ani, Andronesi Aurelia - 85 ani, Urs Liviu - 55  
ani, Cristorean Ioan - 39 ani, Lorințiu Mărioara -  
66 ani, Lorințiu Sabin - 72 ani, Buia Vasile - 70  
ani.

**Să le fie țărâna ușoară!**

Ofițer de stare civilă  
ELENA CĂRBUNE

Rebus

**SPORTIVĂ**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10					C					

**ORIZONTAL:**

1) Sport, în care România a fost campioană mondială de mai multe ori. 2) În orașele mari, cu suporteri disciplinați, participarea la meciuri- mai ales de fotbal este dinainte asigurată prin ... plăți anticipate. 3) Team românesc Este supranumit și „orașul academicienilor”. 4) Apariții surprinzătoare Duză fără legătură! 5) Telceanu Dușu Păsări de pradă Interjecție. 6) a aerisi Sportul național al românilor. 7) Localitate în Ucraina Hotărâre (înv.). 8) Acesta (pop) Fluviu în Rusia. 9) Vasălca Maria Instituție de bază a învățământului mediu. 10) Prima femeie Serviciu de patru ore de la anumite locuri de muncă.

**VERTICAL:**

1) Ținută vestimentară obligatorie pentru anumite locuri de muncă Are ca efect mărirea nedumeririi. 2) Elemente din strategia sau tactica de desfășurare a unei întreceri sportive. 3) Rezultatul muncii unui elev (sau a unui sportiv, în tematica noastră) Autoarea recompensei (notei) de mai sus. 4) Drum național (pres.) Sport, care poate fi de agrement, de amatori, dar și de profesioniști. 5) Mult prea uzată. 6) Gustul înfrângerii (pl.) Incintă pentru antrenament. 7) Denumirea cronicară pentru polonezi Debut sonor pe scena vieții! Unsoare de gătit! 8) Bucățică de sare! Atac oblu pe poartă. 9) Perioada cea mai frumoasă a tineretului studios. 10) Acțiune de creștere și formare a vlăstarelor unei nații Metalul cel mai de preț, laurii învingătorilor.

DICTIONAR: ORLI, SART, EIA

MACAVEI AL. MACAVEI



**Redactor-șef: ICU CRĂCIUN**  
 Redactori: dr. Lazăr Ureche, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Login T. Berende, Ilie Hoza  
 Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)  
 Corectură: Mircea Prahase  
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.  
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD  
 Machetare: Icu Crăciun  
 Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N. Titulescu, nr. 18,  
 tel.0263 223201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu



Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂȘĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL X Nr. 3 (68) și 4 (69) \*\*\* AUGUST-NOIEMBRIE \*\*\* 10.000 LEI (1 LEU)

# O SCRISOARE DIN MAIERU CĂTRE LIVIU REBREANU

Ajuns la capătul ediției critice Rebreanu - al cărui ultim volum 23 a fost cules de trei studenți din Beclean, vegheați în munca lor de tânărul confrate Andrei Moldovan, era firesc să ne aplecăm și asupra uriașului fond epistolar de la Academia Română, cu mii de scrisori adresate romancierului, pe parcursul unei jumătăți de secol. Cele mai vechi misive datează din 1908, când fostul ofițer de honvezi se reîntoarce pe meleagurile natale, reînnoind prietenii din anii copilăriei, lărgind cercul vechilor amici cu noi cunoștințe: prin satele în care a lucrat ca umil angajat pe lângă notari someșeni. Afirmându-se în capitala țării, el va dobândi cum se știe - înalte demnități, care l-au pus în contact cu majoritatea confrăților săi, precum și cu alți oameni de cultură ai epocii sale.

Nici nu s-ar fi putut altfel, câtă vreme, pe parcursul vieții, lui a condus mai multe reviste și ziare, fiind de două ori director general al teatrelor, președinte longeviv al Societății Scriitorilor Români, conducătorul Direcțiunii Educației Poporului etc.

De reținut că pe întregul itinerar profesional, a menținut legăturile cu cei lăsați în urmă la propriu și la figurat, dovadă relațiile cu vechile sale cunoștințe, la care nu o dată ne-am referit în scris. La rândul lor, someșenii nu l-au uitat, cultivând bune raporturi, exemplul cel mai edificator oferindu-ni-se de către membrii familiei Cioarba.

Tot din Maieru, "cel mai bun prieten din copilărie" cum se autocaracterizează Dumitru Boșca -, îi scrie la 10 mai epistola ce-o reproducem mai jos, lăsând spațiu deschis unor viitoare comentarii celor care, cu siguranță, cunosc azi mai bine decât noi vechile amicitii. Sperăm totodată să apară noi documente, existând dovezi certe că, pe parcursul anilor, Rebreanu a răspuns în scris diverselor solicitări.

NICULAE GHERAN

Maieru, 10 mai 1926  
Dragă Liviu,  
Scriu din Maieru, în ziua de azi, în ziua de azi, în ziua de azi...  
Cred că mă vei ierta că te necăjesc și eu - cel mai bun prieten al tău din copilărie, dar soarta mă duce să mă adresez la tine. Dacă îți mai aduci aminte de adunarea dascălească din Feldru, 1908, nov[embrie], căci erai demis din armată, ne-am întâlnit în acel sat, unde m-ai întrebat de subiecte "ce scriu". E mult de atunci! Tu ai trecut în lumea crailor de litere, eu am rămas tot acel simplu scriitor de teatre țărănești, pe care și azi le scriu, și le scot la iveală cu bătrânul Baciuc de la Lugoș. Am scoasă vreo 12 și lucrez mereu. Una, Un Bărbat pentru o haină ruptă s-a jucat și la Teatrul Național din Cluj din stagiunea de iarnă, 1923. De prezent lucrez la un fragment din I.A. Basarabescu, Ovidiu șicamă, improvizat pentru elevii de școală și adulți dându-i titlul Advocatul păcălit. Mai lucrez la Grofoaia Ileana Gaftone, fosta noastră protectoară pe vremuri, op impus mie de un inspector școlar și pe care îl dau gata până la 30 [una] c[urentă].  
Din toate acestea, și din cunoștințele tale, vezi că nu sum un trântor pe lângă că sum și învățător la o școală neimpărțită, în Anieș.  
Acum să-ți spun alta. În august anul trecut m-am îmbolnșvit de osteită la falca dreapta inferioară, așa că a trebuit să fiu operat chiar de 2 ori. Operațiile însă nu au succes îndeajuns, așa că va trebui să mă supun la o a 3-a dacă voi fini cu cursurile. În urma operațiilor am primit defect în vorbire așa că nu pot pronunța corect și la înțeles mai multe cuvinte și așa nu pot propune în clasă. Din sept[embrie]- martie, am fost în concediu, acum sum iarăși la catedră dar mă chinuiesc grozav. Având 21 de ani de serviciu nu m-aș duce prea repede în penziune, ași mai servi în învățământ, bineînțeles, extrașcolar.  
Te rog, deci să intervii pe lângă Goga, cu care cred că ești prieten - deși nu în politică - să-mi faci rost să mă numescă subvizor de control în plasa Sângeorz, ca să fiu aproape de moșnegii mei, cari sunt slabi, eventual revizor pt. activitatea extrașcolară în județul Năsăud, în Rodna sau acasă, până când voi fi deplin restabilit când iarăși mă voi întoarce la catedră.  
Cred că în amintirea prieteniei noastre - de-ți va sta în putință vei face atâta pentru mine.  
Sărutând mâinile D-nei și mulțumindu-ți înainte rămân până la revedere  
Al tău vechi prieten Dumitru Boșca  
[Plic galben folosit și în administrație, adresa] [Dsale D-lui Liviu Rebreanu scriitor, București, Teatrul Național, trimisă recomandat din Maieru, județul Bistrița-Năsăud, D. Boșca. B.A.R. nr. 1112.312]



De unde cununa vine ...



SĂRBĂTORI FERICITE!

Urăm cititorilor și colaboratorilor noștri Sărbători Fericite și La mulți ani 2006!

Soliloc

## A avea. Avere.

Pentru cei mai mulți dintre oameni, averea e principalul scop al vieții. Avea dreptate Horațiu: unde se grămădesc banii, vin și grijile. Iar Shopenhauer: avuția e ca apa sărată: cu cât se bea, cu atât atâță setea. Parafrazându-l pe Vlahuță, aș zice și eu că am observat la mai toți oamenii bogați un fel de seriozitate întunecată, un aer grav, o căutătură încărcată de grijă. Parcă mereu ar face socoteli în gând. Bieții oameni! Sărăcii bogați!

Adeseori plictiseala este nenorocirea celor bogați. Cine dorește mult, are nevoie de mai mult și ajunge tocmai prin aceasta foarte sărac și de compătimit. Goana după avuție e ca râia: cu cât o scarpini mai mult, cu atât se întinde mai tare.

Tolstoi era un om bogat dar afirma că dacă există câte un om pe lume care se răsfăță din belșug se află undeva altul care moare de foame.

„Nici sărăcia nu poate înjosi sufletele mari, nici bogăția nu poate înălța pe cele josnice”, zicea, cu dreptate, Vauvenargues. Și tot el: cine dorește mult are nevoie de mai mult și ajunge tocmai prin aceasta foarte sărac și de compătimit. Dar omul care nu dorește decât ceea ce poate dobândi cu chibzuință, e de o bogăție rară. Atât Biblia cât și majoritatea înțelepților lumii ne îndeamnă la echilibru și cumpătate. A avea comori bogate nu înseamnă nimic. Ceea ce este important e a nu avea dorințe care să întrecă puterile noastre. „Aura sacra fames!” Blestemata sete de aur. Prin aceste cuvinte Vergiliu înfierează pe cei lacomi de avere, pe cei care în goana lor aprigă pentru bogăție se abat de la normele morale, calcă în picioare virtuți, sentimente, principii, făgăduieli, drepturi sfinte. Bogăția materială se asociază de cele mai multe ori cu avariția. Zgârcenia pierde totul, vrând să câștige totul. Fabulistul francez La Fontaine, inspirat de o învățătură a lui Esop în care se spune că un om nesățios avea o găină care îi făcea ouă de aur, a scris fabula „Găina și ouăle de aur”. Sperând că în pântecul ei avea și măruntaie de aur, omul a spintecat cu lăcomie pasărea, dar n-a descoperit nimic din ce căuta. Tâlcul acestei întâmplări: goana oarbă după cât mai multă avuție te face să pierzi și puținul ce-l aveai.

Românii spun: „lăcomia pierde omenia”, sau: „găina vecinului întotdeauna îi curcă”, sau: „toți se plâng de bani, da de minte nimeni”, sau: „Lacomul nu zice-ajunge/ Oltu-n gură de i-ar curge!”

Sophocles spune tranșant: averea dobândită prin vicleșug și-n chip nedrept, nu e durabilă.

O învățătură indiană din Pancatantra spune: Dăruirea, folosința și pierderea sunt cele trei stări ale averii. Cine nici nu dă nici nu folosește, aceluia îi rămâne doar starea a treia... Ori Riegner în a sa Oxiensurna: „Eu consider o nenorocire tot ce se dobândește cu trudă, se posedă tremurând și se pierde cu durere”.

Să încheiem cum am început, adică tot cu Horațiu: „Vivitur parvo bene” Se poate trăi bine și cu puțin.

ION DELAMARGINĂ

Rebreniana

## Țăranul Ion Ursa l-a găzduit pe învățătorul Vasile Rebreanu

Se știe cât de strânse au fost legăturile de prietenie pe care marele romancier Liviu Rebreanu și familia acestuia le-au avut cu oamenii de pe frumoasa vale a Ilvelor.

Despre o astfel de legătură din toamna anului 1908 ne propunem să relatăm în rândurile ce urmează.

„În muzeului „Cuibul visurilor” din Maieru păstrăm printre altele și o foarte interesantă scrisoare a învățătorului Vasile Rebreanu, tatăl scriitorului, pe care o publicăm mai jos. A mai fost publicată fragmentar, dar n-a fost niciodată comentată.

După pensionare, învățătorul continua să se izbească de privațiuni materiale și găsea greu alte surse de câștig pentru a-și putea întreține numeroasa familie. Câteodată era silit să-și ia lumea în cap și să accepte, temporar, diferite posturi modeste de funcționar român într-o împărăție străină.

Astfel, în toamna anului 1908, s-a angajat ca pontator pe șantierul de construcție a căii ferate Ilva Mică-Vatra Dornei, în satul Poiana Ilvei. A găsit găzduire în casa țăranilor Ion Ursa și Maria, născută David, la care a stat cu chirie mai bine de o lună de zile.

Familia Rebreanu se mutase din Maieru la Prislop încă din octombrie 1898.

Gazdele din (Sânosif) Poiana Ilvei, pentru un scurt răstimp din toamna anului 1908, erau chiar bunicii dinspre tată ai semnatarului acestei relatări. Era considerată o familie fruntașă. Bunicii mai aveau în „cvatir” încă un funcționar cu numele Comșa, din Ilva Mare, așa cum reiese din amintita scrisoare. Referindu-se la meniul, învățătorul observă cu umor: „Costul (meniul, n.n.) e românesc: dimineața lapte din greu cu pită de mălai, la amiază mămăligă cu ratotă (omletă, n.n.), brânză, lapte, kapusztă, seara iarăși așa”. Bunicul meu, Ion Ursa, spunea în repetate rânduri o glumă bună despre cele trei mese țărănești: dimineața, pită cu lapte acru, la amiază-lapte acru cu

pită și sară cotoz (adică aceeași mâncare în amestec, n.n.).

Scrisoarea dascălului, adresată familiei sale din Prislop, ne dezvăluie și alte aspecte semnificative. Ion Ursa era un om isteț și hâtru, înzestrat cu darul povestirii și al glumei, un fel de Ion Creangă al Poienii.

În sat mai era cunoscut sub numele de Ion a Corțoiului, iar copiii îi ziceau „omul cel frumos”. Avea dragoste de carte, luase „primunții” în școală. Împreună cu bunica Maria au avut zece copii. La data când „dascălul „Răbreaan” le era chiriaș, erau născuți doar primii trei: Ana, Zaharie și Augustin, ultimul fiind tatăl meu. E limpede, deci, că familia mea, prin acest episod biografic, se poate mândri cu un secol de admirație față de familia Rebreanu... Când eram elev de liceu și apoi student, în familia noastră se vorbea mereu cu respect înalt, despre fiul dascălului care ajunsese un celebru scriitor român. Bunicii ne arătau locul din „casa dinainte” unde lucra dascălul și cărarea pe care acesta mergea dimineața „la ștrec” (linia ferată, n.n.).

Din scrisoarea amintită se poate deduce că încă o dată familia dascălului o ducea greu la Prislop, străduindu-se cu toții să lupte pentru supraviețuire. Pensa tatălui era departe de a fi destulă pentru acoperirea nevoilor.

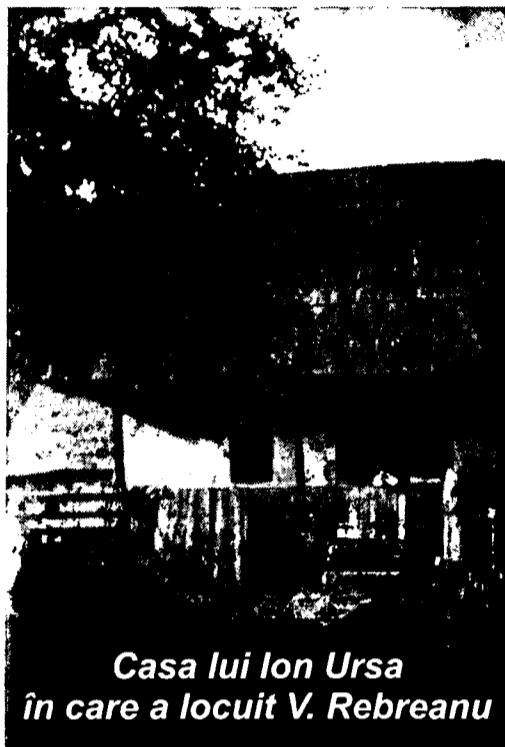
În scrisoare nu se face nici o referire la Liviu, viitorul romancier, ci numai la frații lui mai mici, după cum se știe, acesta era „pe acasă”, abia dezertase din armată, urmând să fie slujbaș pe la primăriile din Măgura Ilvei, Neșos sau Nimigea...

În același timp este impresionantă grija exemplară a tatălui pentru cei de la Prislop și pentru toate rosturile gospodărești de acasă, până la amănunt. În scrisoare sunt amintite demersurile făcute la mai marii zilei pentru sporirea pensiei, drumurile pe care le va face în acest scop, după ce se va întoarce acasă, la Bistrița, la Cluj etc.

Publicăm mai jos această edificatoare epistolă. Păstrăm, ortografia de la începutul secolului trecut.

-continuare în pag.5-

SEVER URSA



Casa lui Ion Ursa în care a locuit V. Rebreanu



Ion Ursa și Maria, cu doi dintre cei 40 de nepoți (1950)

## Distorie

## Maieru - file de monografie (38)

Revenim asupra unei afirmații mai vechi din acest serial monografic potrivit căreia, acolo unde lipsește documentul scris, pot vorbi legende, basmele, baladele, într-un cuvânt, folclorul local.

De fapt, în paralel cu această lucrare, năzuim să alcătuim și o astfel de monografie folclorică a localității acesteia atât de dragi lui Rebreanu. Piese folclorice ca: „Dafina și tătarii”, „Mărioara și tătarii”, „Haiducul Niculiță”, epistole versificate din primul război mondial și altele, pot întregi ia un moment dat sursele cercetate.

Printre piesele folclorice culese în perioada 1960-1970 de către subsemnatul, se găsește și legenda „Plugul cu boii de aur”, auzită de la Docea Jădoaia (Jarda Dochia), în vârstă de 81 de ani, în 1968.

Transcriem mai jos această legendă în varianta ei cea mai cunoscută în localitatea Maieru:

Într-o pădure vecină cu satul nostru locuia un pădurar cu nevasta lui și cu cei patru copii ai lor. Erau foarte săraci. Adesea, pădurarul le spunea copiilor săi: - Hei, dragii mei, dacă aş avea eu boii și plugul de aur, am scăpa și noi de sărăcie. Copiii cereau tatălui lor să le spună unde se află o asemenea minune? Le-a spus că era pe vremuri pe aici un fecior voinic și frumos, pe nume Troian. Toate fetele l-ar fi vrut de bărbat, dar el iubea pe ascuns pe Arsinica, o fată săracă și foarte frumoasă. Apăru Zâna Florilor care, atingând cu mâna pe cei doi tineri, îi prefăcu în doi trandafiri: unul alb și altul roșu. Atingând boii și plugul, acești începură să strălucească precum soarele, căci se făcură de aur. Zâna l-a strigat mamei feciorului: - Acum satură-te de aur! Căci aceasta ar fi vrut o noră bogată, nu pe Arsinica. Mama își smulgea părul de durere. Vru să sărute trandafirii, dar aceștia o înțepară crunt cu spinii lor.

În supărarea ei, mama îngropă plugul cu boii de aur într-o peșteră adâncă, săpată de strămoșii noștri daci la poalele Măgurii din Sus. Acoperi intrarea cu o ușă de aramă și cu patru lacăte cât cușmele de mari. Crescură iarba și rădăcinile copacilor încât n-au mai găsit intrarea în peșteră. Copiii pădurarului au fost trimiși la culcare, dar nici unul n-a putut adormi. Noaptea, cel mai mare, Lisandru, dispăru fără urmă. Apoi, în nopțile următoare, ceilalți, pe rând: Aurel, Comei, apoi Dan, cel mai mic.

Lisandru se îndreptă spre Dragomana, către Soare-Răsare. Sluji un an întreg unui vultur uriaș care-i ieși în cale. Îi păzea puii. Vulturul, mulțumit de slujba flăcăului îi dăruiește acestuia o pană de aur cu care va putea deschide unul dintre obiectele peșterii.

Aurel, al doilea fiu al pădurarului, plecă spre Soare-Apune. Seara, se culcă într-o peșteră din Măgura Porcului. Îl găzdui un iepure mare, căruia îi scoase un spin din picior. Iepurele îl duse la palatul său. După multe și grele peripeții trecu Someșul către peștera din Măgura de Sus. Avea la el o gheară de iepure pentru al doilea lacăt.

Al treilea flăcău, Cornel, plecă și el să-și încerce norocul. El a pomit spre Poiana, trecând prin Hânțoaia. Un vârtej uriaș de vânt îl luă pe sus ducându-l în Țara Vânturilor. Vârtejul era Zefir, care-l găzdui bine pe Cornel, în palatul său. Rămase un an argat al lui Zefir, care-i dădu o cheiță de aur pentru al treilea lacăt al ușii peșterii.

În ziua a patra, Dan, flăcăul cel mai mic al pădurarului plecă și el să-și caute norocul. O apucă pe Valea Caselor, spre Muncel. Merse până ajunse la un lan de secară uriaș. Poposea însetat la o fântână cu cumpănă. Aici dădu de o broască mare, verzuie care avea pe cap o cunună de perle. Broasca avea gura cusută cu un fir roșu de mătase. Dan îi deschise gura. Îl primi în palatul ei. Broasca îi spuse că a patra cheie se găsește pe fundul lacului Lala. După multe greutatea găsește cheia. Se întâlnește apoi cu frații săi în preajma peșterii cu comoara cea mare...

La început n-au dat de ușa peșterii. Le ieși înainte un moșneag pe care îl chema Duhul Codrilor. Moșneagul îi conduse la o stâncă înaltă și, înlăturând ierburile, au dat de o ușă mare de aramă. Fiecare dintre frați deschise câte un lacăt. Peștera era luminată ca ziua de lumina plugului și a boilor de aur.

Într-o bună zi, când pădurarul și soția sa priveau prin geamul căsuței, numai ce văd pe cărare un foc strălucitor apropiindu-se. De ce se apropia, de aceea înțelegeau că focul acela nu-i foc ca focul, ci-i chiar plugul cu boii de aur, adus cu opintele de cei patru feciori. Cu toții simțiră o mare bucurie.

Și coliba lor s-a prefăcut pe dată într-un palat strălucitor.

Această legendă, în variante mai scurte, se poate auzi și astăzi despre Măgura de Sus din epoci îndepărtate, sau cu vremurile când năvăleau tătarii și se ascundeau comorilor tot în Măgura de Sus, cât și prin toponimia atât de familiară măierienilor constituie un prețios document istoric și folcloric.

Poetul Iustin Ilișiu a publicat-o în extenso în vol. „Folclor din Transilvania” texte alese din Colecții inedite, III, 1967, Editura pentru literatură, București, pp. 376-391.

SEVER URSA

## Însemnări

SUMIYA HARUYA,  
TRADUCĂTORUL LUI REBREANU, LA MAIERU

Încă din luna iunie 1982, scriitorul japonez Sumiya Haruya și traducătorul romanilor Ion și Pădurea spânzuraților în limba niponă a vizitat pentru prima oară Maierul, răspunzând la invitația semnatarului acestor rânduri. A doua vizită a sa are loc în mai , 2000.

Corespondența dintre noi durează din anul 1982. Am fost și sunt impresionat de modul corect în care și-a însușit limba română. A învățat-o, zicea el, de dragul lui Eminescu, Rebreanu, Eliade ... În anul centenarului marelui romancier, 1985, Sumiya Haruya a tradus romanul Ion într-o splendidă versiune niponă. De atunci a mai tradus Pădurea spânzuraților. În prezent lucrează la traducerea romanului „Adam și Eva”. „Răscoala” era tradusă încă din anii '70 de scriitoarea japoneză Micico Yoda.

Așa cum am arătat (vezi revista Cuibul visurilor, anul I, numerele 3/aug. 1966 și 5-6, maiunie 1998), traducătorul lui Rebreanu își amintește: „Pentru prima oară am fost în comuna Maieru în anul 1982. A fost o călătorie de documentare. Pe atunci mă ocupam cu traducerea romanului Ion și simțeam nevoia cunoașterii directe a atmosferei din ținutul grănicerilor, ca să-mi perfecționez stilul traducerii. Protagonistii din roman m-au impresionat prin caracterul lor hotărât, dragostea lor pentru pământ și neam, mândra lor de oameni liberi. Mi se părea că este ceva aparte. Liviu Rebreanu face parte dintr-o familie grănicerească și spune că mai toate personajele din proza sa sunt preluate din „Cuibul visurilor”, din Maieru. Mi-am zis că acolo, la grăniceri, trebuie să fie cheia farmecului romanului și nu mai puteam rezista dorinței de a vizita ținutul. Era 4 mai, în toiu primăverii, și Valea Someșului îmi era blândă și primitoare. Pământul bine îngrijit semăna cu peisajul țării mele și mă bucuram să constat dragostea oamenilor pentru pământul strămoșesc. Dl. Sever Ursa m-a invitat lângă formația folclorică Cununa și la expozițiile Muzeului sătesc. Muzeul n-avea etaj. Electricitatea s-a întrerupt și, sub lumina misterioasă a lumânării, Liviu Rebreanu ocupa un colț... Directorul nu obosea de a-mi explica despre viața de aici a lui Rebreanu și planurile de a îmbogăți expozițiile.”

... Și Sumiya Haruya continuă: „Cu șapte ani mai târziu, în anul 1989, am revenit aici și am fost uimit de chipul impunător al muzeului, acum cu etaj, cu o sală specială pentru Liviu Rebreanu. Mi-a spus că la construcție au contribuit înșiși profesorii școlii generale. Se pare că muzeul a fost realizat fără subvenții din partea celor de sus. Măiereni, foarte amabili față de un vizitator din Extremul Orient, sunt și îndrăzneți, cu spiritul solidarității și independenței. Tradiția grănicerească e vie. Cu alți șapte ani mai târziu, spre marea mea surpriză, aflu că ați înființat o revistă de calitate. Cuibul visurilor lui Rebreanu mi se dezvăluie astăzi ca o piatră nestemată culturală. Am parcurs caietul meu de călătorie și aflu, spre bucuria mea, că cei doi inși care m-au condus la hotelul Hebe sunt astăzi directorul și redactorul-șef al revistei. O amintire foarte vie...”

Întrebat atunci dacă e adevărat că romanul Ion în traducerea lui a avut succes Sumiya Haruya, mi-a răspuns: „Cred că se poate spune așa. Versiunea japoneză a apărut la editura Kobunsha din Tokyo, la centenarul autorului”. De fapt, Asociația traducătorilor din Japonia i-a decernat un premiu pentru cel mai bun volum de traducere din acel an la sectorul beletristică. Nu e vorba doar de un succes de librărie. Cititorii aleși au descoperit marele geniu.

În cadrul aceleiași interviu, Sumiya Haruya se arată foarte interesat și de Mircea Eliade, din care a tradus Domnișoara Cristina, Secretul doctorului Honigberger și Unsprezece trandafiri. Era pe terminate cu Noptile de sănzienie, Maitrey și Proza fantastică (voi. I și II), Adela Popescu, Între noi-timpul (volum de poezie în ediție



Sumiya Haruya și Sever Ursa, la Maieru (1989)

bilingvă), apoi din Gib Mihăiescu, E. Barbu și D. R. Popescu.

Amănunte despre vizitele japonezului la Maieru dă și Icu Crăciun în articolul său Sumiya Haruya a revenit la Maieru (C.V., nr. 5-6, iunie 1998). Astfel, aflăm că a călătorit și în Maramureș și Suceava. Se arată din nou impresionat de cultura noastră tradițională. Avea deja 69 de ani, își pierduse de curând soția. În amfiteatrul muzeului ne-a vorbit într-o românească curentă despre istoria, culturală și religia țării sale. A adus atunci, pentru muzeul măierienilor, proaspăta traducere a Pădurii spânzuraților în japoneză. Mărturisea cu acel prilej că întâlnirea cu această capodoperă rebreniană s-a întâmplat în 1980, când scriitorul Horia Aramă călătorise în Japonia și i-a dăruit-o, cu mențiunea „aceasta este o operă importantă pentru literatura română”. A fost adânc impresionat de aventurile lui Apostol Bologa, a vizitat cu înfrigurare localitățile de pe Valea Troțușului vorbind cu cei care l-au cunoscut pe Emil Rebreanu, fratele scriitorului. A văzut și monumentul închinat lui Emil. Traducerea romanului Pădurii spânzuraților a apărut în 1997, bucurându-se de succes deosebit la cititorii japonezi.

Scriitoarea Iolanda Malamen, publică în săptămânalul „Ziua Literară” al Uniunii Scriitorilor, nr. 132, 27 nov. 2004, un amplu interviu cu traducătorul japonez, subliniind de la început sârguința cu care aceasta a învățat românește. Din Mircea Eliade a mai tradus, între timp, Șarpele, Ghicitor în pietre. Aflăm că în orașul său natal, Maebaschi, l-a avut ca precursor pe poetul Sakutaro Hagiwara care a constituit modelul său poetic. Are în proiect și traducerea lui Urmuz, ceea ce înseamnă un act de mare curaj. Mărturisește că l-a descoperit pe Urmuz în primii ani când a început să citească literatura română și că a fost profund impresionat de spiritul „absurdului”, precedându-l chiar pe Tristan Tzara. Aceasta înseamnă că literatura română a realizat încă de pe vremea Primului Război Mondial o sincronizare cu occidentalul, o parte din ea fiind chiar mai avangardistă decât Occidentul. După cum am aflat și din scrisorile pe care mi le-a trimis Sumiya Haruya, traducerea autorului amintit i s-a părut cea mai grea. Japonezul relatează studiile liceale și universitare pe care le-a încheiat la Tokyo. În facultatea a ales până la urmă limba și literatura franceză. După ce a absolvit facultatea, abia la 40 de ani (1975), a descoperit România și limba română. România i se pare un loc aparte, o țară europeană, menită să unifice Orientul cu Occidentul. Japonia, de asemenea, o țară cu tradiții îndelungat orientale a realizat o societate sau o civilizație de tip occidental. Pentru cunoscătorii japonezi, literatura

-continuare în pag. 4-

SEVER URSA

Lirica

**DEBUT****MEMORANDUM**

Plouă cu lacrimi de cristal  
Atunci când noaptea plânge,  
Totul e cuprins de-un val  
Ce varsă numai sânge.

E frig aici în cimitir  
E spaimă și durere,  
Ceva caut fără rost  
Și regăsesc tăcere.

Pășesc adânc peste strămoși  
Nu le-au rămas doar oase  
În amintirea lor să mor  
De nu mă-nvăț a coase.

Brusc limba mi se moaie  
Urechile mă dor  
O haită de cuvinte  
Mă saltă-ispititor

O stea ne-a spus adio  
Nu o să-i simt lipsa  
Atâta timp cât noaptea  
Nu domină eclipsa.

**DEZVĂLUIRE**

În pahare de rușine  
Eu îmi scald imaginea  
Omenirea dur mă judecă  
Sunt în fond un fulg de nea.

Ghiare reci mă mângâie  
Alimentându-mi întristarea  
Nici în pământ nu pot s-ascund  
Ce-mi dirijează starea.

M-aplec străin peste ghinion  
Îl regăsesc ca ideal  
Mi-a devenit un bun prieten  
Trăindu-mi viața inegal.

Același eu pășesc în umbră  
De soare surd m-am lepădat  
Neacceptat de toată lumea  
Nu mă consider luminat.

VALENTIN CROITOR cl.  
a XII-a



Ansamblul folcloric "CUNUNA" din Maieru  
instructor Geta Botcă

-urmare din în pag. 3-

## SUMIYA HARUYA, TRADUCĂTORUL LUI REBREANU, LA MAIERU

română a intrat într-o fază foarte interesantă, cu o problematică la fel de interesantă. Ca unuia căruia îi e cunoscută literatura lui Mircea Eliade, el poate face evaluări comparative. Este convins că în timpul comunismului scriitorii, intelectualii au fost obligați să creeze ceva ce nu era autentic, departe de valorile universale, „știu, de pildă, că revista „România literară” de atunci avea pe prima pagină portretul conducătorului. Așa a fost urâtenia, sacrificiul, într-o lume hădă. De la pagina a doua însă, era publicată literatura autentică. În felul acesta scriitorii și-au elaborat tehnica exprimării în situații dramatice. Acum nu mai există o astfel de alienare”.

Întrebat fiind de către amintita scriitoare dacă ar găsi puncte comune între cele două culturi, japoneză și română, cum le-ar defini, Sumiya Haruya răspunde: „Pentru noi, japonezii, cultura este influențată de budhism. Avem impresia că societatea civilizației europene are un caracter mai netolerant. România și în privința aceasta e mai aparte”. E de părere, de asemenea, că literatura s-a străduit să răspundă la toate întrebările și că ceea ce n-a reușit până acum a fost împăcarea popoarelor cu alte tradiții și cu aite credințe.

Se cuvine să-i fim pe deplin recunoscători lui Sumiya Haruya pentru inestimabilele servicii pe care le aduce literaturii și culturii române și cunoașterea acesteia pe meridianele îndepărtate ale lumii.

P.S. Coincidență memorabilă. Tocmai încheiam acest articol când, în ziua de 4 nov., a.c., Sumiya Haruya intră în casa mea, venind dinspre Cluj-Napoca! A fost o zi și o seară înaltă. A patra oară când scriitorul vizitează „Cuibul visurilor”. I-am luat, bineînțeles, un interviu pe care îl vom publica în numărul următor al revistei noastre.

**ȘCOLARUL**

Astăzi plec la școală  
Fără jucării în poală,  
Să învăț carte  
Să ajung cât mai departe.

Am penar închis cu cheie  
Și-n ghiozdan,  
Lângă penar,  
Un mic, frumos dicționar

DEAC ANUȚA  
cl. IV-a

**MAMA**

Mama mea e o bogăție,  
Ce are-o ntreagă-mpărăție;  
Este foarte valoroasă  
Și comoara noastră-n casă;

Mama mea este-o comoară  
În sătuc și-n a mea țară,  
Ea este măicuța mea,  
Și în veci n-o voi schimba.

Are-un zâmbet blând și lin,  
Un corp fin și cristalin!  
Zâmbetul mă încălzește,  
Dragostea ei mă topește.

SIDOR ALEXANDRA MANUELA  
cl. IV-a A

### Epigrame literare LIVIU REBREANU

Satul i-a fost șantier și-altar  
și l-a purtat în osanele..  
În Maireu, avea un sanctuar,  
și „Cuibul Visurilor sale”!

Dreptate-a vrut pentru proscris,  
țăranului i-a ridicat icoane..  
Poruncă e în tot ce a scris:  
- „Ridică-te, loane”!

Satului i-a pus pe umeri alt zăbun,  
din pănură de muncă și de zoală..  
din setea de pământ și de răz bun;  
în „lon” și în „Răscoala”!

A refuzat să tragă în confrăți,  
conștiinței înălțându-i steagul..  
eroii lui, în tragedia din Carpați,  
au preferat, mai bine, ștreangul!

Țăranii lui, nu sunt figuri de ceară,  
ci conștiință dură și adâncă..  
-n furtună treji, ce n-au să piară,  
Sfinxi, ciopliți în cremene și stâncă!

Prinos aduce altarul artei,  
epopeic a-nălțat poporul..  
și-a pățimit cu impilații soartei;  
ca și cu lțic Ștrul, cu „dezertorul”!

AUREL CLEJA  
mai 2002

**LUCIAN BLAGA**

A fost aevea o cariatidă,  
din cele ce-am avut mai treze..  
Atâta silnicie și obidă,  
n-a fost în stare să-l îngenuncheze.

Sanctificând potențele umane,  
-ntr-a zărilor lacrimă pură,  
n-a” strivit corola de lumini a lumii”  
i-a fost numai mirifică aură.

Oracolul și-a întrecut,  
Și-ntocmai cum a prevăzut  
Mormântul i-a fost într-o stea  
și noaptea lumină dă cu ea!

Blaga știuse ce drumuri l-așteaptă,  
pe unde va trece cu Charon, pe lac,  
pe unde izvorul se pierde în mit,  
prin rariști de timp și de veac.

Azi mai sigur poate spune,  
c-așa e cum a zis odată..  
Chiar și de dincolo de viață,  
o să ”răsufle liber Dumnezeu în mine”!

Argint viu îi este scrisul,  
cum îl au doar câțiva legendari..  
Neînțelesul el și-l schimbă,  
cu ne-ntelesuri și mai mari.

Ca nimeni a-nțeles profundul Firii,  
că efemerul nu rămâne viu.,  
”-n gorun el auzea cum crește,  
cu fiecare clipă-al său sicriu”!

Imense forțe atribuia iubirii,  
și-eternului sălășluit în noi..  
”Cu brațele de foc topește,  
zăpada umerilor goi”!

Dilata și comprima și timpul,  
pân’ ajungea doar un micron de gând..  
”Nu mai văzuse-o astfel de micime  
și pe Dumnezeu mai mare ca oricând.

Credea-ntr-un Dumnezeu plin de-ndurare,  
ce-asculta sătenii-n secete haine..  
”Prapurii aduși între hotare,  
aduceau nori cu ugerile pline”!

Și cerul l-a văzut trăind uman,  
când în zori chiar singur s-a învins.  
”Ca și cărbunii de deochi,  
stelele pe bolți s-au stins”!

Suferința stăpânindu-și-o deplin,  
și cea trupească și cea de gând  
”Durerile nu sunt adânci,  
decât când pân’ la lacrimi răd”!

Nu-nțelegea cum poți să te suporti,  
absent din vreme și din ctitorii..  
Nelăsând nimic în urma ta;  
”putem muri -nainte de-a muri”!

A redimensionat tot ce-a văzut,  
să modeleze-ntruna simțea sete..  
”Ulciore de vis, suple, svelte,  
mijloc de păcătoase, sfinte fete”!

Natura a văzut-o vie,  
nu împietrită, ca o stană..  
”Fulgii de zăpadă se joacă,  
în genele șui de codană”!

Divinul e sădit în om  
și teama că totul se gată  
„Nimic sub soare nu-i destul,  
vrea totul, încă o dată”!

Există anumite locuri de-ntâlnire  
Ce se impun în logică firească..  
Blaga obliga astrele și luna,  
În jurul inimii să se-nțâlnească”!

Țuică își doresc chiar și-n cișmele,  
Profanii ca să fie, să tot bei..  
Blaga are tot când consemnează:  
„Grele curg miresmele de tei”!

Din semănatul ce-a căzut pe piatră,  
Biblia ne spune că nimica n-a ieșit..  
La Blaga, din mirifica sămânță,  
„statui în piață-au răsărit.”

Lave răscolite din profund,  
Au vorbit prin glasu-i de profet.  
„Iubito, vină să te-ascund,  
întreagă în amurgul meu”!

AUREL CLEJA

SEVER URSA

## Rebreniana

-urmare din pag. 2-

## Tăranul Ion Ursa l-a găzduit pe învățătorul

## Vasile Rebreanu

Poiana (Stjoszef) 9x 1908

Iubiții mei!

Mai nainte nu v-am putut scrie pcă în 5/x la 1/2: 12 a.m. am sosit aici și după insinuare [inscriere n.n.] la șeful trenului Schlosser Istvan, mi-am căutat alt cuartir și întreținere. M-am așăzat la un român aprópe de cancelarie cu numele Ioan Ursa, muierea Măriuca David pentru 12 fl. pe lună cu tóte cele necesari. Tot aici, într-o chilie seprată cu mine este și un Comșa, frate de alui Comșa din Ilva Mare; el însă nu e acasă ci în serviciul trenului ca valdabser pela Măgura, nice nu-l cunosc. Costul e românesc: demănéța lapte din greu cu pită de mălai, la amézi mămăligă cu rotată, brânză lapte, kápusztá etc. sara érá așa.

Șeful supranumit, cu un practicant tânăr cu numele Vagács Sándor, care în 20 l.c. merge la examen, lucră nóptea, pe la 11-12 ore, ér eu ziua în órele regulate purizez (?) ce isprăvesc ei noaptea.

Poșta o avem a nóstră separat, acem un copil din Bistrița cu numele Dumitru Pop, care în tătă ziua la 1/2:7 a.m. merge la Ilva Mică și 11 e îndărăpt cu traista. Așadar îmi poteți scrie pe adresa: R.L.áll I. Vonal (?) Schlosser István úr leveinel Szentjózsef, u.p. Kis-Ilva.

Am speranță să-mi urce remunerația la 4 coróne pe zi, în săptămána acésta ascéptă pe directorul dela silvicultură și voi grăi și cu el. Plata o capăt la finea lunei. Eu ascept răspuns de la Linul ori Mustea să scriu ce să fac cu concediul, ori dóră cu penzia și așa până nu mi trimiteți ceva pozitiv de la ei nu voi veni acasă, fiindcă e lucru mult.

De o cămașă și vro 2 gulere curate vé îngrijiiți pe luni când vin aici la lucru Iacob alui Irimie ori Vaselea Casiencii, că trenul stă chiar lângă cuartirul meu și mi le pot aduce. Prin 15-16 de nu primesc mica de la Linul etc. Totuși voi veni să merg la Bistrița ori la Cluj. Două gulere le voi da la socăcița șefului, nu e căsătorit, să mi le spele, până una-alta. Aici în 7 oct. a fost brumă groasă, în 6 tunete și plóie grea. De nam ceva nou dela Linul 'nu mi scrieți pân Duminecă cu lucrătorii ce vin aici luni!

Ce aveți din nou pe acasă, morbósă a fost baba, aveți lemne tăiate; culesați păstăile, fertați părădaisele, ouă-se găinile? Vinita Iulius, ce scrie Emil. Telefon nu este numai lá Măgură la notar. Tábac este și aici de 35. Ce face Luțu, Rita, învață Gilu? Grijiți de Gilu cu cartea și să fie buni pcă (pentru că) le voi aduce ceva când voi veni acasă.

Vă sărut pe toți.

V. Rebreanu

În încheiere, mai facem mențiunea că această scrisoare-document vine să întregească monografia familiei Rebreanu. Cuvintele cu care Vasile Rebreanu își încheie misiva: "să fie buni că le voi aduce ceva când voi veni acasă" dovedesc că, în ciuda reputației sale de dascăl și părinte aspru, strașnic, duiosia paternă era mai presus decât amărăciunile trecătoare.

SEVER URSA

Poiana (Stjoszef) 8/X. 1908.

Iubiții mei!

Mai înainte nu v-am putut scrie pcă în 5/x la 1/2: 12 a.m. am sosit aici și după insinuare la șeful trenului Schlosser István, mi-am căutat de cuartir și întreținere. M-am așăzat la un român aprópe de cancelarie, cu numele Ioan Ursa - muierea Măriuca David - pentru 12 fl. pe lună cu tóte cele necesari. Tot aici, într-o chilie seprată cu mine este și un Comșa, frate de alui Comșa din Ilva Mare; el însă nu e acasă ci în serviciul trenului ca valdabser pela Măgura, nice nu-l cunosc. Costul e românesc: demănéța lapte din greu cu pită de mălai, la amézi mămăligă

silvicultură și voi grăi și cu el. Plata o capăt la finea lunei. Eu ascept răspuns de la Linul ori Mustea să scriu ce să fac cu concediul, ori dóră cu penzia și așa până nu mi trimiteți ceva pozitiv de la ei nu voi veni acasă, fiindcă e lucru mult. De o cămașă și vro 2 gulere curate vé îngrijiiți pe luni când vin aici la lucru Iacob alui Irimie ori Vaselea Casiencii, că trenul stă chiar lângă cuartirul meu și mi le pot aduce. Prin 15-16 de nu primesc mica de la Linul etc. Totuși voi veni să merg la Bistrița ori la Cluj. Două gulere le voi da la socăcița șefului - nu e căsătorit, să mi le spele, până

cu rotată, brânză, lapte, kápusztá etc. - sara érá așa. Șeful supranumit cu un practicant tânăr cu numele Vagács Sándor, care în 20 l.c. merge la examen, lucră nóptea, pe la 11-12 ore, ér eu ziua în órele regulate purizez (?) ce isprăvesc ei noaptea.

Posta o avem a nóstră separat, avem un copil din Bistrița cu numele Dumitru Pop, care în tătă ziua la 1/2:7 a.m. merge la Ilva Mică și 11 e îndărăpt cu traista. Așadar îmi poteți scrie pe adresa: R.L.áll I. Vonal, Schlosser István úr leveinel - Szentjózsef, u.p. Kis-Ilva.

Am speranță să-mi urce remunerația la 4 coróne pe zi, în săptămána acésta ascéptă pe directorul dela

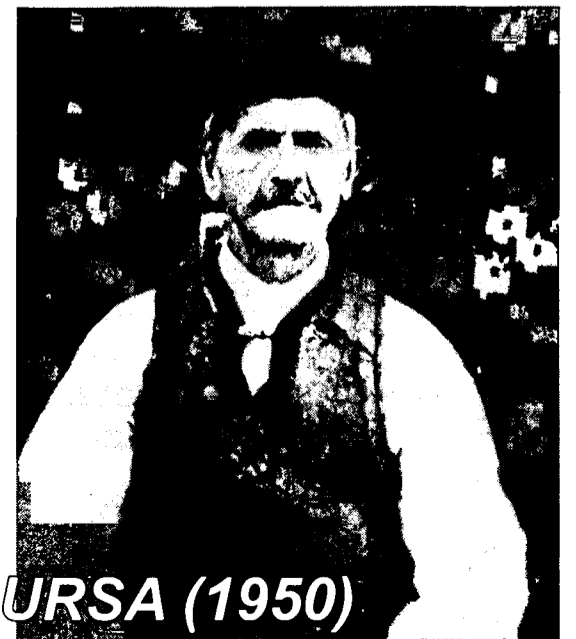
una-alta. Aici în 7 oct. a fost brumă groasă, în 6 tunete și plóie grea. De nam ceva nou dela Linul nu mi scrieți pân Duminecă cu lucrătorii ce vin aici pe luni!

Ce aveți din nou pe acasă, morbósă a fost baba, aveți lemne tăiate; culesați păstăile, fertați părădaisele, ouă-se găinile? Vinita Iulius, ce scrie Emil? Telefon nu este numai lá Măgură la notar. Tábac este și aici de 35.

Ce face Luțu, Rita, învață Gilu? Grijiți de Gilu cu cartea și să fie buni pcă le voi aduce ceva când voi veni acasă.

Vă sărut pe toți.

V. Rebreanu



Maria și Ion URSA (1950)

Distorie

## Xilografura românească în cărțile vechi religioase

Este cunoscut faptul că primele tiparnițe apărute pe teritoriul românesc au fost găzduite de mănăstiri; astfel, la Târgoviște, a fost întâia tiparniță slavonă unde s-au tipărit - cum era și firesc - cărți religioase. La 10.11.1508, Radu cel Mare l-a adus în Țara Românească pe Macarie care a tipărit „Liturghierul”, pentru ca, în 1512, același călugăr, să tipărească un „Evangelier”, „carte care a slujit ca model cu același titlu de la Beogradul sârbesc, din 1552” (vezi Gabriel Ștrempel, „Cărți vechi românești” în „România Literară”, nr. 51 din 14.12. 1972). În 1550, apare tot la Târgoviște, „Triodul-Penticostar” în slavonă, pentru ca, în 1560-61, Coresi să tipărească în Transilvania, la Brașov, celebrul său „Evangelier” de data aceasta în limba română. Reînvierea tipăriturilor în Țara Românească începe în 1635, la începutul domniei lui Matei Basarab, când doamna Elena și Udriște Năsturel, fratele Elenei, au adus de la Kiev, cu ajutorul lui Petru Movilă, două tiparnițe și meșteri pricepuți care au creat, adevărată școală de tipografie românească. Prima carte tipărită la București în 1678 a fost „Cheia înțelesului”, ilustrată cu frontispicii de gravorul Ioan Bacov. Zece ani mai târziu se imprima aici și „Biblia de la București” sau „Biblia lui Șerban Cantacuzino”. Urmașul lui Șerban, Constantin Cantacuzino, l-a avut alături pe Antim Ivireanul care a tipărit în 1700, la Snagov, „Psaltirea grecească” și, în 1701, „Floarea darurilor”; în 1705; la Râmnicu-Vâlcea apărea „Antologhiobnului”.

Tot mitropolitul Petru Movilă a fost acela care a trimis o tiparniță la Iași, în Moldova lui Vasile Lupu. Cea dintâi carte românească, tipărită la Iași, a apărut în 1643, și a fost cunoscută sub denumirea de „Cazania lui Varlaam”, gravurile ei fiind executate de un oarecare Iliu. În schimb, în 1635, la Câmpulung, apare cunoscutul „Molitvenic” slavonesc, pentru ca, la mănăstirea Govora, în 1640 să se imprime cea dintâi carte de legi în limba română, intitulată „Pravila de la Govora”, tradusă de Mihail Maxa; în „Almanahul grafice române” (editura Graficei Române, tiparul Scrisul Românesc, Craiova, 1927) au publicat, alături de specialiști, și nume ca: N. Iorga, M. Simionescu-Râmnicăneanu, Sextil Pușcariu, I. Bianu, V. Drăghiceanu, I. Dongorozi, Fortunescu, G. D. Mugur, V. Molin. Din acest Almanah, Alexandru Lupeanu-Melin a scos din uitare pe xilografii care au lucrat în tiparnița veche de la Blaj între anii 1750-1800, publicând, în anul 1929, o carte cu acest titlu la Tipografia Seminarului Teologic de la Blaj. La această tiparniță s-au tipărit: Liturghiile, Evhologioanele, Poslaniile, Ohtoicele și Polustavele care au ajuns în cele mai îndepărtate teritorii locuite de români. Aceste cărți au fost presărate cu gravuri executate de xilografi talentați și cultivați. Amintesc faptul că despre tipografiile românești printre primii care au scris au fost Vasile Popp (Sibiu, 1838) și canonicul Augustin Bunea în lucrarea despre episcopii Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovici (Blaj, 1902). De altfel, tiparnița de la Blaj a fost restaurată de Petru Pavel Aron „Din vechea tipografie de la Alba Iulia și Sebeș, în care se tipăriseră „Noul Testament” (1648) al mitropolitului Simion Ștefan și „Sicriul de aur” al Popii Ioan din Vinț (vezi „Xilografii de la Blaj” (1750-1800) de Alexandru Lupeanu-Melin Blaj 1929, p. 9).

În „Almanahul grafice române”, Virgii Moisin reproduce o xilogravură blăjană din 1751, semnată Dracu, dar A. Lupeanu Melin susține că respectiva gravură este, de fapt, a tipografului Vlaicu. Sunt pomeniți, apoi, cei dintâi tipografi și gravori care au lucrat la tiparnița din Blaj. Aceștia sunt: Vasile Konstandin, Dumitru Râmnicăneanul,

Mihail Betskereki (Becicherechi), Petru Tekeld, Diaconul Ioanichie, Sandul sin Ieremia Tipograf, Petru Papavici (Popovici) Râmnicăneanul, Iuan Râmnicăneanul, Ioan Vieszar, Gherman Ieromonahul, Manasie Pop, Belisar Török, Dimitrie Finta, Ștefan Huszi sau Hossu, Ioan Suci, Iosif Almașan și Pavel Iclozan.

În „Bibliografia veche românească”, scrisă de Bianu și Hodoș (voi. II, p. 126), Vlaicu este citat în Strastnicul din 1753; aici se poate citi și numele lui Vasile Konstandin, exact sub titlu; pe verso se află gravura lui Vlaicu cu mănăstirea cea veche de la Blaj. În acest Strastnic, Vlaicu mai are trei xilografii: „Răstignirea”, „Punerea lui Isus în mormânt” și „Învierea Domnului”. Numele lui Vlaicu mai este întâlnit în Evhologionul (1757), Doctrina Christiana (1757) și Orologion (1766).

Conform scrierii lui Alexandru Lupeanu-Melin (op. cit., p. 14), Dumitru Râmnicăneanul a tipărit la Blaj „Învățătura creștinească prin întrebări și răspunsuri” la 8 mai, 1756.

Mihail Betskereki a îngrijit Doctrina Christiana, iar pe verso-ul copertei se află xilografiat icoana Maicii Domnului cu Fiul în brațe (1751); de asemenea, numele lui apare în Liturghii (1756), dar cel mai interesant lucru este faptul că el a tipărit la Cluj celebra Bucoavnă de la 1744!

Numele lui Petru Tekeld este găsit în „Votiva apprecatio”, tipărită în anul 1760 cu prilejul onomasticii episcopului Aron. „Pe verso titlului se vede placheta cu blazonul nobiliar al vlădicăi și cu imaginea Blajului de demul” (ibidem, p. 14).

Diaconul Ioanichie este întâlnit în Octoihul de la 1760, îngrijit de Petru Sibianul, în care xilografia Sfântului Ioan Damaschin poartă semnătura sa; numele acestui diacon, cu o viață extraordinar de zbuciumată, mai apare în Epistola consolatorie din 1761, cu xilografiile: „Sf. Arhidiacon Ștefan, Preacurata Vergura, în slava de nori, cu aureola de stele și cu Fiul în brațe”, Bunavestire și Botezul Domnului.

Sandu sin Ieremia Tipograf, Petru Papavici (Popovici) Râmnicăneanul și Ioan Râmnicăneanul apar pentru prima dată în Evanghelia de la 1765. Sandu venise la Blaj din Moldova, căci numele lui se întâlnește și în Ceaslovul de la Rădăuți (1745). La Blaj, Sandu are o xilografie în foaia de titlu a Apostolului (1767), unde se poate aprecia înaltul lui simț artistic bizantin; tot el decorează și Poiustavul din 1773, ediția a IV-a.

Petru Papavici (Popovici) Râmnicăneanul, fost martor asupra icoanei care a lăcrimat la moartea episcopului Aron, este cel mai productiv dintre xilografii din Blaj. El a fost meșter de tipare sau gravor la: Evanghelia (1765), Orologion (1766), Apostolul (1767), Strastnicul (1773), Acatistierul (1774), Liturghii (1777), Evanghelia (ed. a II-a, 1776), Arhieratikon (1777), Bucoavnă (1777), Catavasier (1777), Ceaslov (1778), Acatist (1791), Polustav (1793), Triod (1800), Liturghii (1807, ibidem, p. 21).

Iuan Vieszar este pomenit în Urbariul de la 1772-1773, Gherman în: Liturghiile din 1795; despre Manasie Pop și Belisar Török nu există indicii decât că au trăit prin anii 1782, 1783; Dimitrie Finta este amintit în Octoihul din 1792, unde are o xilografie cu sfântul Ioan Damaschin. Ceilalți, Ștefan Huszi sau Hossu (1778-1817), Ioan Suci (1797), Iosif Aimășan (1797) și Pavel Iclozan (1797), au fost iscusiți tipografi și gravori ai Blajului în anii menționați mai sus.

Se spune că cele peste 60 de titluri de cărți, tipărite la Blaj între anii 1750-1800, au fost împodobite cu gravuri în lemn într-o artă desăvârșită.

În anul 1929 Biblioteca arhidiecezană de la Blaj deținea peste 100 de clișee ale acestor unici artiști. Oare s-a tipărit albumul mult visat de contemporani cu aceste opere de artă sau au fost uitate până în zilele noastre?

ICU CRĂCIUN

Distorie

## ILVA MARE fiica Maierului și a Rodnei

Cu cca. 500 ani în urmă pe teritoriul actual al comunei Ilva Mare, de o parte și alta a râului Ilva, prin rariștile și poienile existente, locuiau familii răzlețe. Toată zona, tot bazinul Ilvei de sus ținea de Rodna, inclusiv Maieru și celelalte comune apropiate (Măgura, Poiana etc.)

Mai târziu părțile din nordul râului Ilva: Recele, Știomp, Săcătura, Hașca, Cucureasa, Bolovanul țineau de Rodna iar cele din sudul râului Ilva Dealul Matei, Colonul, Ivăneasa, Dealul Ivan, Păltineasa, Poiana Cătunilor țineau de comuna Maieru.

În anul 1710 s-a format satul Ilva Mare cu cca. 60-70 familii iar în 1762 s-a constituit comuna Ilva Mare, odată cu formarea înființarea Regimentului II românesc de graniță la Năsăud. Comuna avea deja 155 familii cu cca. 680 suflete. La început Ilva Mare cuprindea întreg teritoriul, inclusiv Lunca Ilvei care ulterior s-a desprins din Ilva Mare.

Privită de pe vârful Cicerii, comuna Ilva Mare (inclusiv Lunca) se vede în toată splendoarea ei, comună mare și frumoasă, înconjurată de munți și măguri ca o cetate cu ziduri puternice de apărare. Orientată de la est spre vest, este străjuită (dominată) de muntele Comii cu vârful Milerii (1457 m).

Ilva Mare are un însemnat bazin de ape minerale, neexploatate economic până în prezent: Recele, La Sârbi, În Dos, Valea Leșului, Cucureasa, Bolovan și altele, care poate într-un viitor își vor găsi o exploatare științifică modernă, turismul fiind într-o fază de început, ceva mai dezvoltat în Lunca.

Dacă la început Ilva Mare a împrumutat din experiența vecinilor rude apropiate (Maieru și Rodna), în prezent participă de la egal la egal la întreceri culturale cu concursul școlilor și a căminelor culturale, atât în țară cât și în afară (alte țări) cu obiceiuri locale.

În 1829 a luat ființă școala „Comunală” iar mai târziu au luat ființă școli în Lunca, Valea Leșului, Ivăneasa, Recele, Poiana Cătunilor și altele.

În 1748 s-a construit o biserică din lemn care ulterior a fost transferată în satul Petriș comuna Cetate de pe Valea Budacului, iar în comună s-a construit o biserică mare de piatră (1882-1886) în centrul comunei.

Pe lângă școala generală din centru s-a organizat un muzeu interesant de obiecte specifice locale și din zonă.

La dezvoltarea activităților social-economice și culturale și-au adus contribuție însemnată majoritatea cadrelor didactice precum și foștii și actualii primari: Ștefan Sas, Pavel Pop și Hanciuc Vasile.

Cinste tuturor oamenilor luminați din comuna Ilva Mare care își aduc contribuția cu modestie la dezvoltarea economico-socială și culturală a comunei Ilva Mare, astfel ca să fie o comună mare și frumoasă, cu oameni harnici și buni gospodari.

24 iunie 2005, IOAN N. URECHE

CLUJ-NAPOCA



Ansamblul folcloric "CUNUNA" din Maieru

Rebreniana

**BARONEASA (3)**

După ce, în numerele trecute ale revistei, am aflat câte ceva despre Ileana, baroneasa, să vedem acum care este adevărata ei identitate, să vedem ce este adevărat și ce este ficțiune din toată această poveste. Dacă i s-a spus „baroneasă” trebuie să fi existat și un **baron**, un **conte** sau **grof**, cum i se spune pe ungereste. Un grof sau conte în Maieru? Vorba lui Demetriu Boșca: „Ce căutase acest conte (sau grof) în comuna noastră, unde a stat până la moarte? În jos, «la țară», era lucru firesc, căci vedeai în fiecare sat câte un castel al «grofului», căci, își avea iobagii lui, care îi lucrau pământul, dar aici, la noi, un grof era ceva neobișnuit, fiindcă noi eram liberi - grăniceri - cu averi proprii.” Într-adevăr, someșenii n-au fost niciodată iobagi.

Să vedem, așadar, cine era acest grof. Era contele Dominic Zichy, episcop de Veszprém (Ungaria), fiul cel mai mare al familiei Zichy, veche familie nobiliară, cu mari latifundii în Pusta Ungariei, la Zakany. (Scriitorul Jokai Mor, în celebrul său roman „Omul de aur”, amintește de domeniile familiei Zichy.) Dar cum de a ajuns el în Maieru?

După cum se știe, ungerii au declanșat la 15 martie 1848, în Budapsta, revoluția, pentru ieșirea Ungariei de sub tutela habsburgilor, revoluție care s-a extins apoi în tot imperiul. Kossuth Lajos, ajuns comandant al armatei (200.000 de soldați), luptă împotriva armatei austriece nu numai

pentru căderea Imperiului Habsburgic ci și pentru anexarea la Ungaria a principatului Transilvania, a ținutului Voievodina (Jugoslavia), a regiunii de sud a Slovaciei și chiar a unei părți din Austria. Altfel spus, „Ungaria Mare” trebuia să ia rolul Imperiului Habsburgic.

Familia Zichy, care nu era de origine maghiară, și făcea parte din camarila din Viena, era suspectată de infidelitate față de scopul lui Kossuth. De fapt nici una din națiunile înglobate în acest imperiu nu voia ca jugul de lemn al Habsburgilor să fie înlocuit cu jugul de fier al șovinilor unguri. Contele Eugen (Odon) Zichy, fratele mai mic al lui Dominic, este prins, în 28 sept. 1848, pe când venea din Croația, și percheziționat de locotenentul unger Gorgey Arthur. Se găsește asupra lui niște instrucțiuni de la banul Croației, J. Jelacic, către generalul Roth, care lupta contra armatei maghiare. Contele este judecat sumar, ca „tălhar dinăuntru”, și spânzurat, în 30 sept. 1848, iar averea confiscată, în favoarea revoluției. Locotenentul Arthur este recompensat de Kossuth și avansat la gradul de maior, apoi general, comandant suprem al armatei maghiare (11 aug. 1849). Episcopul conte Dominic Zichy, pus pe „lista neagră”, pleacă din Veszprém și se ascunde între românii din Transilvania, domeniile lăsându-le în administrarea unor rude apropiate. În lipsa sa din Veszprém, comandantul militar îl depozitează de funcția de episcop. Contele cere și el, și obține, aprobarea papei de la Roma de a fi eliberat din această funcție.

Prima dată se stabilește în Lugoj, pe râul Sebeș, dar nu stă mult căci, în fuga lui, ascunzându-se de unguri, răbdă frig și umezeală, foame și nesiguranța propriei vieți. Se îmbolnăvește de plămâni și doctorul care l-a consultat i-a recomandat o regiune muntoasă cu aer ozonat de brad. Așa că se refugiază între românii năsăudenți, fideli împăratului Franz Ioseph. Se stabilește în Valea Vinului, dar clima de aici era prea aspră pentru boala lui, și mai mult, atât în Rodna cât și în Valea Vinului erau mulți unguri, pe care nu-i mai putea suporta de când i-au produs acea mare durere, omorând pe fratele său ca pe un criminal de rând, ca pe un borfaș. (De fapt tot așa l-au spânzurat ungerii și pe Emil Rebreanu, fratele lui Liviu.)

Coboară la Maieru, sat curat românesc, unde găsește o climă mai blândă, cu altitudinea de numai 504 m și aici nu mai întâlnește unguri întâlnește în schimb pe preotul greco-catolic Vasile Groze, la care găsește multă amabilitate, afecțiune și compătimire. Preotul cunoștea bine limba latină, germană și maghiară. Corespondența dintre ei o purtau în limba germană. Stabilitatea lui la Maieru a avut loc în anul 1858. Deși revoluția ungerilor fusese înăbușită cu 9 ani în urmă, contelei nu-i mai trebuia Ungaria. Rudele care-i administrau moșiile îi trimeteau banii aici.

În partea de sus a comunei (spre Rodna), era o clădire din piatră, numai cu parter, fost sediu al Companiei de Infanterie din cadrul Regimentului Grăniceresc Român, care se desființase cu 8 ani în urmă (la 1851), iar clădirea și terenul dimprejur, 2 jugăre și jumătate, pe care se făcea cândva instrucție, erau în proprietatea comunei. Contele cumpără de la comună atât clădirea cât și terenul, pentru a se stabili aici definitiv.

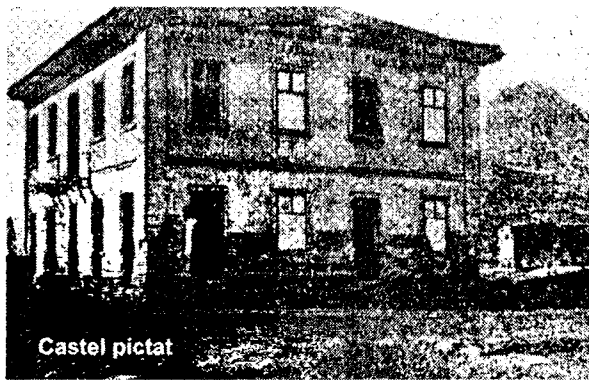
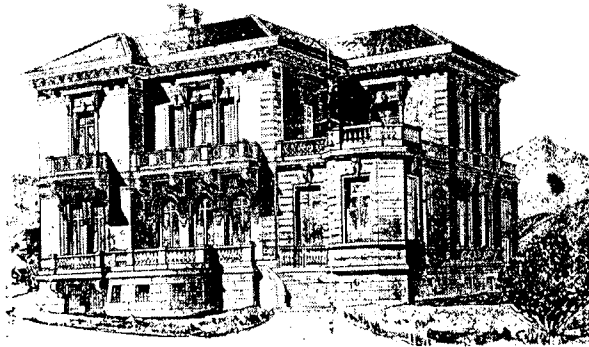
Clădirea nu era corespunzătoare ca locuință: avea camere mari din piatră, reci, umede, pline de igrasie, așa că se hotărăște s-o modifice, transformând-o în castel cu etaj. Un arhitect din Viena vine la fața locului și-i întocmește un plan, un proiect, al castelului, frumos, impunător, cu o mulțime de balcoane, și după acest proiect și-a construit castelul, deși nu l-a respectat întocmai. „La ce trebuie atâtea balcoane pentru un singur om?” Așa că a făcut numai unul, spre șosea.

Fiind plecat în stațiunea Arco, din Italia, pentru tratament la plămâni, îi scrie preotului Groze cum să finiseze camerele de la etaj. Merită să citim un fragment; (31 dec. 1870) „Am dat instrucțiuni lui Gyula să-ți iasă înainte la Pesta (să-ți scrii din bună vreme) unde-ți va arăta tot ce este de văzut. Te va duce pe pustă până la **Zakany** ca să-ți arate proprietatea mea. Îți va preda apoi un bilet de tren până la Trieste unde însumi te voi aștepta în hotelul despre care am vorbit.... Deși cu tusa mi-e mai bine, doresc să vin cât mai în grabă acasă căci nu mă prea împac cu viața aceasta lenevoasă.

Pentru odăile de la etaj voi cumpăra cuptoare cu microunde și le voi trimite. Sub cuptor să pună lespezi de piatră căci dacă nu, focul ușor se poate furișa să aprindă podelele. Rog apoi fiți cu băgare de seamă ca nisipul ce se pune sub podele să fie uscat, altfel putrezesc ori se face burete. Ar fi bine dacă din odaia cea roșă ați scoate podelele și pământul, să se sape 1 1/2 urmă. Să stea așa 4 săptămâni să se pună apoi var nestins, de un deget, peste acesta cărbuni sfărâmați, apoi nisip uscat; numai așa poți avea o odaie sănătoasă... Să se facă, toate: **de bani nu ducem lipsă** (s.n.)

Pentru biserici poți face contractul cu siguranță și poți pune orice termen pentru plată...”

Marere filantrop, având bani destui, în afară de castel, care avea

**Castel ruină 1941**

zece camere, mai construiește o vilă cochetă, din lemn, lângă drum, „dincolo de părau”, cum zice Rebreanu. Mai construiește și o serie de clădiri anexă pentru gospodărie (se ocupa și cu grădinăritul), și tot în curtea castelului mai construiește o casă cu trei camere, folosite ca farmacie și spital pentru oamenii bolnavi. La spital angajează pe medicul Bartok Zsigmond, de la Rodna. Spitalizarea, tratamentul și medicamentele erau gratuite iar el, contele, îl ajuta de multe ori pe medic, ca „felcer”.

(va urma)

IACOB VRANĂU-PRUNDARU

**Lunga viață și drumul lung al durerii  
-Păsări în colivii-**

(continuare)

Dar, - deși odată refugiat, în vechea țară, - la pușini ani, a trebuit să ispășească un alt calvar, acela al noilor stăpâni comunisti, fiind condamnat politic la mai mulți ani de temniță petrecuți prin mai multe închisori, ducând la sfârșitul tragic al acestuia în anul 1976, la numai 63 de ani.

Un document semnificativ, este **Telegrama din 28 mai 1946 a lui Burton Y. Berry reprezentantului diplomatic al U.S.A. la București** prin care comunică Departamentului de Stat de promisiunea obținută de Rege de la Petru Groza, de atenuare a campaniei de procese împotriva criminalilor de război și a celor răspunzători de dezastrul țării, în schimbul decorării acestuia, ceea ce sprijină planurile electorale ale Guvernului, **repetată, la Moscova sub nr. 87 și la Secretariatul delegației S.U.A. la Paris sub nr. 58.**

În aceasta se face referire la faptul că Regele, la o ceremonie oficială, i-a acordat lui Petru Groza Președintele Consiliului de Miniștri o înaltă distincție românească în schimbul promisiunii de a reduce intensitatea companiei de procese împotriva criminalilor de război și a celor răspunzători de dezastrul țării, și a arestărilor, numărul reținuților fiind necunoscut.

Printre **alte aresări, se evidențiază liderii național țărăniștilor**, Ilie Lazăr secretar general în primul guvern Antonescu cât și dr. Domokos și **Boșca Mălin (în realitate Mălin)** despre care se afirmă că au scris articole în timpul regimului Antonescu.

(Document preluat din lucrarea: „Procesul Mareșalului Antonescu” în 2 volume, Editura: Saeculum I.O. și Europa Nova București 1955, ediție prefată și îngrijită de Marcel Dumitru-Ciucă, și Cuvânt înainte de prof. Dr. Iosif Constantin Drăgan, și prezentat atât în limba engleză cât și în traducere în limba română.

În aceste condiții de deplină libertate activitatea literar-politică a acestuia ar fi fost mai prodigioasă rămânând totuși în amintirea noastră, câteva scrieri și anume:

- Poezii populare din granița Năsăudului Sibiu - 1935;
- Maieru Însemnări pe răbojul vremii Cluj 1936;
- Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc București 1945 Editura Asociația Scriitorilor și Gazetarilor Năsăudenți;
- Stropi de rouă sub semnătura M. Știopu / Emil Boșca Mălin scăpând din obiectiv editura și data apariției;
- Telepatie și hipnoză în închisorile comuniste Editura Glasul Bucovinei Iași 1995, îngrijită și apărută sub inițiativa prof. dr. Lazăr Ureche (făcută cunoscută de către prof. Icu Crăciun în prezentarea „Neînvinșul Emil Boșca Mălin” inclusă în culegerea de eseuri, recenzii, reflexii, din: „În căutarea Graalului” Editura Saeculum Beclean 2003.

Am căutat să desprindem din viața și activitatea celor amintiți câteva prezențe caracteristice fiecăruia considerând că, primul Silviu Brucan (fost Saul Brukner), a avut un destin și o carieră politică comunistă, renegată în noua democrație, putând fi socotit ca „un guzgan al vieții sale”, pe câtă vreme ceilalți doi, Păamfil Seicaru și Emil Boșca Mălin sunt mari patrioți, și nu pot fi socotiiți „guzgeni ai presei” iar viața și activitatea lor rămâne în conștiința noastră putând fi întâlniți în biblioteci, căutați și apreciați pentru operele lor.

av. dr. HORAȚIU BOB și

col. magistrat RADU TRAIAN BOB

**Post Scriptum,-**

După prezentarea „Lunga viață și drumul lung al durerii-Păsări în colivii”, - care ne-au zrunecat sentimentele aflând realități pline de adevăr de necontestat, -evidențiem câteva consemnări care confirmă pe deplin o mirabilă virtualitate a lui Pamfil Seicaru și Emil Boșca Mălin, -care afidau interdicțiile și opacitatea ideologică din vremea lor, ridicându-se deasupra celor care colportau asemenea ideologii, -și anume:

În revista „ROST- cultural politic și religios” - an III, - ni se amintește că la 20 octombrie se împlinesc 25 de ani de la plecarea spre cele veșnice a lui Pamfil Seicaru/1894-1980/ -unul din cei mai mari gazetari români, -care a fost comemorat la Mănăstirea „Sfânta Ana”, din Orșova, de pe malurile Dunării -rămășișele pământești ale acestuia fiind aduse la cimitirul Sfânta Vineri - din București, -și reînhumate creștinește în pronaosul Mănăstirii „Sf. Ana” - din Orșova, -Se amintește că mănăstirea „Sf. Ana” - din Orșova, a fost ctitorită de Pamfil Seicaru, și ridicată între anii 1936-1959 în memoria ostașilor căzuți în primul război mondial la care a participat și acesta, -primind cel mai înalt ordin - „Mihai Viteazul” -pentru bravura lui.-

Ca o recunoștință a înaltului ordin primit, a fost și ctitorul „Monumentului Eroilor” de la Mărășești, și de asemenea a încă două monumente ridicate în memoria victimelor războiului în Ucraina și Franța,-

Desigur că, și pentru „Neînvinșul” Emil Boșca Mălin prezentat de profesorii Sever Ursă și Icu Crăciun, în numeroasele lor articole omagiale în decursul anilor, se va organiza o comemorare și un colocviu în memoria acestuia în comuna locului de naștere Maieru cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la moartea acestuia/1913-1976/, în anul viitor 2006.

Cît despre Silviu Brucan (Saul Brukner), el rămâne aseși stalinist din tinerețe, un comunist fără scrupule în perioada comunistă când semna articole profund proletare în „Scânteia”, - ponegrind scrierile și activitatea marilor intelectuali ai țării, -trezindu-se acum la bătrânețe că n-a vrut decât binele poporului pe care l-a defăimat ani îndelungați, propagând zeci de ani ideologia răului și pe care acum l-ar dori cufundat - această portretizare fiind făcută în Săptămânalul Independent Europa și Neamul Românesc - „NAȚIUNEA”, fondator prof. Dr. Iosif Constantin Drăgan - Serie nouă nr. 299/784 anul XVI aprilie 2005, iar noi, facem completarea,... că poate Satana își va aduce aminte de el... în veșnicia iadului.

Completare făcută de av. dr. Horațiu Bob și în amintirea fratelui său col. magistrat - nu demult dispărut Radu Traian Bob

25 octombrie 2005

## Eminesciana

## PĂDUREA ÎN POEZIA LUI EMINESCU

În poezia "Fiind băiet păduri cutreieram", poetul mărturisește: "Fiind băiet păduri cutreieram/ Și mă culcam ades /lingă izvor/ iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam/ S-aud cum apa sună-nceișor".

Sînt trăirile din anii fericirii ai copilăriei în mijlocul unei lumi dominate de măreția codrului.

Simfonia vieții rustice, raiul copilăriei poetului de la Ipotești, ambianța văii și a dealului, a codrului ce-mbracă înălțimile satului cu muzica lui melodioasă, își vor amplifica mereu ecoul în poezia sa poetul regretîndu-le cu patima mai ales în anii maturității.

Numai natura îl poate consola și reechilibra, natura cu pădurea ei mult îndrăgită, cu energia ei inepuizabilă, cu farmecul ei, cu vegetația și esențele ei tulburătoare, care conferă lumii aceea specifică ambianță a minunilor. Odată cu trecerea anilor, aceste trăiri vor marca tot mai mult existența poetului, răsfrîngându-se în creația sa precum un ocean întors al unui suflet prea simțitor.

Copleșit de regretul copilăriei și fericirii pierdute, poetul adresează timpului neiertător un strigăt jalnic, ale cărui ecouri se amplifică pare că în infinit: "Unde ești, copilărie, / Cu pădurea ta ca tot? / Numai pădurea copilăriei, asemenea unui prieten apropiat știe și poate să asculte și să înțeleagă toate dorurile poetului, "un tînăr prinț cu ochi negri și cumișii".

Înțelegînd la rîndu-i glasul codrului într-o legătură intimă, "Povestea codrului", Eminescu își închipuie codrul ca pe un "împărat slăvit ce poartă pe fruntea lui o cunună de soare, luna și luceferi: "Împărat slăvit codrul/ Neamuri mii îi cresc sub poale/ Toate înflorind din mila/ Codrului, Măriei-Sale". Curtenii săi sunt din neamul cerbilor, iepurii îi sunt crainici, furnicile îi alcătuiesc armata, orchestra-i formată din privighetori, albine țin hangul iar izvoarele îi spun povești. Fermecat în anii iubirii sale, de asemenea decor de basm, poetul trăiește în trecut cu nostalgie dureroasă, nuanțînd tot mai bogat însemnarea sentimentului naturii cu cel al dragostei.

Poetul se reîntoarce la starea de inocență primară a copilăriei, pe cărările dumbrăvilor de aur și sub freamătul de frunze din pădurile de pe dealurile Ipoteștilor.

Natura cu numeroasele ei elemente este prezentă pretutindeni în creația eminesciană. Codrul nu este folosit în poezii doar ca un element care să sugereze sau să întregască atmosfera, ci ca un mijloc de punere în valoare a sentimentelor, participînd ocrotitor la multe întîmplări din viața omului.

"Revedere" este o elegie filozofică în care nostalgia poetului pentru codrul copilăriei - simbol al tinereții veșnice acumulează o putere emotivă și o expresie artistică rar întîlnită, dînd, în același timp, amamicului sentiment ai trecerii ireversibile a timpului neabănuite nuanțe și prfunzimi. Eternitatea naturii și a codrului devine în fața existenței limitate a omului o idee obsedantă.

Ce poate fi deci mai normal decît dragostea pe care a arătat-o cel mai mare poet al nostru, pădurii? Toată opera sa este străbătută de acest sentiment. În poeziile lui Eminescu, codrul este prezent, însoțind toate vîrstele și ceasurile vieții: vîrsta dragostei, vîrsta luptei bărbătești pentru apărarea pămîntului țării și a vieții libere, vîrsta melancoliei apusului și ceasul sfîrșitului, al pomirii pe drumul cel fără de întorcere: "Vino-n codru la izvorul/ Care tremură pe prund, / Unde prispa cea de brazde/ Crengi plecate o ascund/... Adormind de armonia/ Codrului bătut de gînduri, / Flori de tei deasupra noastră/ Or să cadă rînduri-rînduri, /

În simțirea lui Eminescu, teiul, acest copac admirabil al pădurii noastre, cu flori suave, cu parfum tulburător și îmbietor este martorul neclintit al iubirii. Când Blanca, fiică de rege, vede pentru prima oară, pe tînărul frumos, ce avea să-i fie iubit și logodnic, el poartă "flori de tei în păru-i negru și la șold un corn de-argint."

În afară de tei, copacul atît de mult iubit de Eminescu, poetul mai pomenește în poeziile sale și alte specii de arbori, fiecare avînd un rol bine determinat în cadrul natural descris: bradul = seninătate, semeție, generator al prospețimii atmosferei, simbol al vegetației veșnice: "Pe lîngă plopii fără soț"; stejarul = putere, măreție, siguranță, "Singuri voi stejari rămîneți", "Sună codrul de stejari; arinul = melancolie "printre raiauri de arin"; salcîmul = meditație, tristețe; "vechiul salcîm"/ „se scutură salcîmii", fagul = trăinicie, echilibru; "rariște de fag"; "visul codrului de fagi".

Codrul, generator de energii este văzut de poet, uneori verde, plin de viață, vesel și prietenos, alteori negru și trist. Această alternanță de nuanțe, demonstrează o stare de spirit în succesiunea ritmică a anotîmpurilor și în scurgerea ireversibilă a timpului. Sentimentele umane sunt sprijinite și întreținute de farmecul naturii, când duioasă, când acaparătoare. Raportul complex creat între natură și poet este unul mioritic, al dăruirii, al unei reciprocități care se completează și în care elementul trecerii devine obsedant.

-continuare în pag. 10-

## Năsăudeni de seamă

Continuare  
AUREL CLEJA (2)

Aurel Cleja s-a născut la 9 ianuarie 1917 în comuna Rodna, din țara Năsăudului, localitate cunoscută cîndva ca Rudana, Alt Rodna, Rodnaer District, Rodna Veche, ș.a., atestată documentar încă din 1235, fiind una din cele mai vechi așezări de formă urbană civitas- din cuprinsul Transilvaniei, cu tradiții seculare în păstrarea ființei naționale a românilor ardeleni, a faptelor de arme ale ostașilor din cele 44 comune grănicerești înrolați în Regimentul 2 de graniță, care au luptat chiar și împotriva armatei lui Napoleon Bonaparte împărat al Franței, faptele acestora fiind elogiate la vremea lor, comună care și astăzi își păstrează tradițiile strămoșești.

Părinții lui Aurel Cleja, sunt Ilie Cleja și Ioana, născută Tăpălagă, despre care am mai amintit, pe care acesta nu se sfiește ca să-i prezinte sub adevărata lor valoare părintească, rămîne în sufletul și inima lui, astfel:

- tata, era din Salva, fiu de țaran, care „în școlile înalte s-a dus în suman”, pe care „deși le-a terminat cu eminent de-ai lui nu s-a desprins nici un moment”, iar

- mama, „a fost o țărăncă înțeleaptă și curată, care a devenit autodidactă... pentru ca să mă vadă o țără de domn” așa cum, de altfel, îi portrețizează pe amândoi cu multă sinceritate, în poeziile publicate mai demult și republicate în volumul de versuri „COROLE de vremelnicii” Editura Napoca Star Cluj, 2002.

Despre ILIE CLEJA (187-1954), tatăl lui Aurel Cleja, am găsit consemnate cuvinte elogioase în 2 lucrări, și anume: - „Plaiuri năsăudene și bistrițene”, vol. 8, anul 1985, în care Clemente Plăianu ni-l prezintă ca: un grănicer, apostol național în Maramureș în Bîrsana pe Iza, ... un educator patriot, care fiind înregimentat în falanga de intelectuali, au luptat pentru deșteptarea neamului în întregirea țării”, cât și, în - „Drum spre inima țării”, de Nicolae Docsănescu- Editura Albatros București- 1987, în care în cCapitolul: „Bîrsana o așezare pe Iza”, unde Ilie Cleja a funcționat ca învățător câțiva ani, se menționează: „După parcurgerea pagină cu pagină a întregii monografii a bîrsănescului înțelegeam mai mult și cu teamei, faptele dascălilor Nicolae Fabian și Ilie Cleja”.

De altfel, pregătirea școlară și activitatea lui ilie Cleja este deosebit de anevoioasă și străbătută cu mult curaj în Imperiul Austro-Ungar, întrucît aceasta după, ce face primele clase primare la Salva, își continuă clasele 1-4, la Liceul grăniceresc din Năsăud, după care trece la Preparandia din Gherla, unde își finalizează studiile din care un an practică pedagogică îl face la Școala profesională din Bîrsana Maramureș, obținînd în final diploma de preparand absolut, învățător, începîndu-și activitatea ca învățător în Bîrsana, până în 1914, când vine la Rodna, funcționînd până în 1917, unde se și căsătorește și se naște fiul lui Aurel și fiica Melania, reîntorcîndu-se pentru puțină vreme în Bîrsana, după care, în 1918, datorită calităților sale didactice, este promovat ca dascăl la Năsăud, funcționînd ca revizor școlar până la pensionare.

La cîtăva vreme după naștere, în 1918, Aurel Cleja, pleacă împreună cu părinții săi în Bîrsana Maramureș, avîndu-l învățător chiar pe tatăl său, unde urmează clasele primare, pentru ca mai tîrziu întreaga familie să se stabilească la Salva Năsăud, unde copilul Aurel este înscris la Liceul Grăniceresc din Năsăud, cu mari tradiții educativ culturale și patriotism, pe care îl frecventase mai tîrziu și tatăl lui, iar după 5 clase este trecut la Școala normală din Năsăud, și aceasta cu îndelungate tradiții școlar-educative, continuîndu-și pregătirea pentru a deveni învățător.

Aici, la Școala Normală din Năsăud, spre sfîrșitul anilor de școală în clasa a VIII-a, are amărăciunea sufletească de a fi găsit vinovat și a nu-și putea termina pregătirea și a obține diploma de învățător, datorită ideilor progresiste ale multor tineri și elevi din acea vreme, fiind pedepsit deosebit de drastic, alături de alți colegi.

Așa după cum rezultă din Procesul verbal din 5 mai 1936, încheiat de Consiliul Profesorat al Școlii Normale din Năsăud, în urma cercetărilor efectuate începînd din 1 martie 1936, continuate în ședințele din 29,30 aprilie, 1 mai și 5 mai 1936 și din observațiile profesorilor (originalul fiind găsit în arhiva Ministerului Învățămîntului în anul 1952, și dactilografiat chiar de Aurel Cleja), reiese că:

- au fost cercetați 8 elevi, din clasele a VI, VII, și a VIII-a evidențindu-se activitatea fiecăruia, printre care:

- ia pct. 3, este menționat și Aurel Cleja, elev, în clasa a VIII-a cu următoarele activități:

a/ a fost în legătură cu organizația de extremă stîngă, probabil influențat de fratele său Ștefan Cleja, student la medicină, mijlocind întîlniri pe calea ferată și în Lagăr (acesta fiind terenul unde făceau instrucție altădată soldații grăniceri) mijlociri între elevii Baciu și două persoane necunoscute,

b/ a purtat nume conspirativ de „Radu”,

c/ a avut cunoștință de activitatea lui Ciobotariu Teodor la Poiana Ilvei,

d/ a primit reviste și ziare socialiste de la un emisar al unei organizații de stînga, pentru a le da după un timp elevului Baciu Ion,

e/ exprimă în scris sentimente de revoltă contra religiei și spune cu educația morală și națională este în slujba monștrilor și a hoților.

După descrierea activităților cei 8 elevi pentru fiecare în parte, și a constatărilor respective, Consiliul profesoral hotărăște sancționarea a 6 elevi, cu eliminarea din școală, a unui elev Garbulinski Nicolaie din clasa VI-a cu avertisment de eliminare, a unui elev, Baciu Ion, care a recunoscut fapta, absolvit de orice pedeapsă.

-va urma-

av. dr. HORAȚIU BOB

col. magistrat RADU TRAIAN BOB



Ansamblul folcloric "CUNUNA" din Majeru



## Opinii

## KOGAION / KOGAIONON-UL RODNEAN(NORDIC) PELASGICITATEA ȘI STRUCTURA MULTIKOGAIONICĂ A CARPAȚILOR PRIMORDIALI / MUNȚII RODNEI (MR) - STUDIU DE CAZ HIDRO-ORO-TOPO-ANTROPONIMIC

Dr. Valer Scridonesi-Călin, Universitatea București

Memoriei Zalmoxis-ului întrupat Nicolae Densusianu și urmașilor săi: preot Dumitru Balasa, istoric Augustin Deac, arhitecta Silvia Păun

Motto: (I) "Carpații Daciei formează o regiune arheologică de o extremă importanță pentru timpurile ante-istorice... Simulacrele și altarele primitive ale divinităților, ... columnele votive și comemorative, ... sculpturi megalitice <Scaunele> divinităților..., eroi uriași, ... figuri de animale... <Calul Alb> consacrat Soarelui, ... peșteri și caverne - capele pentru ceremonii ori reședințe ale oracolelor... rămășițe ale religiei / pelasgice / urano-saturnice" [N. Densusianu (N.D.), "Dacia Preistorică" (1913), p. XCV] (2) /Există o / "legătură între TELCHINII /pelasgi/, lucrători de metale și loc. TELCI de lângă RODNA Veche" (ib. XCVI). (3) "Regiunea de la Dunărea de J..., în toate timpurile pământul cel clasic al producțiilor metalifere..., începe metalurgia... arta de a fabrica metale. Pământul Eladei și al Asiei Mici a fost totdeauna sărac de mine și de fauri. Chalybii, Dactylii, Cureții și Telchinii, maeștri în topirea și prelucrarea metalelor ne apar la dânșii... colonii sau migrațiuni, de multe ori ca un fel de alchimisti vrăjitori (ib. XCEX). (4) "La pelasgii meridionali / din Hemu... până în Arabia /se găseau încă pe vremea lui Ptolemeu/ localități pelasge/: Istriana, Rhadu, Sătula, Carna, Lata, Albana, Amara, Draga, Săraca, Deva, Petra, Suratha, Aurama, Sora, ..., iar în Pliniu orașele: Thatice, Sandura, NASAUDUM, Rhemia, toate în Africa" (ib. p. 681). (5) "Lucrarea minelor în Galia/ de Sud începuse în timpurile ante-celtice... /la/ RHODA - o numire pelasgică din care deriva RHODAN... Omonimele / lor / ni se prezintă în regiunile cele mai avute în metale ale Ardealului: ... RUDA, RODNA (mine celebre de Ag, în evul de mijloc RHODANA)" (ib. p. 632).

(6) (a) "Nume de persoane /ca/ OGIGAU, IVU, CÂRC din SANGEORZ (așezare f. veche, în trecut Sf. GHEORGHE) ar fi de origine TĂTARĂ." ("Prin ȚARA NĂSĂUD-ului", ed. Stadion, Buc., 1971, p. 49; I. Cosma, M. Pop, N. Sabău).

(b) "THEBA (întâia capitală a EGIPTULUI) poartă un nume pelasg și a fost întemeiată de un rege pelasg OGYGUS/ OGIGUS... de dinainte de diluviul cel mare al lui Deucalion (Noe)" (N.D. ib. p. 682).

(c) "La Umbrii /italici /, un oraș al pelasgilor Liguri se numea IGUVUM. Numele... IGU, IGUL, IGA, mai există și azi la poporul român în Transilvania" (N.D., ib. p. 690).

(7) (a) "...din idioma lucrătorilor /pelasgi/ de mine din Hispania..., la Pliniu: palacras (palacra) - bucăți de Au masiv, ... la lucrătorii de mine din Transilvania paraclau ciocan pentru spargerea pietrelor și paracluire spargerea pietrelor, /care/ presupun paracla piatra de spart cu paraclau" (N.-D. w. p. 705).

(b) "...la minele din RODNA, la carierele de marmura CORMAIA și la carierele de dăcit Poiana ILVEI, se folosea paraclau la spargerea bucăților mari" (T. Moraru, "Ocupații în Munții RODNEI", 1965)

Prin Carpații primordiali înțelegem <Carpații Daciei>, inclusiv burebistanii Carpați Păduroși. Pelasgicitatea ca atribut al Munților RODNEI (MR) ni se impune indirect și parțial prin "Dacia Preistorică" (1913), cum argumentează (1)>(7). Parțial, deoarece orografia (studiul formelor de relief) și oiconimia (studiul numelor și locuirii) corelate prin cercetarea lingvistică hidro-oro-topo-antroponimică îi va dovedi și mai pelasgici. Investigând mulțimea (TELCI, RODNA, NĂSĂUD, paraclau) din zona MJR, prin prisma mitologiei zeilor ante-olimpicieni (mitologia pelasga), MR ne vor oferi un șir de surprize hidro-oro-topo-antroponimice, între care prezenta CUREȚILOR, ceilalți "maeștri în topirea și lucrarea metalelor", lângă exploatarea miniere antice de la RODNA (active și azi), în subzona CURĂȚEL [culme /munte, vf. (1520m), șa, parâu] în E/SE-ul MR, TELCHINII aflându-se în partea diametral opusă V/SE subzona TELCI-TELCIȘOR. Cum CUREȚII erau divinități

arhaice, precedând nașterea lui Zeus, fiind născuți de GAIA" (Hemberg, 1956, p. 24), îi vom afla și în subzona GAJ/GAIA [munte, căldare, culme, Dosu (1859 m.), sa, vf. (1847 m.), parau afl. al SOMEȘ, parâu afl. al BILA] vecină cu zona CURATEL. Tot de GAIA, erau născuți și CABIRII (de la tatăl URAN), în același perimetru, conservându-se elemente ale mitologiei pelasga a CABIRI (CEI MARI) lor „grup de patru divinități arhaice, pelasge [(Ax)IEROS, (Axio)KERSA, (Axio)KFRSOS și KASMILOS]... descoperitorii metalelor și zeități artizane (turnători, topitori, fierari)... dar și personificări ale forțelor telurice și naturale" ("Grande Encyclopedie" t. 9, 1899, p. 606) prin subzona COBAȘEL/ CABASEL (substituție A/O ca în Dacia/ Docia) [culme /munte, vf. (1835 m), parâu, vale, exploatarea miniere de azi], între CABAȘEL și GAJA, aflându-se subzona HAROS/HIROS (culme/ munte vf. (1654 m.)), relicvându-l pe (Ax)IEROS, dar și pe Cavalerul Trac (HEROS/HIEROS). O sub-zona CABA (toponim, hidronim, izvor mineral) există între localitățile MAIERU și CORMAIA paleolitice (aparținând de SANGEORZ /Sf. GHEORGHE - ocultantul creștin al lui ZALMOXIS), CABA măiereană conservând CAUTES - numele dadoforului din Cultul Soarelui (Mithra), cel ce anunța răsăritul Soarelui cu torța <flacăra sus>. Porecla CAUTES o poartă neamul ISIP - alta relicvă pelasgă de la AESIP/ AESIPOS - tatăl adoptiv al Gemenilor Divini/Zalmoxieni APOL și ARTEMIS, Zeița având un "descendent" antroponimic local ARTENE, iar din poziția CAUTES-ilor, măierenii constatând cel dintâi răsăritul de soare al zilei. Al doilea și al treilea CABIR, eliminând adresarea (Axio), ne furnizează KERSA și KERSOS (fem. și mase.), ambele dând relicva pelasga GERSA (râu, vale, localități), cu KERS - CER - CERUS confirmata pelasgo-galic prin râul și ținutul GERS, existente, și azi, în Franța. Numele KIASMILOS al celui de-ai patrulea CABIR îl vom rescrie CAS MILOS, astfel primind înțeles fundamental, existențial, într-o zonă în care pastoritul asigură existența omului, din timpuri imemorabile. "CABIRII figurează în religia pelasga din care a ieșit antropomorfismul homeric, și ca genii ale focului terestru. El comunicau VINULUI flacăra focului" (ib. "Grande...", p. 606-610), prezenta lor anteistorică în MR explicându-se prin excepționala mulțime de hidro-oro-toponime cu VIN: Valea VINULUI (sat al c. Rodna, pr. afl. al Izv. Băilor, pr. afl. al Cormaiei; pr. afl. al Rebrei - în PARVA vedica), Lunca VINULUI (vechi nume al Parvei), Vf. /DI. VINULUI (1028 m) la V de Parva, DI. VIN (1011 m) la N de GERSA II, Piciorul VINULUI la S de TELCI, pr. VINISORUL afl. al Paraului Repede (afl. al VISEU-lui) în BORSA, la SE de ea.

CHALYBII sunt atestați în MR, peste tot unde se mai pronunța, construiește, ori folosește COLIBA.

Alăturând la RODNA (cetate dacica RUIDAVA, apoi top. RUDANA, RODANA, ROCNA, ROGNA) NĂSĂUD-ului (vezi pelasgicul african NĂSĂUDUM), rezulta noi confirmări... metalurgice pentru MR, de asta data, telchinice, prin activitatea arheologică pluvială a VĂII CASELOR (capricioasa ca în 1422), care a umplut vatra localității cu zguri metalice (resturi ale prelucrării metalelor), aduse din amonte de la circa 10 km S de TELCI, astfel confirmându-l pe Densusianu (ib. XCVT), chiar dacă nimeni n-a pus, încă, problema cercetării provenienței acestor zguri. Confirmarea arheologică a pelasgicității NĂSĂUD-ului, în afara numelui, se dovedește arheologic, prin prezența în VALEA CASELOR a unei așezări neolitice (inclusiv ceramica), continuată în epoca bronzului [unelte, sarcofage de gresie - la nivel de mecropolă (Năsăud, având etimologie de la funerara nasalie)], apoi în epoca fierului, și prin descoperirea de monede de tip tetradrahma macedoneană (din sec. lui Alexandru cel Mare - MARE închinător la și apărător de CABLRI), respectiv prin dovezi paleolitice, în zona imediat vecină, la REBRIȘOARA (cu GERSE-le sale și cu râul GERSA) și la REBRA (cu REB, din BuREBista, atestat în scris pe ceramica, în La Tene-ul dacic de BURIDAVA/Ocnița - sec. 3 i. Hr.).

KOGAION/KOGAIONON-ul și structura multikogaionică a Munților RODNEI (MR) începe cu

ÎNCEPUTUL, adică cu Muntele CRUCEA CHEU-lui [din spatele pelasgului Muncel (1625m)] - Inima/Nucleul lingvistic al acestei structuri/structurări, deoarece rădăcina indo-europeană (IE, Pokorny, 1959) KEU, de la care deriva KOGAION (Vinereanu, 2001), semnifică <a se înalta /a se ridica (încovoindu-se/ curbându-se)>, precum o fac căciula, căpița, capaț(ina), ciuca, cioaca (Moldoveanului, 2543 m.) etc., toate provenind etimologic din KEU, alte înțelesuri primare ale acestuia fiind <a (se) încovoia /a fi curbat ridicatură, curbură, concavitate, cavitate>.

Sintetizând strabonian (STRABON, 64/63 i. Hr. - 23/26 d. Hr.) KOGAION/KOGAIONON-ul, ca o structură funcțională religioasă, la daci, prin elementele sacre/ sfinte: (munte, râu/ parâu, peștera/ grotă, loc de adunare/ închinare/ celebrare), se constată că încercările de focalizare a KOGAION/KOGAIONON-ului, de-a lungul vremii, au reușit o surprinzătoare și nesperată, de aceea neremarcată/ neglijată/ ocultată, rezultantă: <Cultural, Carpații Daciei aveau o structurare multikogaionică, cu un KOGAION SUPREM - KOGAIONON-ul [muntele Godeanu (1656 în) cu promontoriul multiterasat a SARMISEGETUSEI REGIA și cu celelalte artefacte răspândite în «podșul dacic» al masivului SUREAN], care, sacerdotal, ținea sub-ascultare religioasă mulțimea de KOGAION/ KOGAIOANE, răspândite pe întreaga arie carpatică (a foarte numeroaselor neamuri de pelasgo-daco-geți)>, model ce s-a propagat și în creștinism. În MR, există dovezi/ argumente lingvistice hidro-oro-topo-antroponimice, dar și geografico-geologice, material arheologice, pentru o structură multikogaionică, în sensul precizat. Cu Muntele Crucea CHEU-lui am avea Muntele Sfânt, Apa Sfântă, curgând, nu departe, sub numele carpato-vedic SOMEȘ(-ul Mare)/ SOMA (Băutura Sfânta/ Băutura Zeilor). Peștera/ Grotă Sfântă se afla în zona pelasgică telchina a TELCI-TELCIȘORULUI, cu numele Jgheabului lui ZALION (4,513 km lungime și cu urme de rinocer lanos) incifrându-l pe Marele Preot Sfânt (ION) ZAL, cu ZAL din ZALMOS/ZALMOXIS. Ca era Marele Preot (Sfânt) ZALION, ne decriptează al doilea nume al peșterii - PREATULUP, incifrând esența PREOTU'LUP, așa stindardul dacic fiind de invocat, iar implicațiile pentru KOGAION/KOGAIONON-ul RODNEAN (NORDIC) iau amploare, cu atât mai mult cu cât pelasgicul ORBELOS = STRĂLUCITOR (D. Oltean, "Religia dacilor", 2002, p. 43) este direct legat cultural și lingvistic de parâul ORBULUI, care străbate peștera. Locul de Adunare Sfântă poate fi marcat în MR, prin 7 NEDEI: vf. NEDEIA (1596 m) în NV, vf. NEDEIA STRAJA (185 m) în Centru-N, NEDELIREA (RHEAI) în Centru, NEDEIA Țăranului (1857 m), munții NEDEIA Biriadelor și NEDEIA Sacă, și vf. NEDEIA Grajdului (1856 m), ultimele patru în spatele Muntelui CRUCEA CHEU-lui (și al muntelui Piatra lui LOS, CHEU și LOS munți din complexul pelasg MUNCCEL-RUNC). Atâtea NEDEI sugerează o structură multikogaionică a MR, putând fi identificate cel puțin 7 subzone nucleate kogaionice (munte, apă, peșteră, loc de adunare). Funcțional, dar și cu alte argumente, KOGAIONON-ul RODNA (NORDIC) nu va avea CHEU-l ca Munte Sfânt, ci pelasgicul MĂGURA SANGEORZ (1368 m), poziționată mult mai favorabil tinerii sub ascultare a întregii structuri multikogaionice a zonei Munților RODNEI.

KOGAIONON-ul RODNEAN (NORDIC) esențializează: Munte Sfânt - MĂGURA SANGEORZ/ ZALMOXIS, Apa Sfântă - vesticul SOMEȘ/SOMA, Peștera Sfântă - ZALION/PREATULUP, Loc de Adunare Sacră - NEDEIA STRAJA. {KOGAION/ KOGAIOANELE de sub ascultare vor fi detaliate în formă lungă a lucrării, neuitând ca ZALMOS/ ZALMOXIS - ZEUL SUPREM, la DACII LIBERI NORDICI ne-a lăsat NUMELE în CEREMUS-ul ALB și CEREMUS-ul NEGRU (cu izvoarele pe versantul Nordic al Munților MARAMUREȘ - direct vecini cu Munții RODNEI), după întâlnire, ALB și NEGRU formând CEREMUS-ul (afluent al PRUT-ului, acesta al DUNĂRII), râu pe care ocupantul de azi al BUCOVINEI de NORD îl însemnează, pe harți, în forma veche românească CEREMOS, adică <CEREMOS>!!!

*Eminesciana*

-urmăre din pag. 8-

**PĂDUREA ÎN POEZIA LUI EMINESCU**

Fundalul luptei lui Mircea cel Mare cu Baiazid la Rovine eate "codrul de stejari". Când domnitorul român întâlnește, înaintea luptei pe sultanul turcesc, el îl previne că de partea lui va fi "tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul", ramul fiind simbolul pădurii, un semn al mîndriei, al puterii și al statorniciei.

Este bine cunoscută vorba: "Codru-i frate cu romanul", afirmație justificată într-o conviețuire mai mult decît milenară. Această idee a fost preluată de Eminescu în tulburătoarea poezie "Doina" unde codrul este văzut ca un participant afectiv la întregirea speranțelor națiunii române: "Își dezbracă țara sînul./ Codrul - frate cu românul -/ De secure se tot pleacă-/ Și izvoarele îi seacă".

Codrul a constituit un loc de adăpost dar și un mijloc de apărare în zbuciumata istorie a poporului nostru. Mihai Eminescu și-a dat seama de rolul pe care l-a jucat codrul în viforosul mileniu al migrațiunii lor și chiar sute de ani, după aceea. În "Mușatin și codrul", acesta din urmă îi spune voievodului moldovean: "Tu să știi iubite frate, că nu s codru, ci cetate".

Încercând să reconstituie mitologia poporului român, Eminescu personifică Dacia în Dochia, o zână fermecătoare care du-l împărat, îi spune gîndurile sale: "Hai Mușat, să ni ne-nțelegem/ Și-mpărat să mi te alegem/ Împărat izvoarelor/ Și al căprioarelor."

În poezia "Fiind băiet păduri cutreieram", poetul mărturisește: "Fiind băiet păduri cutreieram/ Și mă culcam ades lingă izvor/ Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam/ S-aud cum apa sună-ncetșor".

Sînt trăirile din anii fericirii ai copilăriei în mijlocul unei lumi dominate de marea pădurii.

Simfonia vieții rustice, raiul copilăriei poetului de la Ipotești, ambianța văii și a dealului, a codrului ce-mbracă înălțimile satului cu muzica lui melodioasă, își vor amplifica mereu ecoul în poezia sa poetul regretîndu-le cu patima mai ales în anii maturității.

Numai natura îl poate consola și reechilibra, natura cu pădurea ei mult îndrăgită, cu energia ei inepuizabilă, cu farmecul ei, cu vegetația și esențele ei tulburătoare, care conferă lumii aceea specifică ambianță a minunilor. Odată cu trecerea anilor, aceste trăiri vor marca tot mai mult existența poetului, răsfrîngându-se în creația sa precum un ocean întors al unui suflet prea simțitor.

Copleșit de regretul copilăriei și fericirii pierdute, poetul adresează timpului neiertător un strigăt jalnic, ale cărui ecouri se amplifică pare că în infinit: "Unde ești, copilărie./ Cu pădurea ta ca tot?/. Numai pădurea copilăriei, asemenea unui prieten apropiat știe și poate să asculte și să înțeleagă toate dorurile poetului, "un tînăr prinț cu ochi negri și cuminiți".

Înțelegînd la rîndu-i glasul codrului într-o legătură intimă, "Povestea codrului", Eminescu își închipuie codrul ca pe un "împărat slăvit ce poartă pe fruntea lui o cunună de soare, luna și luceferi: "Împărat slăvit codrul/

Neamuri mii îi cresc sub poale/ Toate înflorind din mila/ Codrului, Măriei-Sale". Curtenii săi sunt din neamul cerbilor, iepurii îi sunt crainici, furnicile îi alcătuiesc armata, orchestra formată din privighetori, albine țin hangul iar izvoarele îi spun povești. Fermecat în anii iubirii sale, de asemenea decor de basm, poetul trăiește în trecut cu nostalgie dureroasă, nuanțînd tot mai bogat însemnarea sentimentului naturii cu cel al dragostei.

Poetul se reîntoarce la starea de inocență primară a copilăriei, pe cărările dumbrăvilor de aur și sub freamătul de frunze din pădurile de pe dealurile Ipoteștilor.

Natura cu numeroasele ei elemente este prezentă pretutindeni în creația eminesciană. Codrul nu este folosit în poezii doar ca un element care să sugereze sau să întregescă atmosfera, ci ca un mijloc de punere în valoare a sentimentelor, participînd ocrotitor la multe întîmplări din viața omului.

"Revedere" este o elegie filozofică în care nostalgia poetului pentru codrul copilăriei - simbol al tinereții veșnice acumulează o putere emotivă și o expresie artistică rar întălnită, dînd, în același timp, amamicului sentiment al trecerii ireversibile a timpului nebănuite nuanțe și prfuzimi. Eternitatea naturii și a codrului devine în fața existenței limitate a omului o idee obsedantă.

Ce poate fi deci mai normal decît dragostea pe care a arătat-o cel mai mare poet al nostru, pădurii? Toată opera sa este străbătută de acest sentiment. În poeziile lui Eminescu, codrul este prezent, însoțind toate vîrstele și ceasurile vieții: vîrsta dragostei, vîrsta luptei bărbătești pentru apărarea pămîntului țării și a vieții libere, vîrsta melancoliei apusului și ceasul sfîrșitului, al pomirii pe drumul cel fără de întoarcere: "Vino-n codru la izvorul/ Care tremură pe prund./ Unde prispa cea de brazde/ Crengi plecate o ascund/... Adormind de armonia/ Codrului bătut de gînduri./ Flori de tei deasupra noastră/ Or să cadă rînduri-rînduri."

În simțirea lui Eminescu, teiul, acest copac admirabil al pădurii noastre, cu flori suave, cu parfum tulburător și îmbietor este martorul neclintit al iubirii. Când Blanca, fiică de rege, vede pentru prima oară, pe tînărul frumos, ce avea să-i fie iubit și logodnic, el poartă "flori de tei în păru-i negru și la șold un com de-argint."

În afară de tei, copacul atît de mult iubit de Eminescu, poetul mai pomenește în poeziile sale și alte specii de arbori, fiecare avînd un rol bine determinat în cadrul natural descris: bradul = seninătate, semetie, generator al prospețimii atmosferei, simbol al vegetației veșnice: "Pe lingă plopii fără soț"; stejarul = putere, măreție, siguranță, "Singuri voi stejari rămîineți", "Sună codrul de stejari; arinul = melancolie "printre raiauri de arin"; salcâmul = meditație, tristețe; "vechiul salcîm"/ „se scutură salcîmii", fagul = trăinicie, echilibru; "rariște de fag"; "visul codrului de fagi".

OVIDIU PETRI

*Rebus*

**Penală**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4								A			
5											
6											
7										A	
8											T
9											
10											
11											

ORIZONTAL: 1) Faptă antisocială de cea mai ridicată pericolozitate. 2) Subiectul infracțiunii, la nivel de concretețe -Gaj. 3) Filon Leonte -A mărturisii 4) În spiritul și... legii (pl.) -Suprafață de teren. 5) Leul soarelui în străvechiul Sumer-Siglă pentru „Agenția pentru Dezvoltare Internațională” -Acid ribonucleic (abr. med.) 6) Siglă pentru „European Amateur Boxing Association” -Agravanta la infracțiunea de furt datorată modului de operare. 7) Neamul nostr (abr.)! -Oraș în Brazilia. 8) O „jumătate” de faptă penală. 9) „Personaj” de grefă care-și face veacul la arhivă -Avatariile faraonului... 10) Marcă românească de autoturisme -Cale de atac a unei hotărâri judecătorești. 11) Suprafață de protecție pentru metale sau vase ceramice -Litigiu, pricină, diferend.

VERTICAL: 1) Determinare, morală sau psihică, în săvârșirea unei infracțiuni. 2) Gravă sancțiune a unui act juridic -Subiectul generic al unei infracțiuni. 3) Fond monetar (abr.) -Învelișul cilindric din metal sau din carton în care se află explozibilul și proiectilul unei arme de foc -Nicolae Dima. 4) Râu în Franța -Făptuitorii unei infracțiuni. 5) Trepte de piatră (sg.)! -Oraș elvețian, fondat în 374 pe o fortificație romană, cu universitate din 1460, aeroport internațional, important centru comercial, industrial și, mai ales, bancar. 6) Mijloc procedural de acțiune contra unor hotărâri inconvenabile (3 cuv.). 7) Râu în Rusia, afluent al Volgăi -Un Sisif dezarmat! -Hamic, vioi (reg.) 8) Invitație la vizionare -Râu în toponimia daneză -Zeul soarelui la egipteni. 9) Singurică, singurică! -Piesă de prins piesele dintr-un dosar -Localitate în Japonia. 10) În loc de amin la o rugăciune! -Poate fi și juridică. 11) Veșnice -Obligație financiară.

DICȚIONAR: UTU, EABA, UBA, TLA, TMA, ELV, ATSU.

MACAVEI AL. MACAVEI



Ansamblul folcloric "CUNUNA" din Maieru

Foto Adrian Fabi (2005)

Informații  
Învățămînt  
**CUIBUL VISURILOR**  
Cultură  
Sport

**Redactor-șef: ICU CRĂCIUN**  
Redactori: dr. Lazăr Ureche, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Login T. Berende, Ilie Hoza  
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)  
Corectură: Mircea Prahase  
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.  
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD  
Machetare: Icu Crăciun  
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N.Titulescu, nr. 18,  
tel.0263 223201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643